DE
LECTURA

flacăra

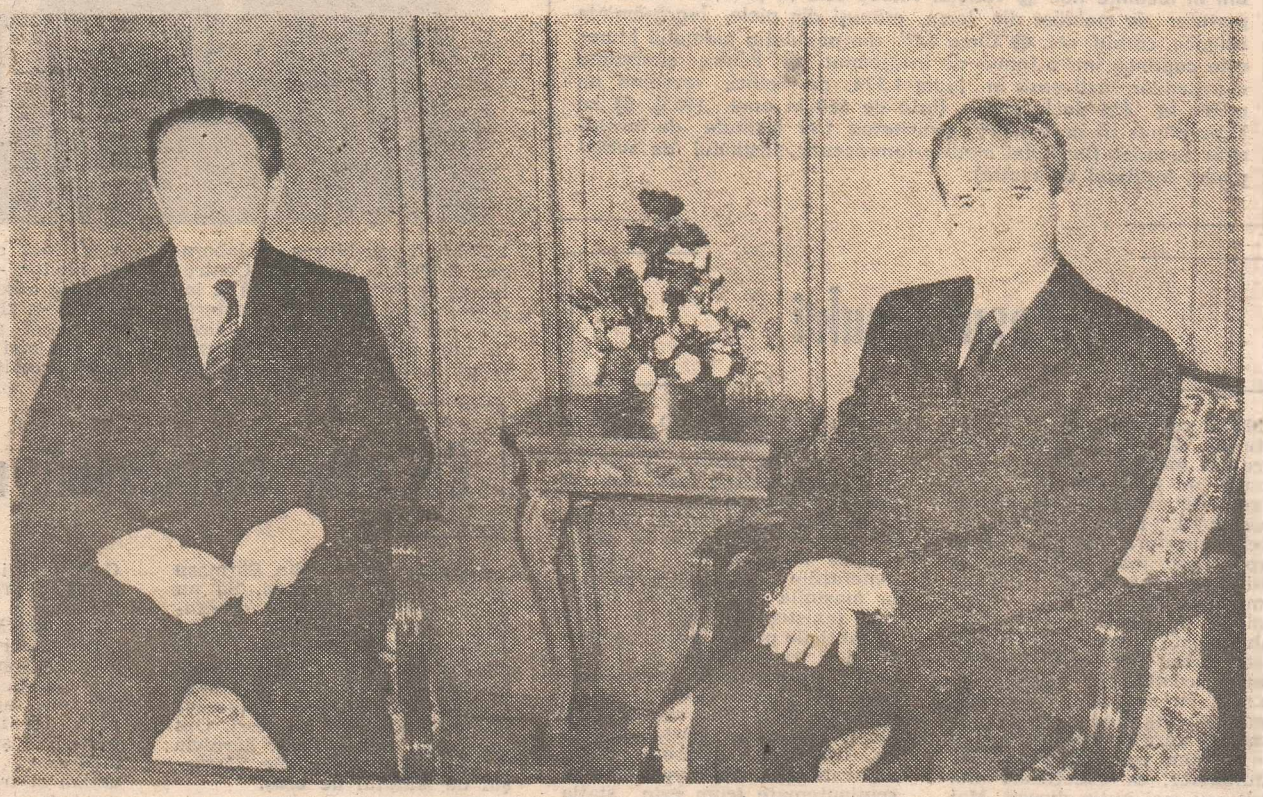
anul XXXVII
17 (1714)
VINERI
29 aprilie
1988

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU S-A ÎNTÎLNIT CU TOVARĂȘUL MILOS JAKES

aflat în vizită prietenească de lucru în țara noastră

Comentariul în pagina 3

1 MAI

Pretutindeni crește floarea hărniciei
Grîiele-și înalță spicul de smarald
De iubire cîntă vatra României
Cînd oțelul vine din cuptoare, cald !

Întîi Mai, același, ca o sărbătoare
Ne întinerește cerul din priviri
Un suprem OMAGIU Clasei Muncitoare
Care-și făurește Evul de-mpliniri !

Și ca bucuria să ne umple cîntul
Ce străbate visul pînă-n viitor
Să-nchinăm tovarăși, Fapta și Cuvîntul
Patriei iubite, bravului popor !

ANTON STANCIU ■

Glorie muncii!

Glorie muncii libere !

Glorie celor ce se revarsă și se adaugă, cu fiecare gest creator, valului de frumusețe, marelui efort al înălțării patriei lor !

Glorie patriei ai cărei fii știu, vor și durează punți peste veacuri, pentru a o oferi viitorului mai bogată, mai puternică, mai liberă, mai frumoasă !

Glorie acestei zile de început de Mai care ne îndeamnă de fiecare dată la redimensionarea unei definiții, a muncii libere într-o țară liberă, care ne îndeamnă să medităm asupra liniilor de forță ale unui unic și mare adevăr ce ne arată dintru început că permanența noastră devenire a stat, stă și va sta, ca într-o proporție de aur, în iubirea de neam și de țară, în forța nebiruită a gîndului bun, în puterea unită a brațelor.

Sărbătoarea de 1 Mai este, deopotrivă, o laudă a naturii și-a oamenilor celor buni, a celor ce depun dramul lor de frumusețe la temelia vieții.

Ne găsește acest 1 Mai, ca întotdeauna ACASĂ, statornic preocupați de creșterea muncii noastre, de mult doritul nostru de mai bine, de grija pentru pacea noastră și a lumii.

Ne găsește în universul fierbinte al fabricilor, în cuprinderea aproape fără de margini a ogoarelor pîinii, în arcul de lumină al catedrelor, în spațiul cutezător al laboratoarelor, ne găsește topindu-ne gîndul în cuvînt, de veghe la căpătîiul vieții care se naște, de veghe la hotărîrile patriei și, în această mare și densă cuprindere, noi, cei care lucrăm la chipul patriei, sîntem chiar chipul patriei, cel mai adevărat chip al patriei.

Ne găsește acest 1 Mai într-un climat mobilizator de energii, asemenea energiilor unui anotimp tînăr, în perpetuă renaștere, dar ne găsește și într-un climat de exigență și autoexigență față de munca fiecăruia dintre noi, față de calitatea vieții, față de calitatea propriei noastre substanțe umane.

La o sărbătoare a muncii, se cuvine să aducem laudă muncii, dar se cuvine, îndemnați de același respect, să cîntărim atributele muncii fiecăruia dintre noi, al calității și al eficienței, al rigorii și al normării în timp, toate

(Continuare în pag. 6)

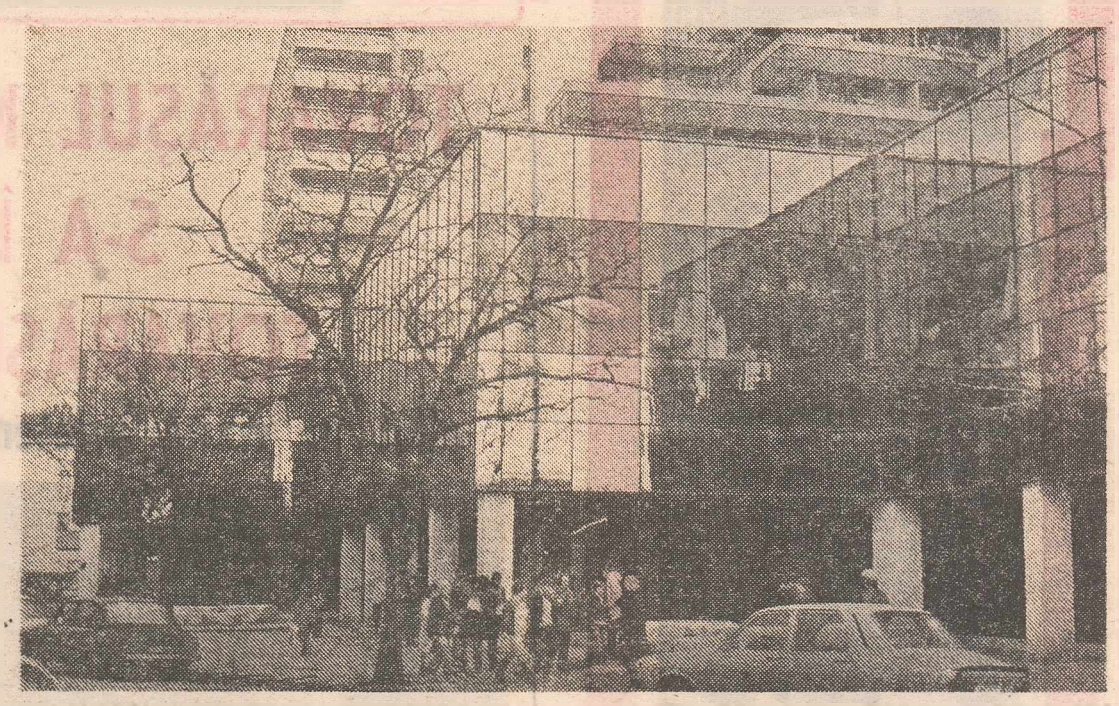
N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

1 Mai

MUREȘ:

Un județ ca o inimă

● Pe o suprafață de 6 696 km², în județul Mureș viețuiesc peste 600 000 de locuitori, în 2 municipii, 4 orașe și 91 de comune. ● O impresionantă dezvoltare industrială (64 de întreprinderi industriale la ora de față) au propulsat județul Mureș pe locul I la producția de carbid, gaz metan extras, geamuri trase, îngrășăminte chimice, cărămizi și blocuri ceramice, zahăr. ● În ultimii douăzeci de ani, producția industrială a județului a crescut de 5 ori. Astfel, producția anului 1968 este realizată în prezent în circa 56 de zile. ● Noi obiective industriale (unele în premieră pe țară) au fost date în folosință în aceste două decenii : instalația de fabricare a materialelor fotosensibile, instalația pentru fabricarea reactivilor specifici pentru industria foto (ambele în cadrul Combinatului chimic Azomureș), Fabrica de mașini de calcul electromecanice (la Electromureș), o nouă Fabrică de bere, la Reghin, Țesătoriile de mătase și bumbac, din Tîrgu-Mureș ● În domeniul construcției de locuințe, peste 80% din populația județului s-a mutat, în ultimii douăzeci de ani în locuințe noi. ● Județul Mureș este în prezent mare exportator de mobilier din lemn, mănuși din piele, îngrășăminte chimice, carbid etc. ● Circa 24% din populația județului Mureș este cuprinsă într-o formă de învățămînt. ● Pentru sănătatea mureșenilor, activează în județ 1 374 de medici, revenind un medic la 456 de locuitori (față de 610 în anul 1965). ● La Tîrgu-Mureș își desfășoară activitatea trei institute de învățămînt superior (Institutul medico-farmaceutic, Institutul de subingineri, Institutul de teatru).

Pasul acului

Moda vestimentară a pus, în ultimele decenii, la grea încercare pe meșterii confecționeri. Tonele de fermoare, buzunare, „accesorii", după cum le numesc specialiștii, kilometri de tighele, cusături, aplicații care împodobesc, mai cu seamă în anii din urmă, orice purtăm dimineața, la prînz ori seara, croielile fanteziste, sfidînd zburdalnic toate obișnuințele croitorești, furia tricoturilor imprimate, combinate, prespălate ș.a.m.d. au aruncat imaginația creatorilor de modele într-o expansiune fără precedent. E ușor să ne dăm cu părerea asupra rezultatelor, ca beneficiari mai mult sau mai puțin direcți. Mai dificil este însă să ne imaginăm ce implică acest galop al ideilor în industria ușoară a confecțiilor și tricotajelor acolo unde ele se făuresc de fapt, acolo unde mașina trebuie să preia cît mai iute și cît mai exact tehnologia noului model pentru a o reproduce în serie.

Pînă nu demult singura producătoare de mașini de cusut și de tricotat industriale, întreprinderea **Metalotehnica** din Tîrgu-Mureș este una din unitățile industriale de vîrf ale județului. Într-o istorie nu prea îndelungată (ceva mai mult de trei decenii, în care, de la profilul general, multiplu — piese de schimb pentru industria ușoară — s-a ajuns la o înaltă specializare. Cu tendința de a înlocui treptat obișnuitele mașini de cusut și de tricotat cu agregate industriale, avînd în componență sisteme electronice), Metalotehnica se află într-o neîntreruptă cursă cu noul val. Evident, capriciile modei biciuiesc întîi și întîi pe creatorii de modele și pe confecționeri, dar cu o anumită inerție, valurile ajung și aici, la Metalotehnica. De pildă, după ce multă vreme mașinile de tricotat circulare (destinate tricoturilor din bumbac) fuseseră extrem de puțin solicitate, în prezent, ele sînt foarte cerute.

Lupta cu noul se dă aici în primul rînd în sensul creșterii nivelului tehnic și calitativ al producției, apoi, cum este și firesc, în sensul reducerii cheltuielilor de fabricație, prin noi tehnologii, prin înlocuirea materialelor deficitare și în sensul creșterii productivității muncii. Inginerii Laszlo Ioan, Eugen Pop, Uivari Elisabeta, Nemeth Maria și Bogdan Emil Petru (director adjunct tehnic al întreprinderii) sînt numai cîțiva dintre cei care pot vorbi despre ceea ce se face la Metalotehnica în aceste direcții. De la ei am aflat că numai în acest an se vor aplica aici 14 tehnologii noi (sau numai perfecționate) că un utilaj de concepție proprie a fost pus la punct, de curînd, pentru degresarea în vederea vopsirii — operație foarte importantă, atît pentru protecția mașinilor produse aici, cît și pentru design-ul lor.

Tipurile de mașini de cusut și de tricotat se înșiră, în cataloagele întreprinderii, precum generațiile de calculatoare. De la mașinile cu comandă mecanică (existente și acum, nu doar în fabricile producătoare de confecții și tricotaje, dar și în producția întreprinderii Metalotehnica) s-a ajuns astăzi foarte aproape de mașina cu comandă electronizată. Se produc mașini cu comandă electromecanică, se realizează stații automate și semiautomate (cum este stația semiautomată de cusut detalii mici : gulere, accesorii, buzunare etc.). Pe de altă parte, la mașinile de tricotat, sporirea numărului de sisteme (de ace) duce la mărirea lungimii de lucru, deci la o cantitate de tricot mai mare. Productivitatea muncii are aici, un dublu aspect: pe de o parte indicele de productivitate al întreprinderii, pe de alta, indicele de ridicare a productivității în fabricile beneficiare, producătoare de confecții și tricotaje.

O invenție absolut originală (și de altfel medaliată în cadrul unor tîrguri internaționale de specialitate) este mașina de tricotat băști, a cărei primă generație a ieșit în lume încă acum douăzeci și mai bine de ani.

Metalotehnica poate fi socotită și astăzi drept singura producătoare de mașini și utilaje pentru industria ușoară a confecțiilor și tricotajelor („concurenta", IMATEX Tîrgu Mureș, produce de puțină vreme numai unele tipuri de mașini de cusut; așadar, oricum, „monopolul" asupra mașinilor de tricotat a rămas neatins). Are, în consecință, o listă de beneficiari absolut impresionantă : peste 1 500 de unități de stat și cooperatiste din țară, paisprezece țări din toate continentele în cadrul relațiilor comerciale de export (U.R.S.S., Ungaria, Cehoslovacia, Bulgaria, Mongolia, R.D.G., Tanzania, Irak, S.U.A., Anglia, Spania, Portugalia, Turcia, Egipt).

De mai multă vreme, Metalotehnica și-a diversificat producția în cadrul așa numitului „profil II", realizînd unele piese de schimb pentru mașinile de cusut și tricotat sau piese necesare în autoutilare. Întreprinderea este astfel, la ora actuală, singura producătoare de graifere rotative pentru mașinile de cusut industriale, marfă extrem de rentabilă la export (este suficient să spunem că valoarea unei tone din aceste mici piese depășește un milion de lei).

Drumul cercetare-proiectare-producție este de multă vreme bine pus la punct la Metalotehnica Tîrgu-Mureș. Colaborarea cu Filiala de aici a Centrului de cercetare științifică și inginerie tehnologică a Ministerului Industriei Ușoare a ridicat, în anii din urmă, întreprinderea la un înalt nivel de productivitate. Iată cum un alt drum — al ideilor — la capătul cărora se află obiecte nu doar plăcute, dar de-a dreptul indispensabile existenței noastre cotidiene — își are aici la Tîrgu Mureș un start promițător.

Ce știu sărmășenii mai bine

Ambiția celor din Sărmașu e să nu aibă navetiști. Să nu ia oamenii în picioare drumurile, mai ușoare, mai grele, către orașele județului (și nu numai), fiindcă această bogată comună din Cîmpia Transilvaniei are cu ce să-și hrănească cei zece mii de locuitori. Opt sate și-au pus laolaltă hărnicia și avutul ca să apropie Sărmașul de statutul de **oraș.**

Primăvara e încă rece și umedă. Oamenii luptă cu frigul dimineților tîrzii și cu noroiul de pe cîmpuri. E o luptă veche, intrată însă demult în cotidianul existenței lor de țărani. Cu toate acestea, satele s-au pregătit de lumină, de soare. E curat, străzile cu magazine noi, blocurile, și ele destul de noi (au fost clădite în 1978, sînt patru și alte două își așteaptă inaugurarea în cursul acestui an), copiii îngrijiți, frumoși, vioi, (sînt peste două mii, de la preșcolari la elevi de liceu) vorbesc despre o așezare liniștită în creșterea ei. Primărița Anuca Bărăian e dusă pînă la București. Mîna sa de bun gospodar, faima sa de excelent organizator se simt (chiar și în lipsă) în toate realizările comunei. Un sector de cooperație meșteșugărească — „Voința" — extrem de puternic, (condus de Pompei Cherteș), oferă locuri de muncă pentru șapte sute dintre locuitorii comunei în ateliere de confecții, tîmplărie, sticlărie, confecții metalice, încălțăminte, mase plastice etc. „Nu avem decît vreo doisprezece navetiști. Sînt oameni în vîrstă, încadrați ca paznici, majoritatea. Oricum comuna nu e păgubită dacă muncesc în altă parte. Ceea ce ne-a interesat a fost să ne ținem pe lîngă noi tinerii și specialiștii, oamenii în putere cu care să ridicăm noul oraș" — ne spune secretarul adjunct cu probleme de propagandă al Comitetului de partid din comună, profesorul Laurențiu Trînc.

Într-adevăr, sărmășenii sînt „stringători". Au acum 8 ingineri agronomi, cinci ingineri zootehniști, șase ingineri de mecanică agricolă, doi veterinari, opt tehnicieni veterinari, optzeci și șapte de cadre didactice, șaisprezece medici umani și treizeci și patru cadre sanitare medii. Cifrele sînt elocvente și transformă statistica în argument afectiv : Sărmașul nu mai este doar o comună...

Sigur, gîndul titlului de „oraș" nu i-a îndepărtat pe oamenii locului de îndeletnicirile lor dintotdeauna. Se cresc animale, multe și frumoase, cu atît mai frumoase cu cît cei care le îngrijesc pun mai mult suflet, așa cum fac Ilie Hulpe ori Ioan Iliesu. Se cultivă pămîntul — sfeclă, grîu, porumb, orz, cartof — și el rodește și mai abitir cînd șefii de fermă sînt ai pămîntului zi și noapte, precum Iosif Țiru sau Cziraky Iuliu.

Din tot ce are de arătat Sărmașul — și nu numai oaspeților, ci și oamenilor săi, ca răsplată a muncii, — multe nu pot încăpea în rîndurile de față. S-a construit și dat în folosință o mare stație de comprimare a gazului metan (aici, în comună, se află cea mai veche sondă de gaz metan, exploatată încă din 1910). Spitalul cel nou, cu 120 de paturi nu e nici el altceva decît o dovadă a forței economice a comunei și a grijii firești pentru binele și sănătatea locuitorilor săi. Se face chiar și cercetare : meteorologică, sus pe dealul Urzicari unde trei meteorologi caută leac împotriva grindinei, ca să apere în viitor pămîntul bun din inima Cîmpiei transilvane de capriciile vremii.

Esculap la Grădina botanică

Pentru Institutul de Medicină și Farmacie din Tîrgu Mureș, 1988 este un an aniversar. Sărbătorirea a 40 de ani de la înființare (în forma de sine stătătoare a institutului) poate fi luată și ca un prilej pentru reportajul acesta. Tot atît de veche (sau de nouă, pentru că anii au, în domeniul științei, al cercetării, altă valoare decît bietele noastre vîrste biologice), catedra de Farmacognozie a IMF-ului de aici se situează, cu tinerești elan, în primele rînduri ale cercetării științifice din județul Mureș. Un dialog cu prof. univ. dr. Racz Gabriel, președinte al Comisiei de cercetare în domeniul plantelor medicinale din cadrul Academiei R.S.R. și șeful colectivului de farmacognozie din Tîrgu Mureș înseamnă întotdeauna mai mult decît o simplă cale de documentare : înseamnă o seducătoare „ședință" de încredere în virtuțile plantelor vindecătoare, în capacitatea științei de a coordona în folosul nostru calitățile lor încă nu pe deplin cunoscute.

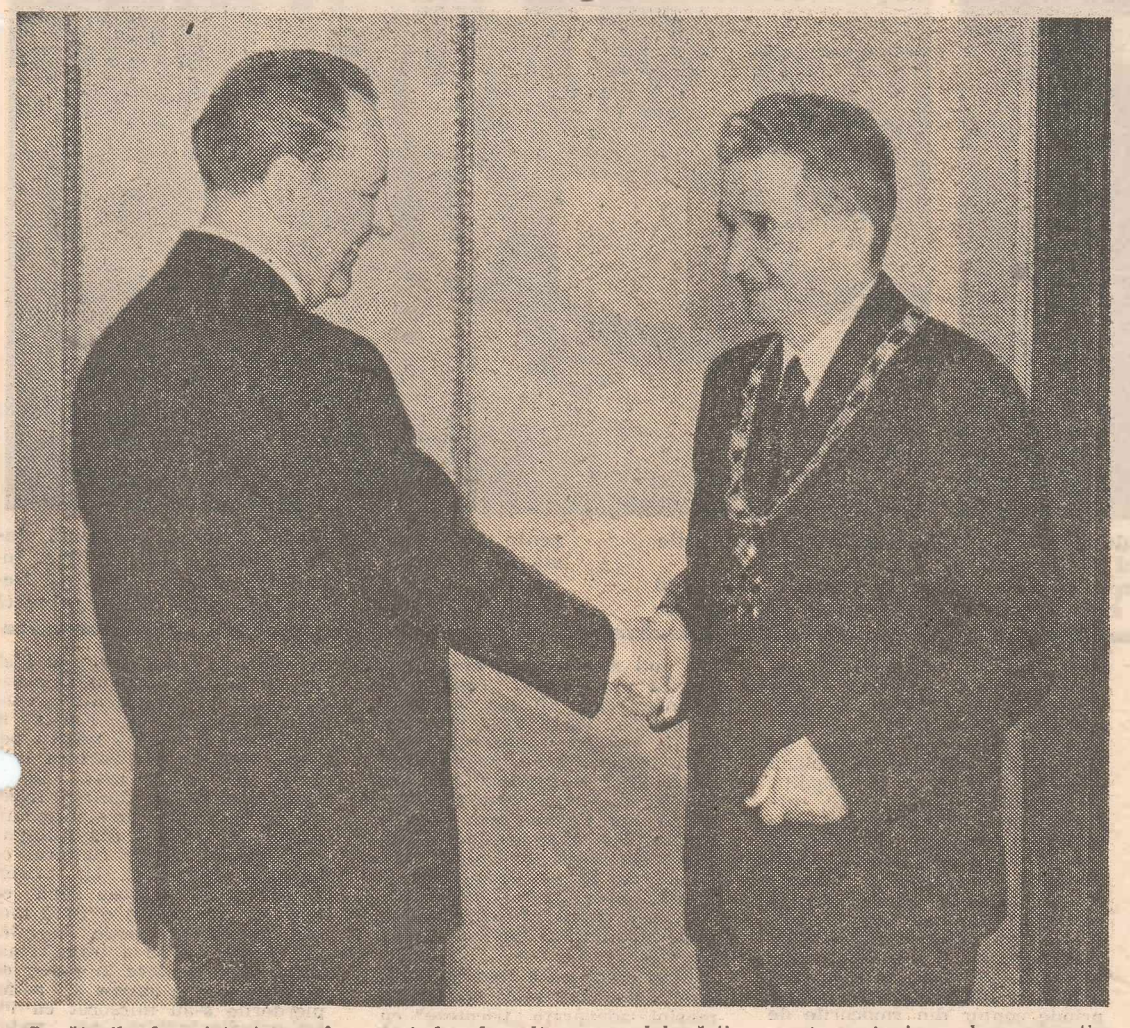
Colectivul de cercetare pe care l-am pomenit s-a format, cum este și firesc, în jurul unui nucleu universitar: studenți, membri ai cercurilor științifice de profil, și cadre didactice angrenate deja de mai mulți ani în această cercetare, s-au alăturat cercetătorilor de profesie în număr de treisprezece — număr cu noroc, cum se va vedea —, farmaciști ai I.C.C.F., repartizați la Tg. Mureș, foști colegi de promoție în amfiteatrele I.M.F.-ului, la care se adaugă doisprezece specialiști, farmaciști și biologi, integrați prin contract în activitatea acestui colectiv larg de cercetare. Obiectivul muncii lor sînt, firește plantele, plantele medicinale, întîi și întîi în forma „exponatelor" din bogata colecție a Grădinii botanice din Tg. Mureș, proprietate a municipalității, dar bază de cercetare pentru știința care se face aici în domeniul farmacognoziei. Scopul — „E simplu, spune profesorul Racz. Să ajungem la medicamente".

Microproducția de medicamente din plante (o numim astfel deși nu e vorba întotdeauna de producții „simbolice", ci doar pentru a face distincția cuvenită, față de marile centre producătoare de medicamente din țară, între care se va înscrie, nu peste multe luni, și Tîrgu Mureșul printr-o întreprindere de profil aflată în pragul inaugurării) se realizează deja în cîteva baze de producție, unele din ele recent intrate în circuit. **Laboratorul galenic** al Oficiului farmaceutic Tîrgu Mureș este, încă de la înființarea lui în 1976, bază de învățămînt. Produce circa 70 de medicamente din plante, unele în producție stabilă, altele doar pe perioade scurte, compensînd eventualele goluri de producție din marile întreprinderi. Apoi Stația pilot pentru prelucrarea plantelor medicinale din cadrul Întreprinderii chimice „Prodcomplex" din Tîrgu Mureș, care funcționează din 1982 și a cărei destinație este elaborarea tehnologiilor pentru marea industrie de medicamente, dar care a realizat deja și unele medicamente, în serie mică, precum și coloranți alimentari din plante.

Certitudinile cercetătorilor farmaciști de la Tîrgu Mureș (atît cît pot fi socotite certitudini rezultatele științifice în genere) sînt deja achiziții ale sănătății noastre. Numărul lor crește, cu fiecare an, cu fiecare idee validată de exigențele adevărului științific.

Pagină realizată de
TANIA RADU
și ELENA GHERA

Contribuţie importantă la dezvoltarea relaţiilor româno-cehoslovace

Legăturile de prietenie româno-cehoslovace au bogate şi îndelungate tradiţii. În toate marile momente ale istoriei lor, popoarele român şi cehoslovac s-au aflat alături în lupta pentru apărarea fiinţei lor naţionale, pentru independenţă şi dezvoltare liberă pe calea progresului economic şi social. Aceste relaţii au fost ridicate pe o treaptă nouă, superioară în anii construcţiei socialiste, cînd au cunoscut o evoluţie mereu ascendentă. La baza raporturilor dintre ţările, partidele şi popoarele noastre se află documente de mare importanţă cum sînt : Tratatul de prietenie, colaborare şi asistenţă mutuală, Programul de lungă durată privind dezvoltarea colaborării economice şi tehnico-ştiinţifice dintre cele două ţări pînă în anul 2000, Programul de colaborare şi cooperare ştiinţifică şi tehnologică pe perioada 1986—1990, Acordul comercial de lungă durată şi altele. Factorul hotărîtor pentru dezvoltarea neîntreruptă a raporturilor româno-cehoslovace pe multiple planuri l-au constituit întrevederile şi convorbirile dintre tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, şi conducătorii cehoslovaci. Aceste întîlniri la vîrf au deschis de fiecare dată, prin înţelegerile convenite, prin documentele semnate, noi şi ample perspective pentru dezvoltarea continuă a relaţiilor dintre partidele, popoarele şi ţările noastre. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a apreciat că trebuie făcut totul pentru ca relaţiile româno-cehoslovace, întemeiate trainic pe deplină egalitate şi respect reciproc, pe principiile şi idealurile socialismului, să se afirme tot mai puternic ca un exemplu de relaţii între state socialiste prietene, care îşi unesc eforturile şi conlucrează activ pentru edificarea noii orînduiri, pentru cauza socialismului şi păcii în lume. Acestor ţeluri le slujesc şi cele convenite cu prilejul recentei vizite prieteneşti de lucru în ţara noastră, efectuate la invitaţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, de tovarăşul Milos Jakes, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist din Cehoslovacia.

În timpul vizitei, înaltul oaspete cehoslovac a înmînat tovarăşului Nicolae Ceauşescu Ordinul „Leul Alb“ clasa I cu colan, conferit cu prilejul celei de-a 70-a aniversări a zilei de naştere, pentru contribuţia adusă la dezvoltarea colaborării dintre Partidul Comunist Român şi Partidul Comunist din Cehoslovacia, dintre Republica Socialistă România şi Republica Socialistă Cehoslovacă, la întărirea prieteniei dintre poporul român şi poporul cehoslovac, la promovarea cauzei generale a socialismului, păcii şi colaborării internaţionale. Adresîndu-se conducătorului partidului şi statului nostru, tovarăşul Milos Jakes a spus : „Vă dăm o înaltă apreciere în calitate de om politic şi de stat, militant de frunte al mişcării comuniste şi muncitoreşti internaţionale, de comunist care şi-a dedicat viaţa luptei pentru socialism şi progres social. De numele dumneavoastră sînt legate succesele obţinute de poporul român, în frunte cu Partidul Comunist Român, pe calea istorică a edificării socialismului. Prin activitatea dumneavoastră în cele mai înalte funcţii de partid şi de stat contribuiţi la întărirea unităţii ţărilor socialiste, la consolidarea potenţialului lor economic şi de apărare, la dezvoltarea colaborării multilaterale între statele participante la Tratatul de la Varşovia şi membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc. Prin activitatea dumneavoastră neobosită pe arena mondială contribuiţi la afirmarea idealului tuturor oamenilor progresişti şi iubitori de pace — idealul de viaţă fără nici un pericol, în pace şi înţelegere reciprocă“.

În timpul convorbirilor dintre cei doi conducători, apreciindu-se că Programul de lungă durată privind dezvoltarea colaborării economice şi tehnico-ştiinţifice dintre cele două ţări pînă în anul 2 000 deschide largi perspective pentru dezvoltarea intensivă a relaţiilor economice reciproce, a cooperării şi specializării, pentru ridicarea lor la un nivel calitativ superior, s-a subliniat că potenţialul economic şi tehnico-ştiinţific în continuă creştere al României şi Cehoslovaciei, precum şi rezultatele obţinute în colaborarea economică reciprocă creează condiţii favorabile pentru dezvoltarea cooperării şi specializării. În scopul satisfacerii într-o măsură sporită a necesităţilor economiei naţionale, s-a stabilit ca organele de resort din cele două ţări să adopte măsuri pentru creşterea ponderii produselor realizate prin cooperare şi specializare în cadrul schimburilor comerciale reciproce. S-a convenit ca guvernele celor două ţări să elaboreze un program comun cu termene precise privind aprofundarea în continuare a cooperării şi specializării în producţie. Totodată, s-a convenit ca organele centrale pentru ştiinţă şi tehnologie din cele două ţări, în colaborare cu organele şi organizaţiile economice, să-şi intensifice activitatea pentru identificarea de noi posibilităţi de conlucrare tehnico-ştiinţifică bilaterală, îndeosebi în domeniile tehnicii de vîrf, ca microelectronica, electrotehnica, tehnica roboţilor, energetica. În acelaşi cadru, a fost evidenţiată dezvoltarea cu succes a relaţiilor româno-cehoslovace pe plan cultural, ştiinţific şi în alte domenii şi s-a exprimat hotărîrea de a se acţiona pentru aprofundarea acestor relaţii, în scopul unei mai apropiate cunoaşteri reciproce şi al întăririi prieteniei româno-cehoslovace.

Convorbirile au prilejuit, de asemenea, un schimb de păreri cu privire la unele probleme actuale ale vieţii internaţionale.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşul Milos Jakes au vizitat obiective social-edilitare şi cartiere de locuinţe din Bucureşti.

Eveniment de o deosebită însemnătate în cronica relaţiilor dintre ţările, partidele şi popoarele noastre, noul dialog la vîrf româno-cehoslovac va aduce, fără îndoială, o contribuţie substanţială la întărirea, amplificarea şi diversificarea acestor relaţii, va conferi dimensiuni tot mai ample şi un conţinut tot mai bogat conlucrării româno-cehoslovace, atît pe plan bilateral, cît şi în viaţa internaţională, în interesul progresului şi dezvoltării reciproce, al cauzei socialismului, păcii, înţelegerii şi colaborării pe tot globul.

ION DUMBRAVA

Moment de referinţă în politica externă a României

În politica externă a României, de largă deschidere internaţională, de dezvoltare amplă a legăturilor cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, potenţial economic sau poziţie geografică, dialogul la cel mai înalt nivel, promovat cu consecvenţă de preşedintele Nicolae Ceauşescu, joacă un rol esenţial, determinant. Acest fapt a fost încă o dată pus cu putere în lumină de noua solie de pace, prietenie şi colaborare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, în ţări ale Asiei şi în Australia.

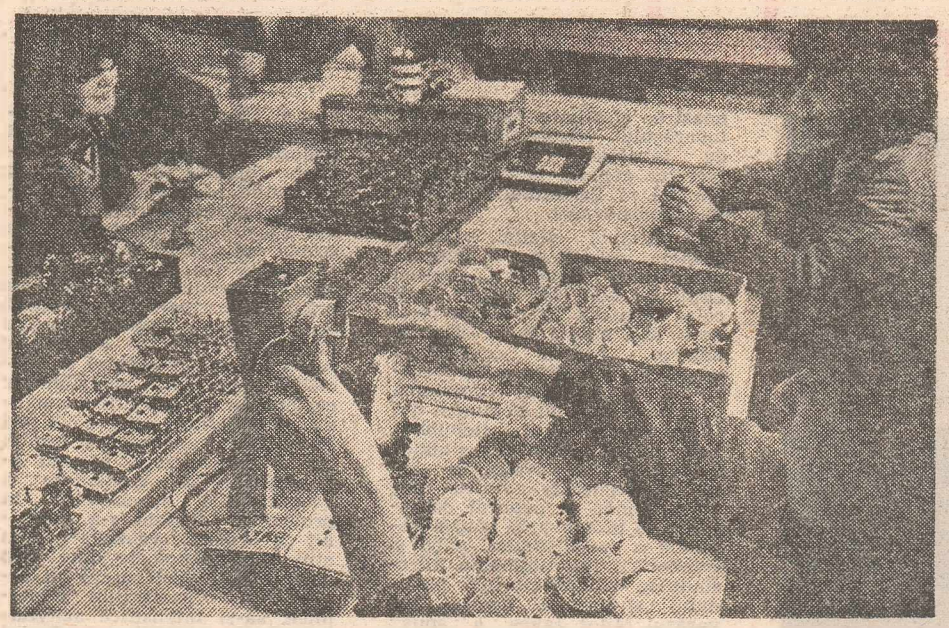
Vizitele în Indonezia, Australia, Vietnam, Mongolia, precum şi convorbirile româno-pakistaneze de la Karachi au avut înscrise pe agenda lor, în chip firesc, în primul rînd probleme privind dezvoltarea relaţiilor bilaterale, înţelegerile convenite deschizînd noi şi vaste perspective colaborării şi conlucrării României cu fiecare dintre ţările vizitate, aşa cum s-a relevat în comunicatele şi comunicatele comune date publicităţii. Astfel, în cadrul convorbirilor româno-pakistaneze, arătîndu-se că în ultimii ani colaborarea dintre cele două ţări s-a desfăşurat în condiţii favorabile, ducînd la finalizarea cu succes a unor noi acţiuni de cooperare economică şi la adoptarea de măsuri care au contribuit la extinderea schimburilor comerciale, a fost exprimată dorinţa comună de a se adînci şi diversifica în continuare colaborarea economică, tehnico-ştiinţifică, culturală şi în alte domenii dintre cele două ţări. În Indonezia, s-a evidenţiat necesitatea de a se întreprinde noi acţiuni pentru creşterea mai dinamică a schimburilor comerciale şi pentru dezvoltarea cooperării economice în domeniile industriei, mineritului, petrolului, agriculturii, pescuitului oceanic, precum şi în alte sectoare de interes comun, pe baza unor acorduri de lungă durată ; totodată, au fost preconizate măsuri practice pentru realizarea acţiunilor de cooperare economică faţă de care s-a constatat interes de ambele părţi. La Canberra s-a exprimat convingerea că pe baza experienţei de pînă acum, a potenţialului economic al celor două ţări, există largi posibilităţi pentru extinderea schimburilor comerciale şi a cooperării economice reciproc avantajoase dintre România şi Australia. Pornindu-se de aici, s-a subliniat însemnătatea încheierii unor contracte pe termen lung, care să asigure stabilitate şi perspectivă relaţiilor economice dintre cele două ţări. În Vietnam, s-a convenit să fie depuse în continuare eforturi susţinute pentru creşterea schimburilor comerciale şi pentru dezvoltarea cooperării economice în domeniile industriei, agriculturii, mineritului, transporturilor, precum şi în alte sectoare de interes reciproc. S-a hotărît să se intensifice contactele şi să se întreprindă măsurile practice necesare pentru înfăptuirea acţiunilor de cooperare economică. În cadrul dialogului la nivel înalt româno-mongol, evidenţiindu-se rezultatele pozitive obţinute pînă acum în domeniile colaborării economico-comerciale şi tehnico-ştiinţifice, s-a convenit să fie depuse eforturi susţinute pentru creşterea continuă a schimburilor comerciale, pentru realizarea cooperării în producţie pe baze stabile, de lungă durată, reciproc-avantajoase, corespunzător noilor posibilităţi şi programelor de dezvoltare social-economică ale celor două ţări. În ţările vizitate au fost examinate, de asemenea, posibilităţile intensificării şi diversificării legăturilor şi schimburilor în sectoarele ştiinţei, tehnologiei, învăţămîntului, culturii, presei, sportului şi în alte zone de interes comun.

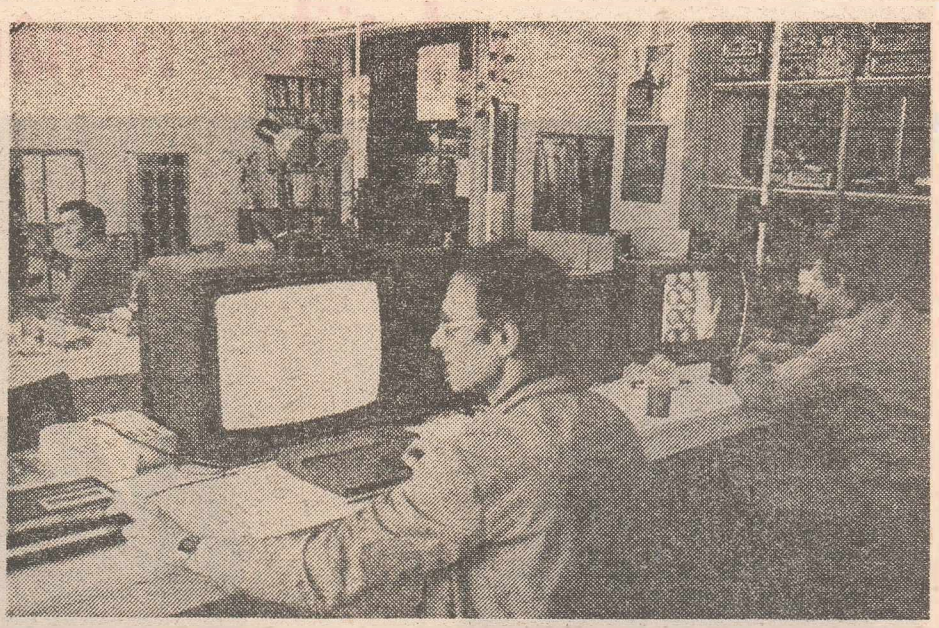
Noul itinerar de pace şi colaborare al şefului statului român a prilejuit şi abordarea celor mai importante şi mai arzătoare probleme ale vieţii internaţionale, cu scopul de a contribui la soluţionarea lor, pe baza noilor principii de relaţii dintre state, promovate cu strălucire de România, de preşedintele ei : egalitatea deplină în drepturi, independenţa şi suveranitatea naţională, neamestecul în treburile interne, respectul şi avantajul reciproc, renunţarea la forţă şi la ameninţarea cu folosirea forţei. În cadrul dialogurilor la nivel înalt care au avut loc, s-a apreciat că problema fundamentală a epocii noastre o constituie oprirea cursei înarmărilor şi trecerea hotărîtă la dezarmare, în primul rînd la dezarmarea nucleară, apărarea dreptului suprem al oamenilor, al popoarelor la viaţă, la pace, la existenţă liberă, independentă şi demnă. În acest context, s-a apreciat că semnarea Tratatului sovieto-american cu privire la rachetele intermediare din Europa a reprezentat un eveniment de importanţă istorică, dar că acordul respectiv reprezintă doar un prim pas, fiind necesar să se acţioneze în continuare cu hotărîre pentru realizarea de noi acorduri în direcţia reducerii cu 50 la sută a arsenalelor nucleare strategice şi a eliminării totale a armelor nucleare, pentru oprirea şi interzicerea experienţelor nucleare, pentru renunţarea la militarizarea Cosmosului şi adoptarea unei convenţii privind interzicerea şi distrugerea armelor chimice, pentru lichidarea altor arme de distrugere în masă. Se ştie că România se pronunţă cu hotărîre pentru reglementarea tuturor problemelor litigioase dintre state exclusiv pe cale paşnică, prin tratative şi pentru stingerea, prin aceste mijloace, a tuturor focarelor de încordare şi conflict existente astăzi în lume. În acest sens au fost abordate, în cadrul recentului itinerar, probleme cum sînt situaţia din Orientul Mijlociu, războiul dintre Iran şi Irak, situaţia din Afganistan, Kampuchia, Africa australă. Au fost, de asemenea, discutate probleme ale economiei mondiale, subliniindu-se importanţa eradicării subdezvoltării, a edificării unei noi ordini economice internaţionale.

Fără îndoială că prin rezultatele fructuoase cu care s-a încheiat, prin înţelegerile convenite, prin concluziile trase în urma dialogului purtat, noua solie de pace, prietenie, înţelegere şi colaborare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, în ţări ale Asiei şi în Australia reprezintă un moment politic de referinţă, cu urmări pozitive de seamă atît în ceea ce priveşte relaţiile României cu ţările vizitate, cît şi pentru promovarea idealurilor de pace, progres şi colaborare pe întreaga planetă.

ION CODRU

Zi de zi, ei fac

Cerință majoră, de prim ordin, veritabilă notă a tuturor eforturilor din toate domeniile de activitate, calitatea produselor este însăși oglinda — cea mai fidelă — a calității muncii noastre de zi cu zi, a modului în care traducem în fapt hotărîrile de partid și de stat.

A atinge, printr-o strădanie mereu sporită și printr-o exemplară mobilizare, cotele tot mai exigente ale competitivității înseamnă, în ultimă instanță, a munci nu doar bine, ci foarte bine. Înseamnă, totodată, creșterea responsabilității fiecăruia, la locul său de muncă, astfel încît, conjugată

Tehnicieni dar și creatori de frumos

Bunul gust și sensibilitatea au rînduit în armonie trandafirii, lalelele, garoafele cu mostrele de blană artificială în plăcute culori și desene. O mică expoziție de frumuseți izbucnite fie din geniul artistic al naturii, fie din imaginația și priceperea oamenilor.

„Tovarășa directoare este prin hale", ni se spune. Ne-am hotărît să-i urmăm itinerarul pentru a afla și noi secretele Întreprinderii de Ciorapi, Tricotaje și Blănuri Sintetice — Adesgo care la o recentă expoziție a inventatorilor umpluse aproape un perete cu panouri cu inovații și modernizări. Acești oameni parcă împleteau în produsele lor un fir, o idee, un fir, o idee. Atelierul de blănuri este o adevărată lume a rotațiilor de mii de ture. Bobinele deapănă fire pe care, apoi, utilajele le transformă în valuri de material ce acoperă rotoarele ca niște fluturi uriași cu aripi de blană. La concurență, fetele se învîrtesc ca un titirez, harnice, supraveghind pulsul utilajelor. Directoarea Fotinia Năstase împreună cu tehnicienele de la creație Ana Datcu și Maria Nica dădăcesc o mașină cu selectare electronică dresînd-o să tricoteze un nou model jacquard de blană sintetică. După ce a înghițit programul întocmit de ele, calculatorul, prin intermediul stiloului cu senzori, desenează capul de tigru ce trebuie să apară pe albul imaculat al blănii. Apoi, mașinăria începe dansul ochiurilor, „doi pe față, doi pe dos", după dictarea precisă a computerului. O formulă matematică, un strop de fantezie, o cămă modificată și felina prinde contur din smocurile de blană chimică colorate și asortate cu gust.

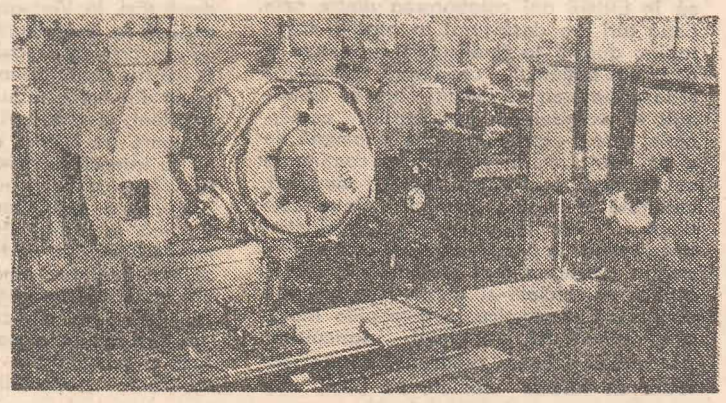
„Moda jacquard a sărit granițele puloverelor și a pătruns și în teritoriul blănurilor artificiale, spune directoarea. Aleargă ca un tren rapid ce nu stă decît cîte un minut prin stații. Nu poți să poposești prea mult asupra unui model. Trebuie să sprintezi spre alt joc de culori și desene. Peste 95% din producția noastră reprezintă export indirect prin intermediul confecțiilor și încălțămintei în R.F.G., Olanda, Franța, U.R.S.S., S.U.A. etc. Ca să ținem pasul e necesar să diversificăm continuu sortimentele. După modelele cu forme geometrice și motive orientale în diverse culori, am reușit să realizăm un material imitînd perfect pielea de vițel".

Cine crede că a fost necesară doar comanda : start, ca aceste mașini, adevărate „tricoteze" cu andrele electronice, să înceapă să brodeze arabescuri în blană se înșală. Drumul a fost lung, nu totdeauna pavat, timpul a tricotat cu răbdare an după an, experiment după experiment. La început, moto-ul fiecărei zile a fost : să facem o blană cît mai apropiată de cea naturală. Specialiștii de la Adesgo au gîndit alături de cei de la Săvinești arhitectura chimică a fiecărei fibre, au încercat o mulțime de combinații și rapoarte între poliester și poliacrilonitril. Iar cînd rețeta a fost gata, n-au acceptat nici în ruptul capului ca alții să le conceapă fluxurile tehnologice. „Noi cei care știm instalațiile știm cel mai bine și care sînt puterile și toanele lor", spune inginera Rodica Stoinea. Așa că, atît experimentata inginer Georgeta Manea cît și Maria Buzdugan, de puțini ani ieșită din stagiatură, atît maistrul Mușat Rotaru, alintat Rotiță, căci de peste 35 de ani gîndul lui se rotește mereu după soluții noi, cît și ceilalți nu s-au limitat doar să supravegheze viața utilajelor ci, pe un colț de mașină au desenat o schiță, lîngă aparatura de măsură au calculat niște parametri. Acum marca Adesgo nu este imprimată doar pe produse, ci și pe coperțile procesului tehnologic. Ce a rezultat din priceperea acestor purtători de dublă legitimație : oameni de producție dar și de concepție ? „Blana sintetică ce o producem se apropie foarte mult de calitățile celei naturale, atît ca luciu, tușeu, densitate a firelor cît și ca izolare termică, ne spune inginera Lucia Răvoiu. Acum, după ce am reușit s-o facem competitivă cu cele ale marilor firme, trebuia s-o fabricăm cît mai economic".

După ce au încercat satisfacții de a se „autoservi" cu idei, cei de aici au început să scoată ca pe bandă rulantă propuneri de modernizări. Exista în tehnologie o mașină pentru periere, tundere și lustruire ce funcționa ca un ceas. Blana ieșea din ea ca dintr-o frizerie de lux. Totuși ceva îi nemulțumea pe blănarii din Adesgo : prea alerga repede contorul de kilowați consumați, iar firele tunse prea încărcau bena cu deșeuri. Au propus o fibră modificată, cu contracție termică mai mare, care a transformat utilajul de tundere în șomer de care nu mai e nevoie și astfel pierderile s-au micșorat cu 7%, iar energia înghițită s-a redus cu 10.%. Exemple ar fi multe, unul este însă de o spectaculozitate mai aparte. În procesul de tricotare, din cînd în cînd, mașinile mai dădeau cîte un rateu și specialiștii oftau cu năduf văzînd că în tricotajul uniform ca pînza de păianjen mai apare ca un scurtcircuit cîte un ochi cu defecte. S-au frămîntat săptămîni lîngă kilometrii de material revărsat din mașină ca să înlăture aceste ochiuri bolnave. Au analizat fiecare fațetă, fiecare cută a procesului tehnologic. Și, ca în viață, un defect bine diagnosticat și tratat se poate desc transforma într-o calitate. astfel directoarea Fotinia Năstase, inginerele Lucia Răvoiu, Elena Chiuriță și maistrul Mușat Rotaru, zis Rotiță, au tricotat o blană numai din ochiuri cu defecte. Rezultatul ? Eliminarea unor faze din operația de finisaj cu reducerea deșeurilor și energiei cu peste 10%, și, ce e mai important, obținerea unui produs deosebit de aspectuos și util, o blană sintetică în premieră mondială.

O întrebăm pe directoarea care caută mai toată ziua împreună cu „ginditorii" fabricii noi îmbunătățiri tehnologice și asta, nu în ședințe în cabinet, ci în zumzetul mașinilor de tricotat, de unde are atîtea flori în birou. „Toată lumea care mă vizitează, cînd le vede, crede că în acea zi e onomastica mea, zîmbește. Sîntem nu numai tehnicieni, ci și creatori de frumos și prospețimea lor parcă dă altă deschidere gîndului. E bine să-ți oferi mereu bucurii și pentru mine cea mai mare este aceea de a putea spune că ideile de azi nu sînt copia celor de ieri".

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Fotografii de VICTOR RADULESCU ■

Dincolo de bibliotecă

Se vorbește astăzi despre o adevărată industrie a cunoștințelor tehnice și științifice. Acestea ar fi, se zice, noua „avuție a națiunilor". Faptul de a dispune de aceste cunoștințe este, prin el însuși, o victorie. Însă orice victorie se obține cu un efort, iar din acest punct de vedere este limpede că informația de natură tehnică nu pică, asemeni fructului copt, drept în mîna întinsă spre el. Informarea este, indiscutabil, **o tehnică de muncă intelectuală.**

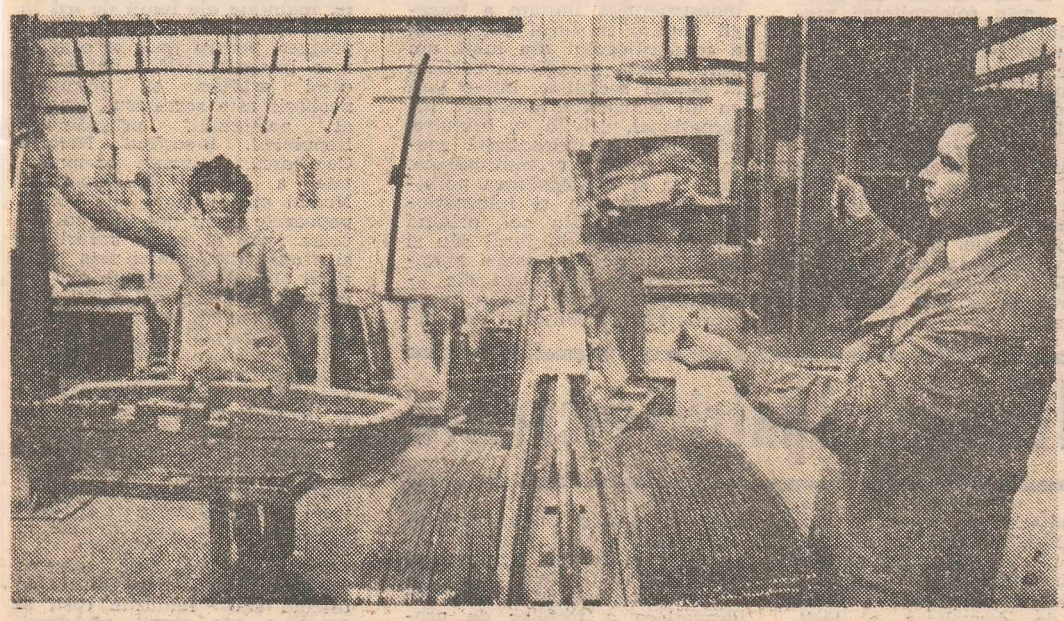
Să luăm cazul unui specialist care se respectă și care știe că rata medie de înnoire a cunoștințelor este astăzi atît de dinamică încît deprofesionalizarea, dacă nu ești atent, e ceva ce se poate produce foarte repede. Ce are de făcut el ? Se duce, bunăoară, la biblioteca tehnică a întreprinderii. Dar frecventarea chiar și a altor biblioteci specializate, mai mari, tot nu rezolvă problema. Pentru că numărul a ceea ce numim surse de informații este apreciat astăzi, în lume, a fi cam de 150. Cartea reprezintă, bineînțeles, o sursă de prim ordin, dar dincolo de ea sau de revistele la care oricine s-ar gîndi, de asemeni, ca la o sursă foarte importantă de informare, mai sînt atîtea alte tipuri de documente ce conțin informație tehnică : așa-zisa literatură de firmă, brevetele de invenții, standardele, tezele de doctorat, comunicările științifice prezentate la diverse reuniuni naționale sau internaționale. Și poate fi simplu a te preface că toate acestea nu există, dar este și foarte costisitor, fără îndoială. Posibila reacție psihologică de eludare a unor „masive informaționale" tocmai din cauza faptului că ele par — cum și sînt — covîrșitoare în bogăția lor de informații, trebuie să facă însă loc, cu mai mult folos, convingerii că informarea este într-adevăr o tehnică, o cale de a-ți deschide drum spre documentarea la care aspiră orice specialist din categoria celor care se respectă. Or, această tehnică se poate învăța, iar efortul de-a o deprinde nu-i cine știe cît de mare. În schimb, răsplata e sigură, pentru că orice tehnică a unei activități, se știe doar, asigură acelei activități eficiența. Cum spune inginerul Gheorghe Anghel, directorul Institutului Național de Informare și Documentare : „Există atîtea mijloace de-a nu pierde o viață pentru a căuta ceea ce poți găsi în 5 minute". Și dacă uneori se constată că vin aici, la acest institut, pentru a se documenta, oameni cu pretenții dar care nu știu ce e o „clasificare zecimală" — lucru elementar în munca de informare —, trebuie reținut ca fapt meritoriu, în orice caz, dorința lor de-a învăța să se informeze. A ști să te descurci doar într-un fișier de bibliotecă nu mai e de-ajuns.

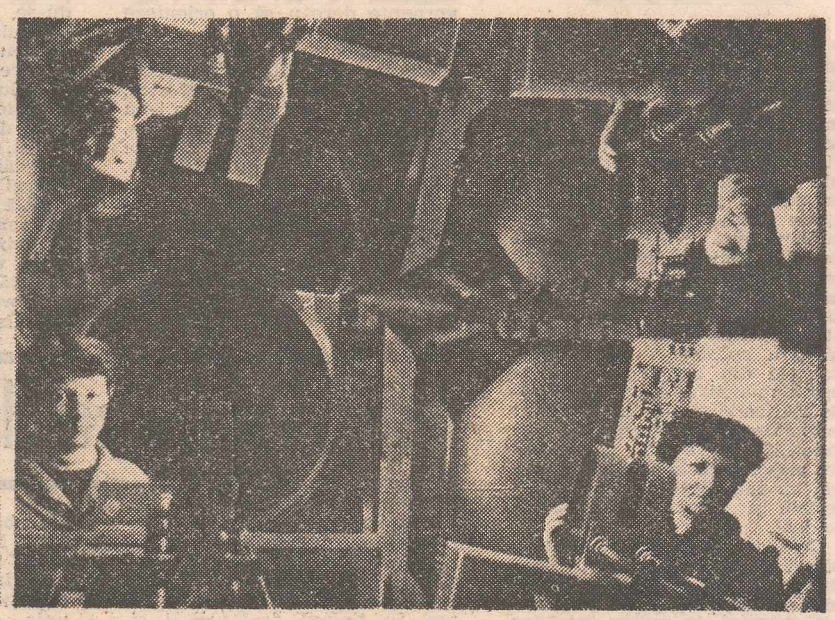
Deci informarea nu este căutarea acului în carul cu fîn. Ca orice muncă, ea își are metode și mijloace specifice, și pornind de la nevoia de cunoaștere a acestora punem întrebarea dacă prin reciclare n-ar trebui insistat în primul rînd chiar asupra lor, ajutîndu-i pe oameni să înțeleagă cum pot — concret — să se informeze. În unele întreprinderi, acolo unde au fost formate grupe de informare și documentare, chiar așa se procedează, și nu numai în cadrul cursurilor de perfecționare profesională, ci și pe durata dintre acestea. La Oradea, ca să dăm un exemplu, la „Metalica", într-o întreprindere în care nu întîmplător inovația și creația s-au materializat în rezultate excepționale, unele de importanță deosebită pentru economia națională, de activitatea de informare tehnică se ocupă subinginera Elisabeta Buzlea împreună cu inginerii stagiari Radu Ujuc, Keresztesi Arpad și Octavian Păun. Lor li s-a încredințat răspîndirea de-a face cunoscută, colegilor, „tehnica informării" și de a ține la curent întreprinderea cu tot ceea ce este nou, în domeniile care interesează, printr-o legătură stabilă cu Institutul Național de Informare și Documentare. Acest institut oferă, la cerere, sumarele publicațiilor periodice și neperiodice intrate în patrimoniul lui, sistematizate pe domenii tematice și ramuri ale economiei naționale. El poate asigura documentarea oricui se declară interesat în evoluția unui anume domeniu, trimițîndu-i fișe bibliografice și descrierile sumare ale noutăților. Se înțelege, oricine poate comanda, după aceea, copia integrală sau parțială a respectivei surse. Adică o revistă, sau doar un articol din ea, sau doar un capitol de carte. Dar asta presupune ca legătura cu institutul să fie **organizată și permanentă.** Bineînțeles, această legătură este stabilă și este rodnică numai în măsura în care activitatea de informare și documentare tehnică la nivelul fiecărei întreprinderi este tot organizată și permanentă. Și chiar este așa, cum spuneam, în unele întreprinderi. Dar în altele urmează încă să fie înțeles pînă la capăt adevărul că discontinuitatea acestei relații, caracterul ocazional și fragmentar al ei, nu asigură o informare corectă, sigură și rapidă. Și nu trebuie să ne mirăm de ce lucrurile stau așa și nu altfel. Necunoscînd „inventarul" și descrierea noutăților apărute, de unde ai putea să știi **ce să ceri ?** Și de unde să știi **cum să ceri,** din moment ce informațiile acestea nu sînt stocate în vrac, ca merele în podul bunicii, ci după niște norme și reguli foarte stricte, care asigură cheile de regăsire a unui tip de document sau altul.

Pentru cine știe ce e de aflat și cum e de aflat, pentru cine a învățat tehnica informării, „masivul informațional" încetează de a fi un hățiș în care nu mai știi unde e nordul. Acela, oricît ar părea altora de surprinzător, merge drept și la țintă.

D. CONSTANTINESCU ■

din munca lor o sărbătoare

cu munca și viața colectivelor din care facem parte, această responsabilitate să fie măsura spiritului nostru revoluționar, a înaltelor idealuri ce ne animă clasa muncitoare, întregul nostru popor. Nivelul de tehnicitate al fiecărui loc de muncă vorbește deopotrivă de marele efort de investiție, de înnoire permanentă a hotărîrilor și proceselor tehnologice, în pas cu progresul mondial, precum și de profesionalitate și competență, de conștiință înaltă, atribute ce definesc noua personalitate a omului muncii de azi, dăruit binelui patriei sale, poporului său.

Taina fulgerului

Se vede treaba că în antica Potaissa, pesemne, vor fi fost mulți adepți ai acelei concepții filosofice a lui Anaximandru care punea la baza lumii pămîntul, apa, aerul și focul, de vreme ce pînă și astăzi urmașii urmașilor urmașilor lor, neclintiți din uriașul castru natural al Transilvaniei ca și pietrele Arieșului care scaldă zidurile Turdei de azi cred cam în aceleași lucruri : în caolinul greu și în ușoara și fierbintea răsuflare a flăcării de gaz metan din întreprinderea pentru izolatori electrici „Electroceramica". Căci după cum pămîntul trecut prin vămile năprasnice ale focului devenea o materie înnobilată, tot așa, azi, în Turda, caolinul din care se scoate aerul pînă la ultima moleculă în presele vacuum, și ars la o temperatură de 1350° C este hirotonisit în marea taină a flăcării și, preschimbat în izolatori supli, nu se mai teme de puterea fulgerului căruia i-a priceput vraja și împotriva căruia s-a imunizat cele șapte vămi ale soarelui: luptoarele inițiatice ale străvechii Potaissa.

Ca un făcut, parcă și natura generoasă a Transilvaniei a ivit de sub mantia-i oelestă materia primă nu departe de sursele de gaz metan : caolinul de Aghireș, feldspatul de Muntele Rece și argila de Șuncuiuș. La Turda, gazul metan a fost folosit în premieră absolută pentru arderea porțelanului, vădindu-se, cu bucurie, că nu este cel mai ieftin, dar, mai ales, cel mai bun pentru această treabă.

Pentru această treabă a fost bun și economistul Ioan Morar, directorul întreprinderii. Din anul 1959 el este tot „morar" la această neobișnuită „moară" unde caolinul este la fel de prețuit ca și aluatul pentru pîinea cea de toate zilele. Ioan Morar nu a căutat să fugă de greu, să dea bir cu fugiții de răspundere sau să-și schimbe, ca morarul din poveste, locul de muncă cu al ciobanului. Poate, atunci, s-ar fi întîmplat ca în poveste : înebunit de zgomotul care nu mai contenea, ciobanul a spart cu barosul pietrele de moară, pe cînd morarul „asfixiat" de ozon a dormit dus toată noaptea, iar dimineața s-a trezit fără nici o oaie pentru că i le mîncaseră lupii. Morala e simplă și o cunoaște toată lumea : omul potrivit la locul potrivit. Și omul acesta cu vorba măsurată, exact cît trebuie, de ardelean, născut aproape de locul unde în 1601 s-a rostogolit în țărina „pohtită" trupul Viteazului, la Cîmpia Turzii, a început să scoată, ca orice economist care se respectă, bani din... piatră seacă. Cu singura și marea deosebire că aici nu a fost vorba de flăcările jucăușe și ispititoare care dansează hieratice, în miez de noapte, peste comoara îngropată, ci o simplă scînteie electrică, țîșnită, ca prin miracol, dintr-un pumn de caolin amestecat cu feldspat și alumină de Oradea. În 1959, „morarul" acesta, alb nu de făină de grîu, ci de caolin, avea sub mînă vreo 500 de oameni care făureau la străvechea roată a olarului micile farfurioare de caolin menite să ogoiască setea curentului electric și să-i astîmpere bizdîcul de a o tuli pe nepusă masă în văgăunile pămîntului. „Aluatul" de caolin de pe malul Arieșului era preparat și frămîntat manual și tot așa și creștea, rotunjindu-se ca un umăr de femeie frumoasă sub bătăturile moților.

Apoi lua naștere o neobișnuită lipie sortită să ardă în cuptoare nemiloase pentru năprasnica foame a nărăvașelor herghelii de cai putere ale curentului electric. Începuse electrificarea țării și unitatea din Turda era singura fabrică de profil din România, iar necesarul de izolatori depășea de cinci ori producția existentă la acea dată. În 1969 unitatea este dotată cu tehnică de vîrf : strunguri automate, carusel, cuptoare tunel și prese vacuum. Investiția statului a fost răsplătită încă din acel an cu peste zece mii de tone de izolatori electrici.

Dar nu numai atît : mai tîrziu, din vigurosul trunchi al „Electrei" de pe malul Arieșului au țîșnit în primăvara noilor prefaceri o mlădiță la Botoșani și o alta la Tîrgu Secuiesc, iar între anii 1980—1983 s-a ridicat lîngă unitatea-matcă o a doua secție pentru izolatori de înaltă și foarte înaltă tensiune (110—400 kilovolți). Astăzi, aceste adevărate ateliere de „armurărie" pentru cavalerul modern al înaltului ordin al Curentului Electric din Turda adăpostesc munca a aproape 3100 de oameni din care 180 sînt ingineri electrotehniști, chimiști și mecanici. Unul dintre aceștia, ing. Adrian Savu nu și-a găsit eroul preferat în romane celebre sau în filme, ci în manualul de istorie și fizică : diplomatul și experimentatorul Benjamin Franklin din Boston care, după ce a ajutat pe compatrioții săi să smulgă Engliterei independența, i-a învățat și cum să-și mîntuiască instituțiile publice și casele de puterea fulgerului, inventînd paratrăsnetul, încît aceștia, după moartea lui, în 1790, i-au cinstit memoria cu următoarea inscripție laconică : „Eripuit coelo fulmen sceptrumque tyrannis" (A smuls cerului fulgerul și tiranilor sceptrul).

În unitatea care poartă numele „Electrei", tînărul inginer Savu a muncit din răsputeri cu colectivul său tot la un fel de „paratrăsnet" de pe locomotivele electrice, un mărunțiș dat naibii de scump (costa 300 dolari bucata) și cu un nume de botez luat din inițiale : „ixadeu" din X.A.D.-39 kilovolți. După cum lesne se poate observa „X.A.D.-39" are în structura sa o necunoscută „x" pe care colectivul de sub conducerea sus-pomenitului inginer a găsit-o în anul 1985, eliminînd importul la acest soi de paratrăsnet care astăzi salvează transformatorul principal al locomotivei de fulger sau de suprasarcinile electrice de pe rețea. Tot „inginerul-paratrăsnet" mai este autorul unei invenții de rectificare a izolatorilor de porțelan cu disc diamantat alături de energica ingineră șefă Zain Mariana, autoarea unei invenții numită : „Procedeu de obținere a rezistenței nelinlare pentru descărcătoare cu rezistență variabilă de tip clasic" și, ing. Ioan Sîrbu care lucrează actualmente la același procedeu de obținere a rezistențelor, dar pentru regim intensiv, în colaborare cu un colectiv de cercetare de la IPEG București.

Faima „Electrei" din Turda nu ne-o dă numele ei de aspră sonoritate antică. Încă în anul 1945, la 20 decembrie, ziarul bucureștean „Fapta" evoca unitatea din Turda ca fiind întemeietoarea industriei de porțelan din Ardeal.

Față de „nepoata" sa din Botoșani care produce izolatori din sticlă, întreprinderea din Turda făurește izolatori electrici de ceramică de înaltă și foarte înaltă tensiune, aparataje de înaltă și joasă tensiune, cum sînt descărcătoarele cu rezistență variabilă limitată, descărcătoarele pentru locomotivele electrice și pentru tramvaie, produse de rezistențe industriale — pentru încălzit vagoane, pentru cazane, pentru autocamioane etc.

Anii au trecut, faima a rămas. Azi, întreprinderea „Electroceramica" Turda exportă izolatori electrici în numeroase țări ca : Italia, Liban, Irak, Sudan și indirect, prin întreprinderi intermediare, în URSS, Grecia, Turcia, Pakistan ș.a. Dar renumele bun al unității de pe malul Arieșului este datorat și măiestriei profesionale a strungarului de produse ceramice Vasile Ghib, a frezorului Iacob Pălăcean, a presatoarei de joasă tensiune Maria Lazăr, a electricianului Ioan Goia, a armatorului de produse ceramice de medie tensiune Victor Arion, a lăcătușului de la atelierul mecanic Gheorghe Botoș, a debavuratoarei Iuliana Chiș, a glazuratorului de produse ceramice de la secția 2 Ioan Nemeș etc.

Olarii din străvechea Potaissa, din munca cărora arheologii Transilvanici mai scot încă dovezi emoționante de vechime și continuitate neîntreruptă pe aceste meleaguri au fost înlocuiți astăzi de... „olarii electrici". Pămîntul a rămas la fel, doar oamenii și-au schimbat ocupațiile. Tot un picior apasă pe pedala ce învîrte milenara roată, dar mîna de astăzi nu mai modelează un ulcior de astîmpărat setea omului aflat la coasă, ci o mică farfurioară de caolin ce urmează a fi arsă în cuptoare pentru cina cea de taină a fulgerului.

PASCU BALACI

Nucleul de suflet

De ce să n-o recunoaștem, nu sînt prea mulți cei dispuși a-și mărturisi erorile, fie ele și de demult. Sticlarii Buzăului fac parte din această rară categorie. Te surprinde chiar faptul că, în loc să vorbească mai mult de minunatele reușite ale lui „acum", revin mereu la ceea ce a fost „atunci". De ce ? Simplu. Ce este azi, se vede cu ochiul liber, răsfrînt, în mii și mii de imagini — oglinzi perfecte în fidelitatea ce-ți redau chipul, geamuri incredibil de groase ori, dimpotrivă, extrem de subțiri. Ce a fost, rămîne însă ca o amintire de suflet a copilăriei. Iar „copilăria" sticlarilor din Buzău nici c-a început bine, că s-a și terminat.

Născută în 1970, Întreprinderea de geamuri nu mai păstrează la cei 18 ani ai săi decît elanurile caracteristice minunatei vîrste, cărora li s-au adăugat multe alte însușiri, ce țin întrutotul de deplina maturitate. Cu mintea coaptă de acum, oamenii știu că a crea înseamnă, poate, și a greși, uneori, un pas, că există și posibilitatea unui eșec, iar în tehnică nu se poate anula riscul. Drumul nu le-a fost nici pe departe o pașnică plimbare, ba mai degrabă un salt spectaculos. Au căutat însă, de fiecare dată, să descopere taina lucrului bine făcut. Pe scurt, începutul n-a fost ocolit de necazuri, ce se concretizau în zgomotul inconfundabil al geamurilor sparte și în munții de cioburi, o adevărată calamitate, pentru că însemna rebut, și nu știau ce să mai facă cu el. Astăzi, lucrurile stau exact invers. Cioburile sînt pentru ei „aur", linia tehnologică de fabricat butelii de sticlă, pusă la punct prin autoutilare, refuzînd orice altă materie primă, dar „aurul" acesta e foarte rar, pentru că geamul se sparge din ce în ce mai puțin. Reglarea parametrilor de temperatură în cuptoare — o enigmă la început — este prima taină bine știută de orice sticlar buzoian.

— În urma cu 20 de ani, cînd a început investiția, nu exista nici un fel de tradiție legată de sticlărie — zice directorul Ioan Nuț. De bună seamă, se naște întrebarea, de ce s-a făcut, atunci, la Buzău fabrică de sticlă ? Existau alte motive, extrem de serioase. Aici se descoperise din belșug materia primă, un nisip cu proprietăți deosebite. Apoi, mai era dorința oamenilor de a munci la ei acasă și cum orice tradiție are un început, în materie de sticlărie l-am făcut noi, aici, la Buzău.

Dorința de a nu-și părăsi orașul natal i-a determinat pe mulți să se apuce de o meserie la care nici tatăl, nici bunicul nu gîndise — operator sticlar. Nu-i doar meserie, ci și știință — că nu puțină chimie a silicaților au învățat — dar e și artă, fără de care nu se putea ajunge la bijuterii fără umbră și fără asperitate. Eșecurile scurtei perioade de început i-au ambiționat. S-au apucat serios să învețe și, pentru că nu puteau ei să plece la politehnică — cine ar mai fi muncit atunci ? — a venit politehnica la ei, oferindu-le șansa, printr-o secție de subingineri înființată special la Buzău, să învețe seara, cum să nu mai greșească ziua. Pe nesimțite, o meserie către care se îndreptaseră din calcul și comoditate, a devenit o pasiune. Oamenilor li s-au deschis porțile unei lumi nebănuit de frumoase, în care și-au aflat puterea de a căli, nu oțel, s-a făcut de mult, ci sticlă. Geamurile lor au astăzi strălucirea și puterea metalului, luîndu-și numele „securizat". A securiza geamul subțire este o reușită care, la grosimea de doar 3 milimetri devine, în lumea întreagă, performanță. Întreprinderea de geamuri din Buzău a atins performanța, adăugîndu-și la renumele de „una dintre cele mai mari întreprinderi din sud-estul Europei", un altul, mai important am zice — una din marile specialiste ale Europei, căreia îi sînt astăzi parteneri de bază firme din S.U.A., R.F. Germania, Egipt, Iran, Irak, Liban, Cehoslovacia. În dialog, progresul tehnic se reduce la cîteva cuvinte : „Ar fi o mare greșeală să facem și mîine ceea ce facem astăzi." Gîndind așa, au ajuns la dublarea producției pe aceleași instalații, au introdus robotul și calculatorul — premieră în domeniul sticlăriei cu reduceri în consumul de combustibil la 1 milion lei anual — au realizat geamul „nereflectorizant" și se joacă astăzi cu grosimile sticlei ce pot cobori pînă la 1 mm, sau urca pînă la 24 mm. Secretul tuturor reușitelor, după scurtele momente de necazuri pe care nu le pot uita, mi-a fost sugerat de unul din oamenii întreprinderii : „Nucleul nostru de suflet explică saltul făcut." Majoritatea s-au format aici. Uteciștii anilor' 70 sînt membrii de partid de acum, stagiarii anilor '70, conducătorii de astăzi. Directorul Ioan Nuț, pînă a fi director, a trecut prin toate posturile. Maria Chiriac, proaspătă ingineră în 1970, membră a comitetului U.T.C., este azi directoarea tehnică. Mai sînt încă mulți alții, cu biografii asemănătoare : Radu Dănilă, Gheorghe Predoiu, Lazăr Popa, Ilie P. Ilie.

Au plecat de la zero, au trecut prin necazuri care i-au călit și pe ei, nu doar sticla, au cunoscut sublimul oboselilor unice care vin întotdeauna după succes, au intrat într-un ritm normal care a devenit pe parcurs — și așa a rămas — extrem de alert. Un nucleu de suflet, ce se mărește acum mereu prin înglobarea celor tineri, noii veniți, feriți de greșeală, pentru că astăzi, la Buzău se poate vorbi, dacă nu de tradiție în materie de sticlărie, în orice caz de experiență și, mai ales, de multă știință.

LIANA MOLNAR

Armîndeni sub cerul luminos al patriei socialiste

Întîiul de Mai, marea sărbătoare revoluționară a muncii și solidarității celor ce muncesc, se apropie de o cifră rotundă : un veac de la hotărîrea primului Congres al Internaționalei a II-a, desfășurat la Paris în iunie 1889, de a se fixa prima zi de mai, a fiecărui an, drept o zi de luptă pentru drepturile muncitorimii. Cinstit și venerat de către toți cei ce sporesc cu brațele și mintea zestrea planetei, sărbătorescul florar ne amintește nouă românilor, cu atît mai mult și de fiecare dată, că țara noastră a fost printre primele din lume în care oamenii muncii au adoptat Întîiul de Mai ca zi a muncii și unității muncitorești internaționale, inveterîndu-se astfel solidaritatea clasei muncitoare din România cu făuritorii de valori materiale și spirituale de pretutindeni.

Cele aproape o sută de sărbători ce s-au așternut în spațiul de muncă și viață al României ne apar astăzi din perspectivă istorică, în marea înfrățire dintre gînd și faptă, ca tot atîtea jaloane într-o glorioasă istorie a devenirii clasei noastre muncitoare de la începuturile organizării sale pînă la victoria revoluției socialiste și edificarea noii orînduiri în patria noastră. Campaniile de pregătire și sărbătorire a zilei de 1 Mai au constituit încă de la început o școală a educației revoluționare pentru multe generații de muncitori, ele au contribuit la îmbogățirea formelor și metodelor de activitate organizatorică și propagandistică a mișcării noastre socialiste, au făcut cunoscute în țară și în lume suferințele și revendicările clasei muncitoare, aspirațiile sale spre libertate și dreptate. Un veac de istorie a frăției și din dragostea omului de om, coeziunii spirituale, întrupată din idealurile sale de echitate și democrație plenară, dar și din înverșunarea lui împotriva injustiției sociale ; o luptă ireconciliabilă între adevăr și minciună, între exploatați și exploatatori, ce avea să culmineze, atunci în preziua ultimei conflagrații mondiale, cu grandioasa manifestație de masă, organizată la 1 Mai 1939. Întrunirile și acțiunile antifasciste și antirăzboinice desfășurate, la inițiativa P.C.R., în numeroase orașe și centre muncitorești din țară, dar mai cu seamă demonstrația din București, au fost printre puținele acțiuni de masă de o asemenea amploare din Europa. După cum bine se știe, manifestația din Capitală, pe care cercurile guvernante doreau să o orienteze în sprijinul politicii lor — s-a transformat datorită tînărului comunist Nicolae Ceaușescu, capacității sale organizatorice, elanului, și dăruirii sale, ce i-au caracterizat mereu activitatea, — într-o grandioasă acțiune antifascistă și antirăzboinică, de apărare a independenței și integrității teritoriale a României, împotirva Germaniei hitleriste. Activitatea culturală desfășurată în cercurile culturale ale breslelor de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, de către tovarășa Elena Petrescu (Ceaușescu), de alți tineri comuniști au dus la radicalizarea demonstrației de pe străzile Capitalei, la mobilizarea a peste 20 000 de cetățeni și la afirmarea, în timpul desfășurării ei, a lozincilor lansate de partidul comunist.

Marile manifestații de la 1 Mai 1939 au evidențiat capacitatea organizatorică a comuniștilor, prestigiul și autoritatea politică de care se bucura P.C.R. în rîndul maselor largi, faptul că politica sa se afla în consens cu interesele și aspirațiile acestora. Este ceea ce, odată cu eliberarea patriei și intrarea României în evul său socialist avea să fie demonstrat plenar și la scara întregii țări, într-un permanent proces de redescoperire istorică, prin marea capacitate a comuniștilor români de a transforma în fapte vocația unui întreg popor. În acest larg context al progresului, prosperității și democrației, Întîiul de Mai s-a transformat într-o sărbătoare a muncii libere, de rodnice bilanțuri și angajamente muncitorești, prima zi de Florar întregindu-se, prin solemnitatea momentului și valoarea sa de simbol, cu noi semnificații revoluționare. Secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, remarca pe bună dreptate că **„se poate spune că, privite retrospectiv, manifestările muncitorești de 1 Mai jalonează însăși istoria bogată și eroică a proletariatului român, de la începuturile organizării sale, pînă la cucerirea victoriei în revoluția socialistă și zidirea cu succes a noii orînduiri sociale, orînduirea socialistă".**

Sărbătorind în acest an ziua de 1 Mai, poporul nostru situează în centrul preocupărilor sale îndeplinirea exemplară a obiectivelor din planul național unic de dezvoltare a țării, transpunerea în viață a programelor adoptate de Congresul al XIII-lea al partidului, privind trecerea la un stadiu superior de dezvoltare mai rapidă a economiei naționale, la înfăptuirea unei calități a muncii și vieții, redimensionarea conștiinței socialiste a oamenilor muncii în scopul sporirii continue a rolului lor istoric de constructori activi ai socialismului și comunismului în România.

Pretutindeni în România cauza libertății și dreptății a învins. Sîntem o țară a muncii libere, ne făurim liberi destinul nostru comunist. Toate victoriile dobîndite și obiectivele prefigurate, toate programele cristalizate în strategia dezvoltării cuprinsă în documentele partidului nostru, în opera teoretică și practică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, au drept temelie ideea muncii unite. Numai astfel, într-o strînsă, indestructibilă unitate a întregii națiuni în jurul partidului, a conducătorului său iubit, am putut înălța grandiosul edificiu al patriei socialiste, într-o țară cu un remarcabil prestigiu internațional, privită cu prețuire, admirație și îndreptățită speranță pentru promptitudinea, justețea și înțelepciunea politicii sale interne și internaționale. Fiecare din noi, privind cu ochiul liber în jurul său și la sine poate face astăzi bilanțul uriașelor înfăptuiri ale acestei unice unite, libere, într-o istorie făurită conștient prin armele rațiunii și practicii sociale. O istorie ce și-a marcat însemnele în fiecare localitate și așezare umană, în fiecare familie, sub impulsul politicii de dezvoltare a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, de dezvoltare și modernizare a industriei și agriculturii, de sporire vertiginoasă a fondului locativ, de amplă înflorire a culturii, învățămîntului, sănătății publice, de grija umanistă față de familie, de tînăra generație. Toate acestea în contextul unei politici externe caracteristice unui stat socialist suveran, deplin stăpîn pe atributele și opțiunile sale, egal în drepturi cu toate națiunile, statut care, în virtutea contribuției masive la rezolvarea problemelor internaționale, au asigurat României și președintelui ei un uriaș prestigiu mondial.

În același timp, în spiritul bogatelor sale tradiții Partidul Comunist Român își reafirmă constant politica sa principială de întărire necontenită a solidarității internaționale cu toate forțele revoluționare, progresiste, înaintate ale lumii de azi în luptă pentru independență și progres, pentru pace și colaborare internațională, politică a cărei arhitect și promotor neobosit este secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, eminentă personalitate a lumii contemporane. Numai prin unitate de voință popoarele lumii pot înfăptui un uriaș front al păcii, securității și progresului, numai prin întărirea unității de acțiune ele pot contracara pericolul unui nou război mondial, asigurînd realizarea dezarmării, în primul rînd a celei nucleare, numai astfel se pot lichida decalajele economice, stările de conflicte și tensiune și se pot stabili relații noi, de deplină egalitate, prietenie și colaborare reciproc avantajoasă. Aceste deziderate scumpe României și lumii întregi se cer afirmate cu atît mai mult acum de ziua muncii și solidarității internaționale.

Întîiul de Mai 1988 găsește poporul nostru mai unit ca oricînd sub faldurile roșii și tricolore ale marii sărbători, mai hotărît ca niciodată să desfășoare ample forțe spre binele și prosperitatea patriei socialiste, în consens cu voința de pace și colaborare a tuturor celor ce muncesc cu brațele și mintea pe meridianele globului, pentru deschidere spre adevăr și cunoaștere, de instaurare a unei lumi mai bune și mai drepte. Privim cu optimism viitorul țării și al planetei Pămînt, deoarece credem în puterea rațiunii, a solidarității internaționale. Avem toate temeiurile să o facem într-o țară condusă de un partid erou, în fruntea căruia se află bărbatul-erou, omul ce întruchipează atît de plenar gîndul, vrerea și înțelepciunea întregului nostru popor.

LIVIU TIMBUS ■

Glorie muncii!

(Urmare din pag. 1)

aceste atribute fiind în măsură să transforme planurile și programele noastre în tot atîtea mult dorite izbînzi.

La această sărbătoare a muncii, a solidarității internaționale, ne găsim mai bogați în cuceriri democratice, puterea și claritatea democrației noastre muncitorești revoluționare izvorînd din trinitatea acelei necunoscute pînă acum ipostaze în care se află făuritorii de bunuri materiale și spirituale, de : proprietari, producători și beneficiari.

Conștienți că tot ce am făurit prin forța minții și puterea brațelor putem apăra numai prin unitate, ne găsește acest 1 Mai mai uniți decît oricînd în jurul partidului nostru, al secretarului său general, hotăriți să apărăm tot ceea ce am clădit, să apărăm viața copiilor noștri și a noastră, să apărăm chipul în lumină al patriei.

Ne găsește acest 1 Mai, încrezători în politica partidului nostru, ale cărei roade s-au revărsat peste țară ca florile unei primăveri dulci, mîndri de prestigiul de care se bucură azi România în concertul popoarelor iubitoare de pace, mîndri de președintele ei, neobosit și neînfricat erou al păcii.

ACASĂ, în spațiul latinității noastre străbune, încrezători în viitorul nostru de aur, în destinul nostru românesc.

Rîul de lapte

Una din plăcerile doctorului veterinar Radu Nicorici, directorul Stațiunii de cercetare și creștere a bovinelor din Dancu, județul Iași este aceea de-a porni discuția de la un maldăr de cifre. Să așezăm pe masă, la vedere, cifrele — zice — să încercăm să le judecăm, să vedem ce se află, de fapt, în spatele lor. Așadar, anul trecut stațiunea din Dancu a obținut o producție medie de lapte de 5804 litri, fapt ce a situat stațiunea pe locul al III-lea pe țară și care, în același timp, i-a adus mult rîvnitul titlu de Erou al Noii Revoluții Agrare. Să știți însă că în 1976, continuă interlocutorul nostru, am obținut o producție și mai mare, de 6005 litri. Iar de-a lungul ultimilor 20 de ani, după un calcul al nostru, am livrat țării cantitatea de 41 milioane litri de lapte. Asta vrea să însemne că media producției de lapte pe ultimii 20 de ani a fost de 3900 litri. Un adevărat rîu de lapte !

Sigur că da, îmi zic, recitind cifrele de mai sus, îi dă mîna să așeze, cum spune, pe masă, la vedere, acest maldăr de date. Dar nu prea am timp să mă dumiresc, că alte cifre vin să mă uimească : efectivul de bază al stațiunii este de 1 100 de bovine, cu o matcă de 550 capete. De-a lungul celor 20 de ani s-au născut în stațiune 11 000 de viței, ceea ce înseamnă că s-a atins o natalitate de 88 la sută. Am livrat altor județe, continuă medicul veterinar Radu Nicorici, 2150 de vițele și 834 de tăurași de prăsilă. Și-n fine, ultima cifră cu care punem punct acestei introduceri, stațiunea rulează, anual, cam 1600 capete.

Abia după acest veritabil potop de informații aflu că interlocutorul meu a venit aici, la Dancu, în 1969, ca tehnician veterinar. Era director pe atunci doctorul veterinar Vasile Hriț-cu. Noi n-am făcut nimic altceva, zice Radu Nicorici, decît să continuăm să ținem pe picioare stațiunea așa cum a gîndit-o fostul director, de la care am învățat cea mai de seamă zicere potrivit căreia ochiul stăpînului îngrașă vita. Cu alte cuvinte, fără dragoste de animale, fără dragoste pentru meseria aleasă, nu se poate face nimic. Am venit, cum spuneam, aici, la Dancu, în 1969, ca tehnician veterinar. M-a însoțit colegul meu de școală tehnică, apoi de facultate, Laurențiu Perju. Ceva mai tîrziu a venit și un văr de-al meu, Ilie Nicorici, inginer zootehnist. Iar dacă îl mai amintim și pe inginerul zootehnist Ion Gacea, plus soția mea, economistă, am trecut în revistă tot personalul cu studii superioare. O mînă de oameni pentru care stațiunea din Dancu a însemnat și înseamnă șansa deplinei afirmări. Ne-am completat, după cum se vede, studiile și-am devenit cercetători în adevăratul înțeles al cuvîntului, chiar dacă am stat și vom sta, în continuare, aici, la coada vacii, cum se spune mai în derîdere, mai în serios. Expresia asta poate să sune mai ciudat, dar noi credem că n-are nimic peiorativ în ea. Și cînd spun noi, mă refer, desigur, la toți cei ce muncim la Dancu, adică la Gheorghe Lungu, mulgător și Erou al Muncii Socialiste, la Constantin Ciobanu, Petru Dancă, Elena Cîrban, îngrijitori, sau la mecanizatorii Vasile Doboș, Ioan Pintilie, Vasile Iftode și Gheorghe Pîslaru.

Deci, după o listă de cifre, un lung șir de nume, oameni al căror ochi, dacă e să ne luăm după proverb, a îngrășat vitele. Toate bune și frumoase, dar ce înseamnă, la urma-urmelor, cercetarea ce se desfășoară aici, la Dancu, la coada vacii, cum spune, cu vizibilă plăcere, Radu Nicorici ?! Înseamnă mai întîi o continuă și rapidă ameliorare a raselor prin transfer de embrioni. Înseamnă, totodată, o adaptare a vitelor, încă de la nașterea lor, cu viața în aer liber pe tot timpul anului. Înseamnă alcătuirea celor mai optime rețete de furajare, adică realizarea acelui amestec numit barbotaj (lapte, ceai de mentă, furaje etc.) în stare să înlocuiască laptele matern. „Am constatat, avea să sublinieze interlocutorul nostru, că vițelul prinde putere numai dacă în primele 15 zile stă în preajma mamei sale, o perioadă extrem de importantă pentru toată viața sa de mai apoi. Acum, în aceste două săptămîni, se vede adevărata măiestrie a crescătorului de animale, dragostea sa față de meseria aleasă. Firește, importante sînt și celelalte etape, dar bazele acum se pun. Cine respectă cu strictețe toate indicațiile privind convietuirea vițelului și-a vacii, cine vede în plăpîndele făpturi nu doar niște animale, ci niște ființe aproape umane, acela se va bucura din plin de roadele muncii sale. Altfel, degeaba te chinui să repari pe parcurs ceea ce n-ai așezat cu temei la baza viitorului tăuraș, sau a viitoarei juninci. Dar noi avem, din fericire pentru animale și pentru ferma noastră, oameni cărora nu le putem reproșa mai nimic. Sînt oameni care-și cunosc pe deplin meseria și care n-ar pleca de-aici pentru nimic în lume".

A fi crescător de animale la Dancu, a face parte din acest colectiv pe care-l unește mai întîi și-ntîi dragostea față de animale, înseamnă, ne-am dat seama, dreptul de-a te număra printre cei mai buni zootehniști din țară, ceea ce, desigur, nu e puțin.

VICTOR NIȚĂ ■

Un gînd uitat pe drum

Idei românești în premieră

Cu cinci ani în urmă, prin mijlocirea unei expoziții personale, inventatorul Paul Matei a ținut să aducă la cunoștința specialiștilor și publicului larg deopotrivă o suită de articole și accesorii vestimentare de factură absolut originală, investite, s-a străduit să demonstreze autorul lor, cu proprietăți „biostimulatoare". În fapt este vorba, așa cum vom arăta de îndată, de o familie de obiecte, născută dintr-o idee-mamă : introducerea **magneților terapeutici** în diverse modele de pantofi și confecții. Expoziția s-a bucurat de atenția mai multor reprezentanți ai industriei ușoare, dar și de cea a gazetarilor, care s-au grăbit să consemneze de îndată originalitatea și paternitatea acestor creații, inventatorul fiind, deopotrivă, și invitatul unor emisiuni radiofonice.

Prin ce elemente de noutate se recomanda, în 1983, invenția lui Paul Matei ? Pentru a răspunde acestei întrebări am revenit la articolele publicate cu prilejul deschiderii amintitei expoziții. Am aflat, astfel, că invenția a fost prezentată în două variante : **branțurile biostimulatoare** și **încălțămintea naturistă** (sînt denumirile date de autor). În ceea ce privește branțurile, acestea au fost confecționate dintr-un material alcătuit din plută, rafie, in, fibre de bureți naturali. Pe suprafața lor, inventatorul a aplicat bucăți de cauciuc magnetic (sub formă de rondele, triunghiuri, pastile etc), dar a făcut-o respectînd cu strictețe harta medicală propusă de acupunctura clasică, astfel încît materialul magnetic să se suprapună peste punctele de acupunctură situate pe talpa piciorului. În aceste microzone, cum se știe, medicina extrem-orientală a identificat punctele reflectorizate de diverse organe interne (inima, plămînii, rinichii, ficatul). Stimularea lor prin procedee de acu și presopunctură conduce — cum din nou se știe — la ameliorarea unor dureri, la înlăturarea oboselii sau a unor stări de inconfort psihic. Acest lucru l-a avut în vedere și inventatorul român, considerînd că piesele magnetice vor contribui la optimizarea tonusului general, că, altminteri spus, cei ce vor purta asemenea pantofi vor fi mai odihniți și cu un plus de vitalitate.

La încălțămintea naturistă, realizată în mai multe variante (pantofi cu poante, sport, pentru dentiști și chirurgi) s-au folosit materiale speciale, dar și aici au fost încastrate triunghiuri biostimulatoare, între care, 7 magnetice și 3 chimice. În continuare, Paul Matei a proiectat și realizat o suită de accesorii vestimentare (curele, mănuși și ciorapi), investite și ele cu proprietăți biostimulatoare, iar mai recent, un complet de baie (costum și papuci), piese dotate, la fel, cu rozete magneto-chimice.

În memoriul adresat redacției noastre, inventatorul Paul Matei a prezentat un tablou larg în legătură cu efectele și rezultatele experimentale, dar fiind vorba de un test ce-i aparține în exclusivitate, și nu de părerile autorizate ale unor medici igieniști, nu ne îngăduim să-l încredințăm tiparului nici măcar sub titlul informativ. Reținem în schimb — așa cum s-a notat și în precedentul articol — că expoziția s-a bucurat de succes, inventatorul a fost felicitat călduros, iar mai mulți reprezentanți ai industriei ușoare s-au arătat interesați să rețină și să fructifice ideile lui Paul Matei. Dar nimic din toate acestea.

Ei bine, recent, revista Știință și Tehnică nr. 4, prin mijlocirea unei note publicate la pagina 44, își informează cititorii că în Republica Socialistă Cehoslovacia, Institutul de cercetări URKOP, împreună cu Fabrica de încălțăminte din Bardeiov, urmează să lanseze pe piața internațională încălțăminte „Magnetic", caracterizată prin aceea că, în brant, sînt montați magneți, ce acționează asupra punctelor de acupunctură, contribuind la înlăturarea oboselii, insomniei, și la stimularea circulației sîngelui.

Comentariile sînt de prisos. Sperăm totuși că cei care, atunci în 1983, au salutat și au apreciat invenția compatriotului nostru, lăsînd-o apoi să se mistuie în gol, vor înțelege, cel puțin în viitor, să procedeze cu mai mult simț de răspundere în cercetarea și valorificarea soluțiilor novatoare autohtone. Sau poate nu e prea tîrziu să se revină la invenția lui Paul Matei. Îi înștiințăm pe cei interesați că inventatorul lucrează la Institutul de Cercetări și Proiectări pentru Mecanică Fină, secția bunuri de larg consum și poate fi găsit la telefon 80 80 02.

Picturi în culori vegetale

Pe vremea vechii Elade, pictura s-a aflat la mare cinste, știm acest lucru din numeroasele documente transmise posterității de nu puținii cronicari ai antichităților greco-romane. Din păcate, toate picturile realizate pe pînză sau pe alt material perisabil s-au pierdut odată pentru totdeauna. Și probabil nu vom afla niciodată cum au arătat ele. Ceea ce mai știm despre munca acestor artiști (asimilați în conștiința publică artizanului obișnuit) este că ei își preparau singuri culorile și că o făceau folosind extracte vegetale. Dar și acest secret s-a pierdut cu desăvîrșire.

Dar iată că un contemporan, iar acesta este graficianul Adrian Avram din București, și-a propus să redescopere secretul culorilor vegetale, sau mai exact spus să încerce extragerea și folosirea lor în arta plastică.

Gîndul de a refolosi pigmenții naturali — ne mărturisește tînărul nostru interlocutor — s-a născut ca urmare a studiilor îndelungate pe care le-a făcut asupra artei noastre populare.

„Încercările mele — ne spune mai departe Adrian Avram nu sînt decît o invitație pentru o abordare științifică a coloranților vegetali. Prin tehnica mea, materia primă mărunțită și apoi presată, duce la obținerea unui suc colorat care mai apoi se filtrează, se concentrează la cald și se stabilizează cu ajutorul unui conservant. Datorită faptului că această substanță conține zaharuri vegetale și alți lianți naturali nu mai este necesară încheierea pigmentului. De asemenea, în funcție de Ph-ul hîrtiei sau al lichidului de diluție, această culoare poate vira, în timpul lucrului, spre albastru și spre roșu. Caratenoizii, flavonele (galben, oranj, roșu) nu sînt influențate de Ph. Culorile se mai pot amesteca între ele, dar datorită faptului că în plante se găsesc sub formă de combinații de pigmenți, culorile dorite se pot obține direct din grîuri colorate care se găsesc într-o mare varietate în natură".

Nu vom intra în amănunte. Interlocutorul nostru ne-a prezentat o suită de mostre și chiar de picturi realizate cu asemenea culori și am putut constata, nu fără emoție, puritatea tonului și remarcabila luminozitate cromatică, finețea granulației (datorită obținerii pigmentului prin dizolvare și nu prin măcinare), transparența tentelor, frumusețea și curățenia nuanțelor. E adevărat, recunoaște autorul, culorile vegetale se depreciază mai repede decît cele de sinteză. Este nevoie să se realizeze un liant (rășină sintetică) prin care culoarea să fie izolată de mediu. Dar aceasta este treaba chimiștilor.

Folosirea pigmenților naturali, ne mai spune Adrian Avram, ar fi și o revenire la bunele tradiții ale artei noastre populare. Dar mai presus de aceștia, artistul profesionist ar dispune de substanțe ce s-ar recomanda prin rafinament și autenticitate cromatică. Iar aceasta cu atît mai mult cu cît flora națională oferă o paletă coloristică de excepție.

O propunere și o idee la care subscriem din toată inima.

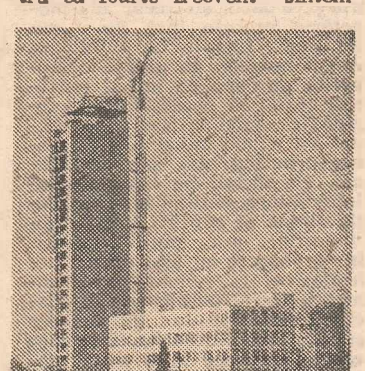
LIVIU TIMBUS

Jocuri pentru copii și tehnici de vîrf

Simplu, firesc, urcăm într-un ascensor și, cu un gest reflex, apăsăm pe unul dintre butoanele de comandă și în cîteva minute am ajuns la etajul dorit. Ascensorul, departe de a reprezenta pentru om un deziderat capabil să-i astîmpere setea de a cuceri înălțimile, rămîne totuși în viața noastră un accesoriu pe cît de prozaic, pe atît de util. Și nu o dată, trebuie să o recunoaștem, urcînd sau coborînd cu ascensorul, privirile ni s-au oprit asupra unor însemne ce reprezintă nu numai un nume, ci și o marcă de prestigiu : I.F.M.A.

— Din multitudinea de abrevieri la care recurgem cel mai adesea pentru a numi diverse instituții sau întreprinderi — unele dintre ele ușor de descifrat doar pentru rebusiști — v-aș ruga, tovarășe inginer șef Ovidiu Mafteiu, să ne precizați ce semnificație au inițialele I.F.M.A., de fapt, întreprinderea în care vă desfășurați activitatea de peste 27 de ani.

— Desigur, o precizare în acest sens este binevenită, pentru că foarte frecvent sîntem

confundați cu Întreprinderea „Ascensorul". Nimic rău prin aceasta, numai că există însă o serie de deosebiri : noi proiectăm, fabricăm și montăm ascensoarele, iar colegii noștri de la „Ascensorul" au ca sarcină doar întreținerea lor. I.F.M.A.-ul este, deci, întreprinderea care asigură producția de ascensoare pentru întreaga țară, indiferent de destinația lor...

— ...adică „ascensoarele" nu fac ceea ce știm cu toții ?

— Lucrurile stau puțin mai altfel decît s-ar putea crede la prima vedere. Adică necesitățile ne-au impus crearea unor tipuri speciale, în funcție de — așa cum spuneam — destinația lor : ascensoare pentru clădiri foarte înalte, pentru silozuri și turnuri ; ascensoare pentru funcționare în mediu cu praf ; ascensoare pentru nave ; ascensoare de materiale pentru funcționare în mediu cu pericol de explozie ; ascensoare avînd comandă cu elemente de comutație statică ; ascensoare pentru centrale nucleare, pentru bolnavi și spitale și multe altele. Concomitent cu aceste realizări, continuăm acțiunile de modernizare a fabricației prin măsuri tehnice și organizatorice privind modernizarea fluxurilor tehnologice ,realizarea de linii de fabricație specializate, dezvoltarea activității de concepție proprie și introducerea electronicii și automatizărilor, încercarea pe standuri complexe și pe simulatoare. Acestea, împreună cu introducerea elementelor de comutație statică, a elementelor miniaturizate — care permit reducerea consumurilor de materiale și creșterea fiabilității — și a logicii programate în acționare și comanda ascensoarelor, ne-au asigurat ridicarea parametrilor tehnici și de calitate putîndu-ne compara în prezent cu realizări similare existente pe plan mondial. Pe linia diversificării producției, aș menționa crearea unor mașini electrice speciale, reprezentînd peste 23 de produse noi, printre care micromotoarele cu rotor disc tahogeneratoare, motoare pas cu pas și servomotoare pentru tehnica de calcul. În perspectivă, pînă în 1990 se va ajunge la o producție de circa 60 000 bucăți motoare anual, destinate acțiunii de robotizare și automatizare.

— Tovarășe inginer șef, vorbindu-mi despre aceste tehnici de vîrf, îmi vine în minte că eficiența acestora poate fi redusă, sau chiar mai mult, de obiceiul copiilor care — știm cu toții — sînt tentați să se joace cu lifturile...

— Ne-am gîndit și la ei...

— ...adăugînd sisteme de siguranță suplimentare ?

— Nu ! Dîndu-le altceva „de lucru". Pe linia diversificării producției, s-a trecut la executarea și montarea de instalații electromecanice și jocuri de agrement, întreprinderea noastră devenind proiectant și furnizor general al acestora. În acest sens, s-au organizat fluxuri de fabricație optime precum și dezvoltarea activității proprii de concepție care să permită și testarea și probarea echipamentelor fabricate în poligonul specializat. În prezent, I.F.M.A. a asimilat un număr de peste 10 jocuri, cu care se poate face o dotare completă oricărui parc de distracții : simulator curse cai, carusele, carting electric, minitrenulețe, electroscutere, jocuri pe ecran TV etc.

CONSTANTIN BALACCIU

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Mari constructori

O minunată mărturie a priceperii meșterilor populari zidtori a fost păstrată în patrimoniul nostru de aur de legenda Meșterului Manole, personaj care se pare a existat efectiv, de el fiind probabil vorba într-o inscripție aflată pe ușa artistic sculptată a mănăstirii Bistrița. El era **„Meșter de zidit / Și de plănuit / Și la început / Și la isprăvit..."** spune legenda. Cîți alții nu au mers apoi pe urmele lui, înălțînd cetăți puternice și alte monumente, „plănuind" și „zidind" inspirat și trainic, maeștrii ai meseriei lor, ca și a unei creativități care a înfruntat veacurile !

Există domenii ale științei și tehnicii mai puțin spectaculoase decît astronomia și aeronautica (de care ne-am ocupat în numere trecute ale revistei) și totuși de o însemnătate vitală, atît teoretică cît și practică. Printre exemplele ce se pot cita, trebuie amintite **mecanica construcțiilor** și **rezistența materialelor** — veritabilă cumpănă a acestei specialități. Într-un articol pe care l-am publicat mai de mult (6 febr. 1987), menționam, printre altele „experiențe celebre", de răsunet european, „Grinda lui Elie Radu", care, în 1903, încărcată cu sute de saci de ciment la Expoziția pentru înaintarea și popularizarea științelor din București, a demonstrat virtuțile betonului armat, într-o perioadă de „criză" a acestuia, cînd prăbușirea unor construcții realizate din acest material stîrnească serioase dubii în ce privește rezistența sa. Tot prin acei ani, construirea unei bolți din pînze subțiri de beton armat la o moschee, de către marele inginer-inventator Gogu Constantinescu, a constituit o demonstrație tehnică în același sens, de mare răsunet.

Asemenea performanțe de vîrf sînt desigur realizări cu totul remarcabile, dar izolate. Preocuparea pentru perfecționarea și modernizarea tehnicii construcțiilor și a metodelor de calcul este însă la noi mai veche și a cunoscut o anumită continuitate. Ea a fost strîns legată, în veacul trecut, de dezvoltarea drumurilor șoseluite (200 km în 1843, 7884 km în 1860 și 24 043 km în 1897), de introducerea și dezvoltarea rapidă a rețelei feroviare și — în legătură cu aceasta — de construcția podurilor aferente, cu deschideri tot mai mari și sarcini în continuă creștere, proces analizat cu rigoare de profesorii Alexandru Gheorghiu și Marius Petrescu, într-o substanțială comunicare prilejuită în 1968 de centenarul citirii Școlii Naționale de Poduri și Șosele din București. O formulare a marelui profesor-inginer Ion Ionescu (-Bizeț) îmi pare deosebit de expresivă, căci el observă de-a dreptul : **„Căile ferate au provocat dezvoltarea calculului tehnic ca nici o altă disciplină inginerească : Rezistența materialelor ca disciplină aparte de Teoria elasticității este opera căilor ferate."**

De altfel, încă din perioada 1842-1853 la Academia Mihăileană și la diferite alte școli tehnice din Moldova erau prevăzute cursuri de „Mecanică aplicată și rezistența materialelor", „Mecanică înaltă", „Mecanică aplicată", „Facerea de șosele și poduri", „Statică cu elemente de mecanică". Și la București sînt introduse, la Școala de Poduri Șosele și Mine — apoi în cadrul diferitelor forme pe care aceasta le va lua — cursuri de „Mecanică generală și aplicată" (1867), „Rezistența materialelor și hidraulică" (1875), „Statică grafică" (1887). Toate acestea făceau și ele parte din marele curent de **„propășire"** al veacului — expresie atît de des folosită la noi în acel secol, ca oglindire a năzuinței spre progres.

După reorganizarea, în 1881, a Școlii Naționale de Poduri și Șosele din București (al cărei istoric l-am trasat într-un articol anterior), la catedrele de Rezistența materialelor și Statică grafică s-au perindat ca profesori C.P. Olănescu (1877-1879), Constantin Mănescu (1879-1902), H. Schwalbe (1902-1915) și Gheorghe Em. Filipescu (1915-1937) — ultimul din 1920 în cadrul Școlii Politehnice — (aceștia la Rezistența materialelor), și C. Mironescu (1882-1915) și Ion Teodoru (1915-1924) (la Statică grafică), începînd din 1924 cele două cursuri contopîndu-se.

Ne vom opri mai pe larg asupra a două din aceste personalități, Constantin Mănescu și Gheorghe Em. Filipescu.

Constantin C. Mănescu (1852, Fălticeni — 1922, București) a urmat liceul la Iași, apoi tot aici și Universitatea, devenind în 1874 cel dintîi licențiat în matematici al acesteia. Își continuă studiile superioare la Școala Națională de Poduri și Șosele din Paris, absolvind-o în 1878. Își va desfășura apoi activitatea didactică la Școala Națională de Poduri și Șosele din București predînd mai multe cursuri : topografie, geodezie, construcții hidraulice, geometrei analitică, mecanică și rezistența materialelor. Sever și riguros, a format numeroase generații de studenți, pentru care a elaborat **cel dintîi curs** de rezistența materialelor tipărit la noi : **Curs de mecanică aplicată la rezistența materialelor și stabilitatea construcțiilor** (1893), un adevărat tratat, acesta situîndu-se **„de la început la nivelul celor mai bune lucrări din țările înaintate ale vremii"** (Al. Gheorghiu, M. Petrescu).

Constantin Mănescu a fost membru fondator al Societății Politehnice din România — cea mai însemnată societate tehnică din trecut de la noi. S-a dovedit un eminent organizator activînd în conducerea C.F.R. În 1906 a publicat masiva lucrare **Istoricul căilor ferate din România**, vol. I. cu numeroase informații și documente inedite privitoare la începuturile introducerii căilor ferate în țara noastră (preocupări și studii anterioare primelor lucrări feroviare de la noi, tratativele de concesionare a construcției unor linii și primele dări în exploatare).

Dacă C. Mănescu a fost un merituos precursor al școlii de rezistența materialelor, fondatorul necontestat al școlii românești a acestei discipline tehnice a fost Gh. Em. Filipescu, personalitate de seamă a tehnicii românești, de care ne vom ocupa într-un articol viitor.

I. M. ȘTEFAN

Istoria noastră, viața noastră

Istorii cu și despre bani

Nu este nici joc de cuvinte, nici o născocire facilă de reporter faptul că pe Gheorghe Poenaru Bordea l-a urmărit destinul banilor. Banii ca document, banii ca tezaure de documente istorice, așadar, studiul lor. Cînd, la absolvirea facultății, a fost numit profesor de istorie în Lunca Banului (pitacului, precum îi mai spuneau localnicii), jud. Vaslui, pasiunea sa pentru numismatică era deja conturată și, pînă la urmă, după un popas, de cîțiva ani, la Muzeul din Constanța, unde tot de monede antice s-a ocupat, prin concurs, ajunge unde visa — în cabinetul de numismatică al Institutului de arheologie din București. Acolo unde viața și biografia unor savanți s-au consumat și s-au cimentat în lucrări importante de luminare a trecutului patriei noastre prin studiul monedelor. Acolo, unde îl și găsesc azi avînd „grijă, cum spune, de un foarte important fond patrimonial și științific", în calitate de cercetător, „cabinet" din încăperea bordisită cu seifuri peste care se ridică pînă la tavanul foarte înalt o altă zestre — o foarte bună și completă bibliotecă de numismatică.

Deși am mai spus-o, nu pot să nu mă repet, istoria naște istorii prin nimic mai puțin captivante, acoperite de adevăr și emoție. Colecțiile monedelor antice — de bronz, de aur și argint, grecești, romane, geto-dacice, bizantine... și medievale românești, — găsite de-a lungul timpului pe teritoriul țării noastre, au istoriile lor, au traversat, la rîndu-le, întîmplări fericite cît și dramatice. Primul fond numismatic s-a alcătuit prin donații — colecția Mavros, colecția Cezar Bolliac (continînd, mai ales, monede medievale bătute de Mihai Vodă Viteazul), colecția Mihail Șuțu, a generalului Papazoglu, Saint-Georges — făcute cu generozitate și dintr-un înalt spirit patriotic, ele aparțin neamului. Muzeului Național de Antichități. Colecții și tezaure îmbogățite mereu și mereu prin noile descoperiri pe șantierele unei hărți arheologice atît de întinse, în ultimii 40 de ani, pe teritoriul țării. Acele prime colecții de tezaure vechi monetare au avut, într-o măsură, soarta marelui Tezaur de la Pietroasa, au călătorit mult și au stat mult dincolo de granițele patriei. Evacuate în timpul primului război mondial la Iași, de acolo la Petersburg și apoi la Moscova, s-au întors acasă abia la peste un deceniu și jumătate de la finalul celui de-al doilea război mondial. Acum își au locul binemeritat, în circuitul muzeistic și științific național. Au fost și sînt atent cercetate, studiate, publicate, furnizînd covîrșitoare date despre epocile cînd au fost puse în circulație, despre civilizația și lumea care le-au folosit. Îmbogățite, permanent, cum ne spune Gheorghe Poenaru-Bordea, ajungînd la circa 100 000 de piese — antice și medievale —, reprezentînd emisiuni specifice pe teritoriul României, un loc de seamă ocupîndu-l monetăria geto-dacică și cea greacă și romană, fac parte din acea categorie de dovezi incontestabile privind istoria economică, relațiile comerciale, istoria politico-militară, civilizațiilor înflorite în spațiul dintre Carpați, Dunăre și Mare, încă din secolele VI—V î.e.n. Așa s-a putut dovedi că primele monede au fost emise pe coasta de vest a Mării Negre în secolul V î.e.n. de către Cetatea Histria și că dacii au trecut la o monetărie proprie încă din sec. III î.e.n., înainte de Burebista. Avem monede de argint, descoperite aproape pe întreg teritoriul țării, cu caracteristici regionale, emisiuni ale unor uniuni de triburi dinainte de crearea primului stat dac centralizat. De altfel, pe baza studiului acestora, datorat lui Constantin Preda și cuprins într-o monografie, s-a putut ajunge, în coroborare cu alte dovezi arheologice, la cunoașterea organizării social-politice a geto-dacilor dinainte de întemeierea statului lui Burebista, în vremea căruia se trece la o nouă monetărie de tipul denarului roman republican. (Pe lîngă însemnele dacice de pe ambele fețe ale monedelor, în săpăturile efectuate în numeroasele cetăți dacice, la Tilișca, județul Sibiu, Poiana — Galați, Ludești — Hunedoara și multe altele din Oltenia și Cîmpia Munteniei, s-au găsit tiparele respective și atelierele. (Iată,susținută și teza vechilor relații și legături ale lumii geto-dacice cu cea romană).

Se înțelege, numismatica nu înseamnă doar a identifica proveniența și vremea cînd a circulat o emisiune sau alta, este ramura care poate să sprijine ori să infirme teze și teorii ale istoriografiei asupra unei epoci, asupra unor fenomene sau evenimente ale trecutului. Îl rog pe Gh. Poenaru Bordea să ne dea cîteva exemple.

De pildă, cercetînd Tezaurul de la Mărășești — descoperit întîmplător în anul 1909 —, tezaur format din 800 de stateri (sau dublă drahmă) de aur, a infirmat o teorie și a pus în circuitul științific o alta. Dar, pînă a ajunge acolo, istoria tezaurului însuși merită a fi spusă, fiind la fel de dramatică, prin destin, cu cel de la Pietroasa. Cum s-a aflat de el? Unul dintre colecționari care a avut parte de un număr de piese, înainte de a le vinde la Londra, a vrut să facă un cadou Bibliotecii Academiei, mulajele de gips ale acestora. Cercetătorul le-a refăcut cu enormă migală, un eșantion a 100 de piese și, cu mai multă migală, le-a studiat. Se dumirește că e vorba de monede grecești de tip Alexandru cel Mare, regele macedonean, dar avînd emitenți și înaintașii acestuia, pe Filip II (tatăl său), pe Filip III și chiar pe Lysimach (regele Traciei elenistice) care invadaseră teritoriul de la Dunăre. Lămurea o problemă controversată, lămurea faptul că emisiuni monetare de tip Alexandru cel Mare au avut loc și în timpul domniei acestuia, dar și postum, în vremea regelui Mitridates, precum și faptul că ele au fost bătute în cetățile pontice, Tomis și Callatis. Asemenea monede se băteau și la Histria, momentul lor final ajungînd pînă spre anii 72—71 î.e.n. Între piesele respective, de tip Alexandru cel Mare, a găsit exemplare databile între 280—250 î.e.n., emise la Callatis, ceea ce ajută la înțelegerea faptului că la acea dată orașul întrecuse celebra Histrie ca situație economică, politică, socială. Ce căutau acele monede în Moldova, la Mărășești? Interpretarea istoricului este directă și logică. „Probabil, primul lot (a cărui emisiune se încheie cam pe la 250 î.e.n.) a fost o sumă plătită unui șef localnic geto-dac, de genul lui Rhemaxos, în vederea asigurării protecției Cetății, în cadrul unei alianțe, împotriva atitor valuri de dușmani. (La sfîrșitul sec. III — începutul sec. II î.e.n. un rege din stînga Dunării, poate din Cîmpia Română se apreciază de către istorici, Rhemaxos, controla statornic polisurile grecești din Dobrogea, asumîndu-și, în fapt, rolul de protector al lor, în schimbul obișnuitului **phoros**, (impozit). Sursa corespunde cu cea plătită în epocă pentru asemenea servicii. Monedele adăugate mai tîrziu au ajuns acolo, probabil în timpul răscoalei antiromane a lui Mitridates".

Un alt exemplu ar putea fi lămuririle aduse de cercetările numismatice asupra timpului cînd „a căzut" Limesul transalutan, granița romană de-a lungul Dunării, după retragerea aureliană. O problemă multă vreme controversată. S-a crezut, pînă nu demult, că Limesul de la est de Olt a căzut în vremea lui Gordian al III-lea, deci pe la anul 242 e.n. O cercetare mai atentă a Tezaurului monetar de la Săpata de Jos, județul Argeș, de către numismații Bucur Mitrea și Constantin Preda, a relevat că momentul final se plasează după această dată. Noua teză este susținută și de tezaurele monetare descoperite la Bîrca și în alte localități situate pe Limes; întărind faptul că momentul se plasează la anul 245, odată cu războiul purtat de Filip Arabul împotriva carpilor (a dacilor liberi). Cercetările numismatice în curs aduc noi piese la dosar și asupra faptului că Limesul nu se prăbușește decît temporar, bizantinii revin la Dunăre mereu și mereu, chiar după răscoala lui Focas, și după valul de cuceriri avaro-slave, iar viața populației locale ca și a statului continuă la Dunărea de Jos. S-au găsit monede, emise în acel timp, și la Histria și la Tropaeum Traiani (Adamclisi), la Independența (Murighiol), ceea ce demonstrează cu claritate acest adevăr istoric.

În fine, încă un exemplu din seria reevaluărilor și recursului la știința istoriei pe care le-au adus cercetările numismatice din ultima vreme privește un eveniment la fel de important. Pînă nu demult, — însuși Pârvan era de aceeași părere — s-a crezut că Tropaeum Traiani ar fi fost distrusă de avari, după care viața acolo nu s-ar mai fi reluat. Dar, la un moment dat, în săpăturile din aria cetății s-a găsit o monedă ce răstoarnă total această ipoteză. Următoarele săpături au dat la iveală și alte asemenea piese și alte mărturii arheologice doveditoare că atacul avar, de la anul 587, n-a avut, în sudul Dobrogei, consecințe atît de catastrofale și că momentul final se situează la sfîrșitul domniei lui Mauriciu Tiberiu (către 1602). La fel cum, arheologul și numismatul Constantin Preda a demonstrat, prin cercetarea tezaurelor monetare din secolele IV-VI (are în acest sens publicate 2 articole de sinteză) cu monede romane și bizantine, găsite pretutindeni în cuprinsul Daciei postromane, că populația autohtonă care le folosea își continua viața precum continua și contactele cu Imperiul după retragerea aureliană. Prin capetele de pod de la Drobeta și Sucidava (Celei, în Oltenia). Acestea, ca și Hinova, sînt orașe cetăți care au continuat să cunoască o puternică dezvoltare. La Celei de pildă, în cazărmile soldaților, s-a găsit un tezaur de monede mici din bronz a căror emisiune datează între 402—408 și între 408—423., Prin urmare, Sucidava a fost arsă abia în jurul anului 409, pe vremea invaziei hunilor, după care Imperiul a restabilit frontul, recucerind linia cetății. Viața localnicilor în aceleași spații, ale lor dintotdeauna, unde continuă să circule monede romano-bizantine, se desfășoară mai departe, cu toate vicisitudinile la care era supusă.

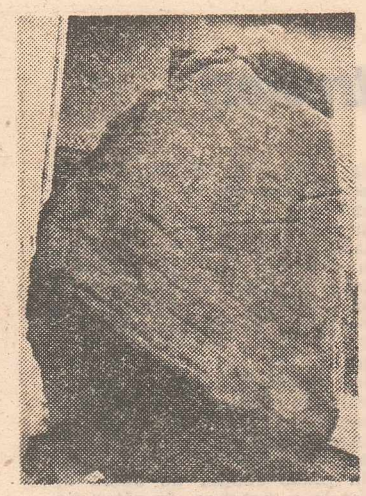
Istoria ca știință nu poate fi niciodată închisă, iar numismatica este una din importantele ei porți spre adevăr. Numismatica modernă nu se mai poate numi o „ramură anexă a istoriei", este o ramură cu drepturi depline ale ei.

CICI IORDACHE-ADAM

Megalitul gravat de la Gura Haitii

A fost descoperit în iulie 1987, cu prilejul producerii unei puternice viituri și ruperi de versant în urma unei ploi torențiale de vară. Urcînd pe piriul Paltinu, la circa 400 de m de la confluența acestuia cu piriul Haitii la cîteva zile după respectivul fenomen natural, elevul Claudiu Pața a observat, lîngă rădăcina unui molid, la 1050 m altitudine absolută, un mare bloc de piatră de culoare ruginie, care prezenta pe una din fețele sale plane un cerc incizat prevăzut cu „spițe" (după cum avea să le denumească el) semicirculare. Am aflat de această bizară descoperire prin intermediul fostului meu student (ce m-a însoțit pe șantiere arheologice), azi geolog la Cîmpulung Moldovenesc, A. Muraru. La rîndul meu am anunțat pe fostul meu profesor de geologia cuaternarului, Traian Naum, cu care, pe o vreme friguroasă de sfîrșit de noiembrie, m-am deplasat la Gura Haitii, în Călimani.

Megalitul de andezit de la Gura Haitii are dimensiuni destul de mari, o formă în general neregulată, prezenta 135 cm înălțime și 92 cm lățime, greutatea depășește, probabil, 1,5 tone și prezintă, într-adevăr, gravuri. Blocul are evidente urme de prelucrare, constînd din detașarea celor doi umeri de pe fețele unde s-a gravat. Se mai păstrează încă destul de clar urma șanțului de tăiere al rocii în zona respectivă, precum și dovada modului de desprindere a părții tăiate. Gravurile se concentrează pe cea mai dreaptă din laturile lui și sînt incizate destul de adînc, iar, avînd în vedere regularitatea lor, par a fi fost efectuate cu un obiect metalic. Pe această latură principală ele constau în cercuri cu punct, cercuri cu raze „în turbină", cercuri concentrice, cercuri cu semicercuri în interior. Cercul cu raze este cel mai mare ca dimensiuni, avînd diametrul de 21,5 cm. Deasupra lui apar o serie de alte cercuri și semicercuri mai mici, uneori avînd marcate centrul cu un punct, iar în partea dreaptă se găsește poate cea mai interesantă dintre gravurile megalitului. Pentru a înțelege semnificația acestei reprezentări trebuie să aducem în discuție modul cum sînt sculptate și gravate unele menhire din cîteva regiuni, mai mult sau mai puțin apropiate de Gura Haitii.

E de amintit menhirul (stelă funerară) de la Quinta do Couquinho din Portugalia, la care fața personajului sculptat se înscrie într-un cerc cu cîteva detalii redate destul de sumar. Alte două semicercuri mai largi marchează colierul. Totul pare a se încadra într-o formă mai mult sau mai puțin ovală în partea superioară a sculpturii, într-o similitudine foarte apropiată de cercul în care se înscriu semicercurile și de cercul cu punct din gravura de pe megalitul din Călimani. Nu este greu să sesizăm, totodată, unele apropieri stilistice între modul de redare al fetei menhirului de la Quinta do Couquinho și gravura de pe megalitul găsit în Moldova. Cu toată abstractizarea la care s-a ajuns în cazul acestuia din urmă, detaliile fetei sînt rezumate aici doar la cercul cu punct, în timp ce semicercurile din partea inferioară, pentru a reda colierul amintit la menhirul din Portugalia, au rămas neschimbate.

O paralelă stilistică asemănătoare putem întreprinde și cu menhirul de la Crato, tot din Portugalia, după cum tendința de a simplifica conturarea capului la unele statui menhir, printr-un simplu cerc, există și în numeroase regiuni din Franța, Spania, Maroc etc.

În acest context, considerăm că pe megalitul de la Gura Haitii s-a încercat reprezentarea, într-o manieră de abstractizare extremă, a figurii umane. Ar fi vorba deci de o redare prin gravare a unui idol într-o compoziție soleiformă, avînd în vedere înscrierea întregii reprezentări într-un cerc și obținerea celorlalte detalii prin cercuri sau semicercuri înscrise în limitele acestuia. Idolul pare a fi susținut de o mînă realizată schematic, stilizat, dar care amintește, prin lungimea degetelor ce sugerează razele, tot de cultul solar. De fapt, e ușor de remarcat, prin modul în care au fost efectuate, că totalitatea gravurilor de pe această latură a megalitului sînt subordonate cultului soarelui.

Megalitul de la Gura Haitii prezintă incizii și pe a doua latură, opusă celei descrise pînă acum. Acestea sînt însă mult mai slab păstrate, poate și pentru că aparțin unei perioade mai vechi.

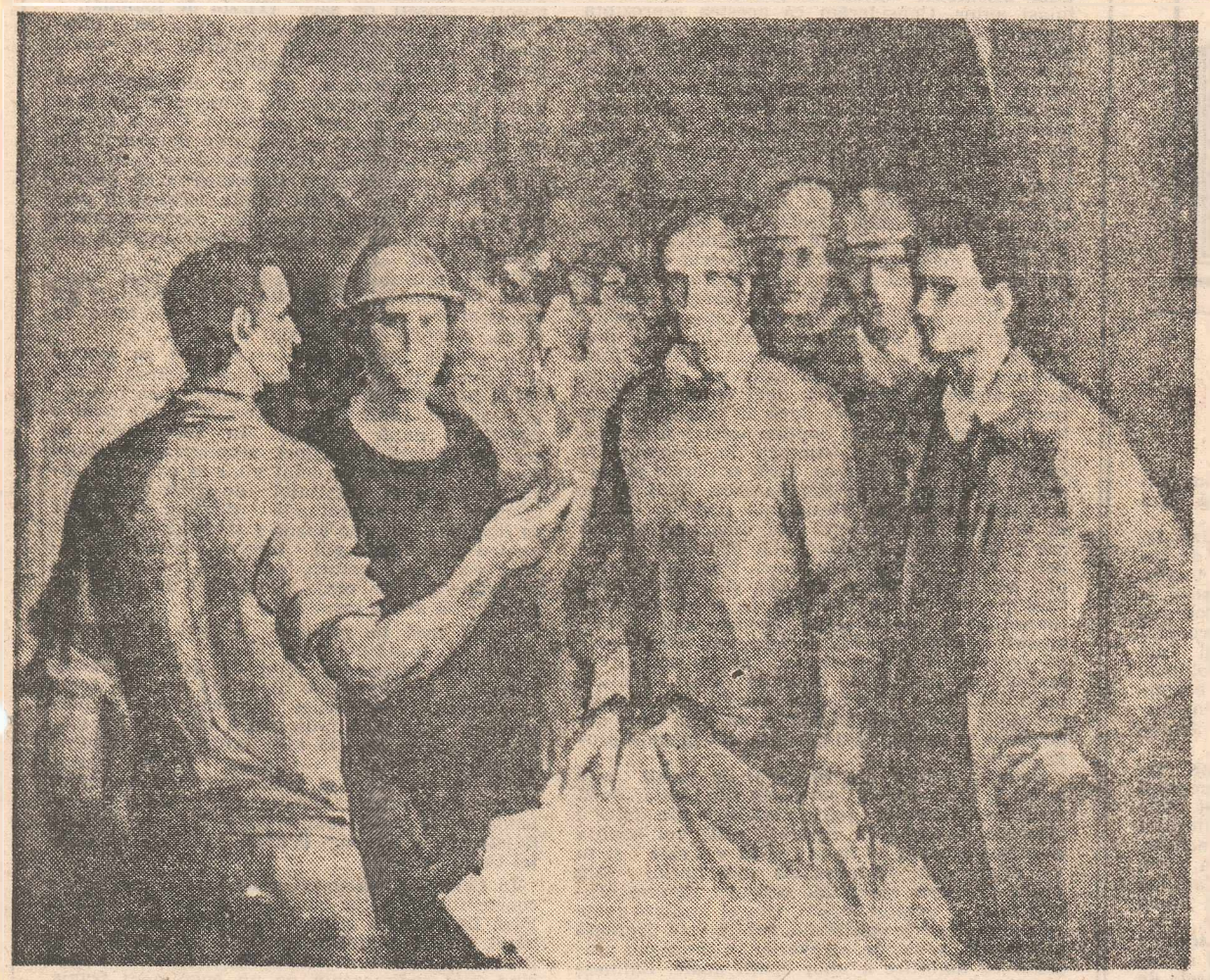
În ceea ce privește destinația megalitului de la Gura Haitii, considerăm, avînd în vedere detașarea celor doi umeri de pe fețele gravate, că a aparținut unei construcții dolmenice. În această variantă, blocul ar fi fost probabil întrebuințat ca pilon central de susținere a plăcilor de la două morminte de tip dolmen. Referitor la vîrsta lui, conform analogiilor stilistice cu alte regiuni, a trăsăturilor inciziilor efectuate, cel puțin pe latura bogat ornamentată, cu un obiect metalic și cu un instrument de trasare destul de elaborat, presupunem o contemporaneitate cu epoca metalelor.

În încheiere, am dori să resubliniem importanța științifică deosebită a tuturor acestor descoperiri. Gravurile în stil liniar din „Peștera cu incizii" reînscriu teritoriul țării noastre în aria unor astfel de manifestări artistice (după ce gravuri și desene asemănătoare din Gorj au fost date uitării și poate din această cauză în parte distruse pînă în prezent) iar gravurile din „Peștera Cizmei" se adaugă unui patrimoniu al artei rupestre deja existent și care (îmbogățit simțitor în ultima vreme), sperăm să atragă tot mai mult atenția lumii științifice de pretutindeni. Megalitul de la Gura Haitii bănuim că nu reprezintă decît începutul unor descoperiri similare atît în Munții Călimani și Țara Dornelor, cît și în alte regiuni din preajma arcului carpatic pentru întregirea imaginii privind arta rupestră schematică din țara noastră și înțelegerea vieții spirituale a comunităților preistorice și protoistorice de pe teritoriul României.

Iată de ce se impune o grijă mai mare din partea factorilor de răspundere pentru îngrijirea și protejarea lor ca autentice monumente istorice, de primă importanță.

Dr. MARIN CÂRCIUMARU

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Arta înaltă în imagine și culoare ceea ce muncitorii întemeiază în fapte

Dimitrie Grigoraș — Omagiu constructorilor metroului bucureștean

Cîntecul tînăr

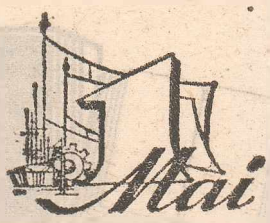
Cîntecul politic pentru tineret este o noțiune care s-a impus în ultimii ani domeniului creației muzicale românești, pînă la a face obiectul unui concurs, ajuns la cea de-a șaptea ediție. Organizată de către Uniunea Tineretului Comunist, Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Uniunea compozitorilor și muzicologilor și Radioteleviziunea Română, competiția, desfășurată timp de trei zile în sala Radiodifuziunii, a fost și în acest an un prilej de confruntare atît între cele mai noi creații din domeniul muzicii corale și al muzicii ușoare (conform celor două secțiuni ale concursului), cît și între tinere formații vocale și instrumentale sau interpreți vocali.

Ceea ce a caracterizat, nu numai tematic vorbind, ediția din această primăvară, a fost tinerețea. Tinerețea ca laitmotiv al cîntecelor patriotice prezente în secțiunea de muzică corală, a celor de muzică ușoară prezentate în seara dedicată genului, dar și ca vîrstă a autorilor acestor creații — compozitori și, adesea, textieri — sau interpreți. Cuvinte de laudă merită cu prisosință întîi de toate formațiile instrumentale care au acompaniat piesele intrate în concurs. Pentru partea corală, bagheta lui Paul Popescu a dirijat Orchestra simfonică a Radioteleviziunii Române. Pentru muzica ușoară, Orchestra de estradă a Radioteleviziunii Române a fost dirijată de Cornel Popescu, iar unele piese au avut ca acompaniament prestațiile formației instrumentale conduse de compozitorul Ionel Tudor. Au urcat pe scenă, ca interpreți în seara muzicii corale, Corul Radioteleviziunii Române, dirijat de Aurel Grigoraș, Corul Liceului de artă „G. Enescu", dirijat de Nicolae Niculescu, Corul Preludiu al Ansamblului artistic al U.T.C., dirijor Voicu Enăchescu și Corul Filarmonicii de Stat din Cluj-Napoca, dirijor Cornel Groza. Așadar, formații profesioniste alături de formații de amatori, ridicînd interpretarea, deopotrivă, la cotele unui real profesionalism. Ceea ce a părut să intre în calculul juriului din acest an a fost nu numai adecvarea tematică a creațiilor selectate, ci și calitățile tehnicii componistice. Alături de compozitori ca Vasile V. Vasilache (distins cu premiul I al concursului), nume tinere au intrat decis în palmares: Valentin Gruescu, Dan Bălan și Daniela Cojocaru, fiecare propunînd creații cu o orchestrație amplă, ingenioasă, ieșind din tiparele obișnuite ale genului printr-o bună cunoaștere a posibilităților timbrale ale instrumentelor.

Secțiunea muzicii ușoare s-a bucurat, ca întotdeauna, de mare succes de public. Melodiile au fost prezentate în interpretarea unor cunoscute vedete ale genului, dar și încredințate unor voci tinere, de viitor. Cele mai multe sufragii au obținut melodiile compozitorului Ionel Tudor. Premiul Ansamblului artistic al U.T.C. a onorat și el o melodie care va intra, probabil, în topurile succesului („Alergăm numai către soare", muzica de Mihai Grigoriu, interpretă, Loredana Groza). Voci tinere, promisiuni foarte aproape de certitudine au fost, în acest concurs, Luiza Petcu și Silvia Dumitrescu.

Concursul cîntecului politic pentru tineret, ediția 1988, a prilejuit, printr-o atentă selecție, trei spectacole de bun gust (dacă nu ținem seama de unele deficiențe de organizare în seara Galei din 17 aprilie), întărind astfel valoarea sa de veritabilă tribună a calității artistice.

TANIA RADU ■

POEM PENTRU PATRIE

Împlinire

Inima mea bate odată cu tine
Țară iubitoare de viață
Cîntecele mele se-mpreună
Cu trilul privighetorii în dimineață.

Soarele scaldă rîuri bogate
Pești de argint spintecă undele moi
Hălăduiesc prin păduri căprioare
Pe ogoare vălurește grîul de soi.

Inima mea bate odată cu tine
Țară a biruinței și-a împlinirii
Epoca nouă pretutindeni înalță
Faptele muncii și ale iubirii !

ION POPA ARGEȘANU ■

Între autor și public

De ce am devenit dirijor ? Iată o întrebare care mi s-a pus în repetate rînduri. Am răspuns de fiecare dată fără a avea sentimentul că am reușit să mă explic cu adevărat. Poate că mă bucură să apar în fața orchestrelor din dorința mea de autoexprimare pe cale artistică, materializată însă nu prin creație originală ci printr-o alta, intermediară, care să facă legătura între autor și public. Din păcate — din fericire ? — nu toată lumea poate să ajungă creator. De pildă, mie mi-a rămas ca singură cale de a-mi găsi propria natură, de a afla cît mai multe despre mine în muzica făcută de alții. Există în aspectul diversificării propriei tale personalități — un joc tentant și ușor periculos cu tine însuți — intrînd în „pielea" personajului, al diverselor stiluri și confundîndu-se pînă la uitare cu stiluri, cu epoci. Joc tentant pentru că în fiecare dintre aceste unicități găsești un pandant la o mică parte din propriul tău eu. Acest colțișor al tău devine, cînd te identifici cu un eu complementar, dominanta ta însăți, pe care o asumi cu o maximă ardere pe tot parcursul desfășurării actului interpretativ. Așa se face că posibilitatea de joc cu tine însuți devine nelimitată. Dar acum apare și factorul risc. Pentru că jocul poate să capete o tentă periculoasă. În cele din urmă n-ai încotro și începi să te întrebi cine mai ești tu și cine rămîi tu, care dintre cei mulți cărora le dai viață mai ești tu, cel autentic. Aceasta este marea problemă a interpretului dramatic sau liric — de a fi conștient de faptul că într-un anumit moment trebuie să pună o frînă — cea care te obligă să revii la tine însuți așa încît să nu te simți, la un moment dat, involuntar pierdut. De fapt, la asta se rezumă, cred eu, specificul, dificultatea, dar și sublimul condiției de interpret.

CRISTIAN MANDEAL ■

Săgeată în arc

Un premiu trebuie să fie — și pentru mine a fost întotdeauna —, un moment viu, însemnînd tensiune în echilibru, o săgeată în arc. El te controlează, te compară, te îndeamnă să-ți vezi pragul de sus, rădăcinile. Cu un premiu trebuie să lupți, să treci dincolo de limitarea sa la un moment și la o opțiune.

Ca să mă bucur deplin, nu m-am putut împiedica să nu-mi doresc să-i pot aduce cu mine, la Teatrul Mic, pe cei premiați, cei de care sînt legată prin acest moment.

Gîndul meu și-a închipuit o zi la lumina zilei în care să trecem cu toții înțelesul acestui răgaz decupat din viața noastră de cei care ne-au făcut loc pentru o sărbătoare.

Să vorbim, să ne auzim, să ne cunoaștem fără a avea tirania elucidării cu orice preț și pînă la capăt, să nu fim oamenii unui moment special, ci, mai ales, la acea bună distanță față de împrejurarea unei festivități.

Mi-am dorit tocmai simplitatea și firescul pe care teatrul meu știe să le ofere acelor pe care-i privește cu mîndrie. Să ne vorbim despre zilele nepremiate, nerecunoscute, despre temeri și visuri, să depășim — și ce putere ar aduna o astfel de întîlnire ! — timpul oprit de un premiu în evoluția fiecăruia.

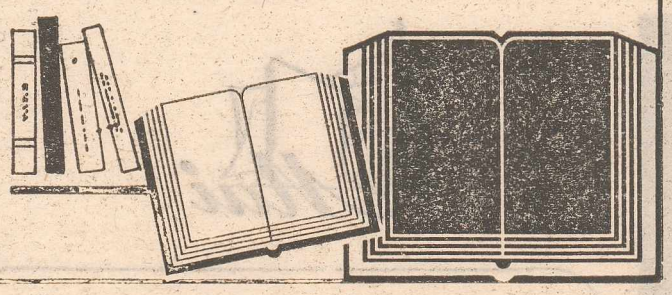
Iată, mă gîndeam cu nădejde, să rîdem, să ne punem întrebări, să încercăm să vedem mai departe de preocupările artelor și meseriilor noastre.

Știu, artiștii Teatrului Mic au puterea muncii, sînt în bună măsură și armonie cu statornicia și noul, întîlnirea ar putea fi una pilduitoare, de schimb. Cei tineri ar putea găsi o clipă răspuns neliniștii și poruncitoarelor nevoi de a învinge, de a se desăvîrși, simțind din largul acelei clipe și cum se face acest drum, cu ce pasiune, cu ce pierdere la cîștig, cu viață mereu dăruită și scăzută vieții, noi, cu toții, am putea recupera și reînnoi, prin ei și împreună, tumultul, uimirea, candoarea, riscul și primejdia înaltă.

Un premiu este, desigur, o evaluare la un moment dat și acest moment poate deveni al meu doar fiindcă este, de fapt, al tuturor celor cu care am muncit.

VALERIA SECIU ■

VITRINA CĂRȚILOR

Lucrător pentru națiune

Bicentenarul nașterii lui Gheorghe Asachi ne prilejuiește aducerea în actualitate a unor mărturii documentare de natură să ateste meritele de pionierat ale celui ce **„a fost la înălțimea trebuințelor timpului său"** și să reconfirme cinstirea înaintașilor ca pe o trăsătură definitorie a poporului nostru.

În monumentala Istorie a literaturii române, George Călinescu selectează izvoarele originii lui Gh. Asachi, oprindu-se la ascendența ardeleană a acestuia și ne informează că între 1786—1804 **„studie germana, polona, latina la Lembergul galițian, unde trecu la universitate din care nu ieși doctor în filozofie, ci inginer și arhitect"**.

Dimpotrivă, Eugen Lovinescu, într-un studiu care a servit drept curs la Universitatea din Iași, publicat, încă în 1912, în **„Convorbiri literare"**, afirma că, în 1804, Asachi **„a fost proclamat doctor în filozofie !"** Desigur, este de mai mică importanță faptul dacă cei doi titani ai literelor românești s-au pus de acord asupra amănuntului, ambii însă au reliefat însemnătatea de precursor a acestui lucrător pentru națiune, deschizător de drumuri neîncercate în organizarea învățământului, în literatură și presă. Rămînind în perimetrul schiței lovinesciene de caracterizare să consemnăm că Asachi **„însușindu-și științele exacte, stăpînind cultura filozofică, minuind penelul cu lesnicioune și cunoscînd mai multe limbi străine a avut o fericită pregătire enciclopedică pentru a fi folositor în toate cîmpurile culturale ale poporului"**.

În 1805, sfătuit de medici să schimbe clima, dar și pentru a-și satisface nepotolita sete de cunoaștere, Asachi va petrece trei ani la Viena, unde a făcut studii de matematică și astronomie cu vestiți învățați ai vremii. Mistuit însă, de dorința mărturisită de **„a studia România, chiar în uricul ei"**, în 1808 convins — după cum consideră Călinescu — că este **„întîiul care, de la despărțirea Daciei de Roma, călătorea la gurile Tibrului"**, descinse în cetatea eternă. Ajuns la forul lui Traian, îngenunche în fața Columnei, contemplînd-o copleșit de măreția impunătorului monument.

Perioada romană avea să contribuie decisiv la desăvîrșirea pregătirii sale și să constituie o etapă hotărîtoare în afirmarea sa ca om de renaștere, prefigurînd rolul deosebit avut în dezvoltarea culturii române în primele decenii ale secolului al XIX-lea. Toți biografii săi sînt de acord că întîlnirea lui Asachi cu Bianca Milesi, pictoriță, cu studii de matematică, filozofie și arte plastice, a avut o înrîurire extraordinară în devenirea cărturarului moldovean. Iubirea aprinsă, platonică, caracterizată de cei doi „ca semn că amorul ce naște din virtute este nemuritor", pe care, deși despărțiți aproape 37 de ani, i-a purtat-o acestei femei alese, i-a trezit nu numai sentimente poetice **(„m-a făcut din pictor poet")**, ci i-a insuflat dragostea de țară și neam, devenind, după părerea lui Eugen Lovinescu, **„un daco-român conștient de chemarea sa."**

Reîntors la Iași în 1812, Asachi, potrivit aceloraași aprecieri din studiul amintit că și, în mijlocul atîtor fanarioți se pomeni **„strein și fără vază în propria lui țară"**.

Departe de a demobiliza, își dădu seama că totul era de făcut, din nou, în școală, teatru, presă. Fire întreprinzătoare și de o perseverență recunoscută, Asachi s-a înrolat în procesul de profunde transformări ale relațiilor feudale din Moldova, care reclamau urgente schimbări în concepții și în instituțiile corespunzătoare, în suprastructură, în general.

Pe acest fond, cea dintîi izbîndă a lui Asachi în domeniul modernizării școlii, a fost obținerea aprobării domnitorului Scarlat Calimachi de a înființa, la 15 noiembrie 1815, în plină perioadă fanariotă, o clasă de inginerie și hotărnicie în limba română, argumentîndu-se, printre altele, cu faptul că **„trebuie ingineri cu știința limbii naționale în care sînt scrise actele de propietate"**. În referiri la acest eveniment deosebit, reputații istorici Constantin și Dinu Giurescu fac precizarea în „Istoria Românilor"... că Asachi, cu toate opreliștile vremii, face, la aceste cursuri, **„o operă de educație națională, predînd, pe lîngă științele inginerești și cunoștințe de istorie a patriei, ca trimiteri la originea poporului român."**

Pe linia inițiativelor sale de constant animator și inițiator în limba țării, să reținem că **„pe propria-i cheltuială"**, cum singur ne spune, Asachi a întemeiat **„un teatru de societate"**, prima reprezentație în românește avînd loc la 27 decembrie 1816. Piesa, de fapt o prelucrare, a publicat-o abia în 1850 punînd în evidență în **„Precuvîntare"** că s-a jucat **„în limba patriei, într-o epocă de streinomanie"**.

De numele lui Asachi se leagă și tipărirea primelor periodice românești din Moldova, începînd cu **„Albina românească"**, scos la 1 iunie 1829. De o bogăție neasemuită în aptitudini, Asachi s-a preocupat de întocmirea în limba română și a unor tratate de aritmetică, algebră, geometrie și geodezie. Totodată, a încercat să creeze în toate genurile. În poezie, în nuvelă, teatru, trecînd de la lira la penel. Fără a insista în evidențierea meritelor în poezie, atîtea cîte au fost, trebuie să conchidem cu remarca lui Eugen Lovinescu că trăsătura fundamentală în versurile lui Asachi au constituit-o **„notele sentimentale patriotice"**.

Ca și astăzi, în toate timpurile, oamenii acestor pămînturi au știut să aprecieze meritele înaintașilor în efortul lor de a contribui la propășirea patriei. Stau mărturie, în acest sens, cuvintele lui V.A. Urechia, rostite cu aproape un secol în urmă, la 14 octombrie 1890, cu ocazia inaugurării, la Iași, a statuii lui Asachi, dăltuită de sculptorul Ion Georgescu : **„Voiți să îngenuncheați înaintea lui, voi contemporani ai săi care l-ați fost uitat ! Iată-l cugetînd la națiunea pentru care a lucrat ca nimeni altul. În nemișcarea sa granitică pare că zice națiunii ce a iubit : știam că ești plină de vitalitate căci numai acele națiuni trăiesc, care pînă la sfîrșit nu uită pe cei care au lucrat pentru dînsa".**

MARIAN TEODORESCU

Cronica literară

de Romul Munteanu

Poezia retro și înainte

Întotdeauna au existat opere literare care s-au lăsat abordate cu o anumită greutate. Dar acum nu ne referim la textele de factură ermetică, opacizate în mod programatic, ci la prezența unor discursuri variate în cadrul creației aceluiași autor. Considerăm că acestea reprezintă factori posibili de perturbare în cursul procesului de receptare. Pînă la o anumită limită, fenomenul ni se pare firesc. Opera literară modernă, fie ea și **retro**, nu mai are simetria carteziană a textelor clasice. De aceea, drumul spre **metafora metaforelor**, recomandată de G. Bachelard ca un țel al criticului, devine aproape cu neputință de realizat. Același filozof francez spunea, atunci cînd se referea la demersul unificator al criticului că „o diagramă poetică nu este un simplu desen : trebuie să găsim mijlocul de a integra ezitările, ambiguitățile" care... pot să ne îngăduie să visăm. Reveria criticului devine, așadar, cu putință, în măsura în care el poate extrage o viziune unificatoare dintr-o operă diversă. Fiindcă, așa cum observa același ginditor „nu se poate face poezie în sînul unei singure unități ; unicul nu este proprietatea poeticului!" Dar a fost, adăugăm noi. În schimb, acum **diagrama literară** a unei opere se realizează prin **deducție** care duce, în cele din urmă, la un act **de reducție**. Supuse acestor procedee, versurile lui Florin Costinescu din **Imperiul de corali**, (Editura Eminescu, 1986) și **Cercul și inocența** (Editura Cartea Românească, 1987) nu se lasă ușor încercuite. Rezistența textelor poate să provină și din faptul că **diagrama poetică** are o diversitate nereductibilă la unități dominante decît pe anumite planuri. Nostalgic și ironic, erotic și reflexiv, naturist și urban, Florin Costinescu trece cu ușurință de la **poezia anotimpurilor** la **poezia clipei**. Evident sau latent, **erosul** este acela care declanșează stările sale de reverie. Registrul literar al scriitorului se schimbă în funcție de anumite stări poetice, pendulînd între rima clasică, versul liber, balada parodică, ironico-nostalgică și tonurile ușor desuete de romanță, căutate de altfel în mod programatic.

Retorica iubirii din **Imperiul de corali** este galantă, oximoronică, cuvintele fiind chiar după spusele scriitorului „puțin amărui, puțin dulci" : „Despre nașterea ta repetată / îți voi scrie / pe această coajă de nucă / și tu vei ride / și tu vei plînge / ca pe marginea unei fîntîni / fără apă". **(Naștere repetată)**. Erosul rămîne centrul vital al acestui volum. Din el iradiază toate celelalte stări de conștiință. Iubita este prezență și absență, proiecție a reveriei în timp sau umplere cu amintire a unor spații goale. Eminescianizarea este doar muzicală, adusă spre starea de incantație cu redundanță pură : „O distanță ne caută, oarbă / cu mîini diafane și reci. / golul nu poate să absoarbă / clipa pe care o treci" **(Fruct de zăpadă, visarea)**. Tonul rămîne dominant colocvial. Între **el** și **ea**, circulă fluxuri de cuvinte și de conștiință reflexivă. Iubita este integrată într-un anumit circuit al fenomenelor naturii, fiind situată în cele din urmă ca o proiecție în spațiu și timp : „Ieri, a plouat fără tine / ploaie de toamnă zăbrelită. / arsură, ujindu-se înapoi cu furie, / tu erai plecată într-un gînd de primăvară / asemănător cu un continent" **(Ploaie fără tine)**. Discursul este ca un traseu dus-întors. Sentimentele se definesc ca un act de reverberație prin raportare la **ea**. **Anima** este prezentă peste tot, fie doar ca amintire discret invocată : „E straniu tot, mișcarea nu-i mișcare / ce deslușim, a fost cîndva, / ei culcă-ți fruntea albă-n palma mea, / și uită munți-neețoșați, de sare" **(Tîrziu de toamnă)**.

Florin Costinescu este un poet liric cu o imaginație plasticizantă. În scenariul său poetic parcă și timpul devine personaj.

Florin Costinescu nu este un alergător după unele tipare ale poeziei de avangardă din țara noastră sau de pe alte meridiane. Poezia sa are un caracter reflexiv — descriptiv dominant. De la tonul de romanță, **(Decembrie)** se face ușor trecerea la poezia-retro **(Locomotiva cu aburi)**. Introducerea unui obiect tehnic perimat în peisaj este suficientă. Ieșirea din contemporaneitatea imediată se produce printr-o discretă glisare în trecut.

Citirea erosului prin grila altui poet este rară. Cînd poezia argheziană se constituie ca un strat de sensibilitate catalizatoare între **eu** și **ea**, efectele literare sînt pozitive.

În relația dintre interior-exterior se înscrie și trecerea timpului ca proiecție asupra peisajului. Septembrie rămîne, de fapt, placa turnantă a anului, fiindcă luna decembrie este doar o nostalgie după altceva. În septembrie se schimbă paleta de culori, cromatica peisajului sugerînd trecerea verdelui vital în galbenul văzut ca semn al sfîrșitului de ciclu temporal : „Singur în arena rotundă / dilatată de sunete ce încintară văratec auzul, / septembrie rostește pentru sine monologul / trecerii virstelor / dinspre verde spre galben / și aerul tremură a nevinovăție / sub coaja brumată / de strugure" **(Singur, în arena rotundă)**.

Există însă în volumul **Cercul și inocența** (1987) o anumită poezie a zidurilor cetății, a marilor spații interioare, pline de tăcere în încremenirea lor nocturnă. Și acesta este un semn al perceperii civilizației moderne dintr-o perspectivă retro : „Într-un colț o găleată ; / o mătură rezemată de zid / și coada ei / măcinînd tencuiala, / în colo — liniște deplină / pînă mîine la ora cinci și treizeci, / cînd / veșnica femeie de serviciu / va întoarce o filă / din calendarul de pe biroul / cu vedere / în Piața Existenței Cotidiene" **(Vedere în Piața Existenței Cotidiene)**.

În **Cercul și inocența** există încă o deschidere conceptuală de autor ca un **exercițiu de balade**. Fără îndoială că această deschidere n-ar fi căpătat nici o semnificație dacă autorul n-ar fi investit-o cu o turnură burlescă, chiar și atunci cînd este sedimentată pe un eveniment tragic. **Negustorul din Brabant** este un fel de baladă **Loreley** întoarsă pe dos. Îndrăgostit de frumoasa umbră din Paring, el moare nestiut de nimeni, bijuteriile lui pierind și ele acoperite de frunze și ierburi. Nota hilară, imaginea lumii ca deriziune sînt mult mai pregnante în poezia **Iluzie, alt turn din Pisa**.

Florin Costinescu este un poet cu mai multe voci. Departe de **noul val**, ironic, nostalgic, reflexiv, Florin Costinescu este tipul scriitorului care-și validează identitatea cu răbdare. Și dacă acum n-am putut decela **metafora metaforelor** în **diagrama poetică**, încă insuficient structurată, poate că ea se va ivi mai tîrziu.

• Cartea de știință • Cartea de filosofie •

Sinteză monumentală

Așteptat cu nerăbdare, căutat cu înfrigurare, citit (cine și l-a procurat !) cu delectare cel de al treilea volum al lucrării lui Mircea Eliade **Istoria credințelor și ideilor religioase** încheie tipărirea unei lucrări monumentale care justifică pe deplin denumirea Editurii Științifice și Enciclopedice, întrucît cartea savantului român este o operă și științifică și, enciclopedică. Să mulțumim așadar, acestei edituri care a dat culturii române — am zice pentru a fi în spiritul cărții „Ale Tale dintru ale Tale" — o operă care îi aparține în bună parte.

Îi aparține pentru că Mircea Eliade deschide prin orizontul său enciclopedic din stîrpea lui Bogdan Petriceicu Hașdeu și Nicolae Iorga, pentru că mediul cultural românesc a fost decisiv în formația sa, pentru că aflat în România a purces la editarea revistei de istorie a religiilor „Zalmoxis" ; îi aparține, în sfîrșit, pentru că, de fiecare dată cînd tema abordată se pretează, Mircea Eliade face apel la aspectele românești pentru a o ilustra, explica sau dezvolta. Acest arbore — Pomoroditor al Vieții culturale — cu o coroană atît de bogată și-a avut rădăcinile implîntate în pămîntul românesc și seva care l-a hrănit a venit din stratul mumelor.

Pentru cine ar vrea să judece cartea lui Mircea Eliade fără să o deschidă, să spunem dintru început că investigarea credințelor și a ideilor religioase desfășurate de savantul român nu are nimic comun cu fideismul. Realizînd acea „punere în paranteză" a propriei personalități despre care scria H.I. Marrou, Mircea Eliade a înfățișat cu obiectivitate diversele credințe și idei religioase, fără nici un fel de angajare sau justificare, conducîndu-și ancheta cu exemplară erudiție și rigoare.

Volumul prezentat aici îmbrățișează secolele VII-XVI, adică, așa cum se arată în subtitlu „De la Mahomed la epoca Reformelor". Islamul, criza iconoclastă din Bizanț, cruciadele, teologii și mistici musulmane (Avicenna, Averroes), Maimonide și Kabbala, bogomilismul, scolastica, isihasmul, supraviețuiri de tradiții religioase precreștine, Reforma (Luther, Calvin), totul încadrat de un capitol despre religiile turco-mongolilor, fino-ugricilor și balto-slavilor și, la sfîrșit, de un alt despre religiile tibetane — iată numai cîteva din problemele tratate de Mircea Eliade în acest volum. Simpla lor enumerare dă măsura vastului perimetru — geografic și problematic — cercetat de autor. Informația sa (vezi capitolul Tabloul problemelor. Bibliografii critice) este de-a dreptul prodigioasă și deplina ei stăpînire îi îngăduie lui Mircea Eliade să analizeze cu aceeași pătrundere ritualurile șamanice, ideile lui Grigore Palama sau relațiile lui Newton cu alchimia. Citind această carte nu se poate să nu încerci sentimentul de mîndrie, că un român a putut înfăptui o operă atît de grandioasă.

Admirația nu trebuie să adoarmă spiritul critic și adevăratul elogiu — credem noi — nu înseamnă exclamații și torent de elogii, ci discuția unei construcții științifice de proporții impresionante. Sînt în această carte un șir de probleme care depășesc sfera credințelor și ideile religioase și are o mare însemnătate pentru istoria universală. Astfel pentru cine cunoaște istoria Bizanțului în secolele XIV—XV, observațiile lui Mircea Eliade despre triumful isihasmului și absența umanismului sînt de cel mai mare interes. Un exemplu din numeroasele care se pot da și pe care cititorul le va descoperi singur în paginile cărții. Istoricul — deci nu istoricul religiilor — urmărește însă și altceva decît analiza acestor credințe și idei religioase. Mircea Eliade scrie la un moment dat, referindu-se la Nicolaus Cusanus, Jan Hus și Savonarola, că „toate aceste mișcări spirituale, adesea la marginea dreptei credințe, precum și reacțiile pe care ea le-a provocat, erau influențate, mai mult ori mai puțin direct, de transformări de ordin politic, economic și social" (p. 223). Acest context istoric în care au apărut și s-au dezvoltat credințele și ideile religioase nu a fost urmărit întotdeauna de autor. De pildă, în cazul lui Luther, îndoielile și angoasele lui, spaima de păcat (păcatele sale de „păpușă" cu care își exaspera duhovnicul) nu ar fi sfîrșit prin a declanșa seismul Reformei, dacă forțe social-politice din timpul său nu ar fi adoptat doctrina mîntuirii prin credință pentru a-și realiza obiective economice și politice foarte „pămîntene". Pentru a fi înțelese pînă la capăt pentru a le măsura impactul social-istoric, credințele și ideile religioase trebuie urmărite în contextul economic, social, politic și ideologic care le-a ge-

SEMNAL

● Continuîndu-și drumul singular în poezia română cu recentul volum **Ultimul exemplar** scos la Editura **Cartea românească**, poetul Gheorghe Azap e prin întregul său destin un exemplu frumos de tenacitate și credință, dusă pînă la ultimele consecințe, în cuvîntul scris al limbii române, dovada certă că în literatură rămîne pînă la urmă cel care iubește mai mult și sacrifică mai mult. Trăind izolat într-un sat bănățean, Gheorghe Azap și-a impus să rămînă în afara tuturor grupărilor literare, a curentelor și curenților estetici contemporani, scoțînd la suprafață, dintr-un imemorial nucleu poetic originar, nautiluși de ingeniozitate care par mai autentici decît artefactele liricii de ultimă oră tocmai prin comprimarea aproape geologică a timpului încorporat în forma poetică. Gh. Azap și-a împins propria demodare pînă la punctul paradoxal în care înăuntrul devine în afară iar izolarea sa anacronică dobîndește savoarea și aura de popularitate a unui avangardist perpetuu. **Ultimul exemplar** nu e cu siguranță ultima carte a lui Gh. Azap ci doar un semn că pentru orice poet autentic o nouă carte este startul numărătorii inverse. Numărătoare reluată, firește, de la început cu fiecare carte următoare.

● Editura **Scrisul românesc** pare să ne promită prin cele două volume de proză scurtă tipărite recent în același format și formulă grafică — e vorba de Nicolae Fulga, **Drumuri în cîmpie**, și Miron Dobroiu, **Zăpezi calde** — o serie de debuturi care nu se vor opri doar la aceste două nume. Inițiativă întru totul benefică ținînd seama de parcimonia cu care editurile noastre strecoară prin plasa antologiilor lor nisipul aurifer al debuturilor. Inițiativa devine cu atît mai lăudabilă cu cît cei doi prozatori sînt selectați dintr-un areal literar circumscris razei de acțiune a editurii craiovene. În condițiile în care la alte edituri sînt îngrămădiți într-o antologie douăzeci de prozatori, lansarea unor volume autonome de proză de către **Scrisul românesc** și miza pe care editura o pune implicit pe aceste nume devine un act de justiție literară care trebuie salutat așa cum se cuvine cu atît mai mult cu cît e vorba de schimbul de mîine al literaturii noastre. Nicolae Fulga și Miron Dobroiu vin cu o proză solidă de observație și analiză minuțioasă a realului care se întoarce, după ce a epuizat febrilele căutări ale autoreferențialității, la tradiția îmbogățită a unei obiectivități fără fisură. Să sperăm că actualele opțiuni ale Editurii **Scrisul românesc** vor fi și ale prozei noastre de mîine.

● Intenția Editurii **Minerva** de a scoate o ediție critică a scrierilor lui Mihail Sadoveanu continuă cu apariția recentă a volumelor IV și V din seria **Operelor sale complete**, îngrijite cu competență de Cornel Simionescu, însoțite de note și comentarii aparținînd lui Cornel Simionescu și Fănuș Băileșteanu. Volumul IV al **Operelor** sadoveniene se deschide printr-o schiță biografică ce aduce precizări extrem de exacte și binevenite, punînd într-o lumină nouă pentru cititorul obișnuit perioada cuprinsă între anii 1906—1907 în care Sadoveanu a scris paginile celor două volume. Volumul IV cuprinde „Mormînt de copil", „La noi în Viișoara" și „Vremuri de bejenie", plus alte șapte povestiri, iar volumul V include „Însemnările lui Neculai Manea", la care se adaugă într-o **Addenda** romanul manuscris „Mariana Vidrașcu" și două portrete dedicate învățătorului N. Busuioc, prototipul real al Domnului Trandafir. Volumul V se completează cu alte două secțiuni, **Tardevenientia** — cuprinzînd materiale neincluse în volumele anterioare — și **Documentalia**, conținînd Raportul lui M. Sadoveanu din 1907 în legătură cu răscoalele țărănești. Un voluminos capitol final de **Indici** încheie aceste două prestigioase apariții editoriale care statornicesc textul definitiv al unei prolifice opere, lucru extrem de dificil gîndindu-ne la monumentalitatea scrisului sadovenian, dar constituind o izbîndă care răsplătește din plin eforturile cercetătorilor Cornel Simionescu și Fănuș Băileșteanu, consolidînd prestigiul binecunoscut al Editurii **Minerva**.

● Beneficiind de un titlu frumos, cu fecunde trimiteri pirandelliene, proaspăta antologie de versuri **Șapte stele în căutarea unui cer**, publicată de Editura **Litera** (cu o prefață generoasă și înfiorată de speranță a neobositului profesor Tudor Opriș), deschide o fereastră luminoasă spre laboratorul în care retortele celei mai proaspete lirici românești pregătesc viitorul generațiilor de mîine. Așa cum aflăm din binevenita prefață a profesorului, cei șapte poeți antologați sînt în legătură directă cu băncile școlii, Andreea Maftei fiind elevă în cls. a VII-a, Mariana Ene, Olguța Ghițescu, Felicia Iancu, Denise-Andreea Nicolae și Bogdan Popescu, în ultimele clase liceale, iar Matei Marinescu, absolvent. Cu atît mai surprinzătoare este siguranța cu care foarte tinerii poeți mînuiesc nuanțele cuvîntului și sentimentului într-o tehnică de-o maturitate care le depășește parcă vîrstele. În majoritatea poemelor antologate, versul are irupții adolescentine sub crusta lecturilor bine asimilate, de-o prospețime entuziasmantă care ne dă încredere în viitorul poeziei noastre. Se detașează din antologie, printr-un discurs individualizat ca mizã poetică, Matei Marinescu a cărui epicitate organică pare să-i deschidă mari viziuni conferindu-i poeziei sale amploare și dramatism. **Șapte stele în căutarea unui cer** trebuie considerată nu o modestă antologie școlărească ci o ambițioasă năvală a viitorului nostru liric.

● Poeta și publicista Cleopatra Lorințiu este prezentă în librării cu o nouă carte de versuri, **Aproape imaginară**, apărută la „Cartea românească". Atît ciclul **Peisaj** care grupează înfiorate pasteluri ale geografiei noastre de suflet (locurile marcate în titlurile poemelor nefiind decît pretexte pentru rafinate caligrafii interioare) cît și celelalte, „desene" ale recentului volum fac un pas remarcabil înainte spre statornicirea unui spațiu liric propriu ale cărui contururi s-ar putea întrezări în delicatețea cu care poeta filigranează în pînza unei stări de spirit, de cele mai multe ori încărcată de dramatism, o seninătate izbăvitoare.

ION ZUBAȘCU ■

Desene pe asfalt

„Păstorii de crizanteme"

La Oradea s-a desfășurat de curînd cu mare succes o manifestare culturală cu un profil insolit : o expoziție-concurs de ex libris cu tema „Scriitori, opere și personaje din literatura română". Dacă am înțeles bine (îmi întemeiez însemnările numai pe lectura frumosului catalog), principala gazdă a întîlnirii a fost cercul de bibliologie, bibliografie și ex libris „Gheorghe Șincai" din Oradea.

Ex libris ?

Ce vor să zică vocabulele latine ? Ce este un ex libris ? La prima vedere, un moft grafios, un însemn grafic depus pe o carte cu sigla și numele posesorului ei. O „etichetă" minusculă mărturisind opțiunile estetice ale acestuia, profesia, aspirațiile. Împodobită cu un ex libris o carte își sporește, peste timp, interesul. Ea capătă un generos „certificat de posesie" prin care ești pus în temă despre destinul ei particular : știi cui i-a aparținut, ce mîini au răsfoit-o și proteguit-o. Ex librisistul înlocuiește adesea (de n-o însoțește) simpla iscălitură caligrafiată voluptuos pe foaia de gardă. Am avut în mîini cărți pe care s-au depus mai multe ex librisuri, după cum soarta le-a adus dintr-o bibliotecă în alta, dintr-un destin în altul.

Și n-am putut să nu leg emoția produsă de fructul tipografiesc de amintirea celor ce l-au adulmecat și, vremelnic, l-au luat în stăpînire.

În stăpînire ? Da, fiindcă împătimiții de ex librisuri sînt oameni cu osebire generoși ce acceptă, primii, un „crud" adevăr : friabila carte poate (și trebuie, cum zic jurnaliștii) să supraviețuiască unui lung șir de posesori. „Stăpînirea" e așadar provizorie, proprietarul de carte devine doar un gospodar al ei, o verigă a unui inefabil lanț ce ne leagă de oamenii ce ne vor urma. Ex librisistul e „gelos" pe longevitatea tomurilor și simte nevoia să dăinuie alături de ele împodobindu-le cu modesta-i „natalama" înflorată, păstrînd mirabila șansă de a domina timpul. Nefiind, îndeobște, scriitor de cărți, acest păstrător de cărți (într-un vers arghezian se poate citi, mai fericit dar cu aceeași trimitere „păstor de crizanteme") se propune interesului proximilor cititori care, crede el (și bine face) se vor întreba cine va fi fost el, ce va fi gîndit, cum va fi arătat...

Era firesc, era obligatoriu ca lumea scrisului să-i obsedeze pe gravorii (și amatorii) de ex librisuri. La Oradea n-au lipsit clasicii (Caragiale, Ion Barbu, Rebreanu, Topîrceanu, Eminescu — citez după catalog —, Camil Petrescu, Antim Ivireanul, Cantemir, Bariț, Alecsandri, Coșbuc, Bacovia, Coresi, Pann, Sadoveanu) dar, lucru admirabil, nici contemporanii. E de presupus că atunci cînd ia viață un ex libris procedeele de realizare sînt diferite. Într-un prim caz, posesorul de carte îi „comandă" graficianului (adesea acesta e chiar el) imaginea unui autor preferat. Alteori, scriitorii înșiși concep pentru propria folosință un ex libris al lor. Totdeauna, simplul fapt că figurezi pe un ex libris e un semn de popularitate, de orgoliu.

Deci care sînt scriitorii de azi ce s-au „căftănit" cu heraldica unor ex librisuri ?

Citez : I. Lăncrănjan, P. Ghelmez, I. Igna, T. Octavian, E. Manu, D. Fruntelată, R. Cârneci, H. Căndroveanu, L. Călin, P. Stoicescu, M. N. Rusu, D. Trancă, O. Paler, F. Albu, A. Blandiana, M. Sorescu, I. Diaconescu.

Desenul acestor ex librisuri e de cele mai multe ori fericit. Cîteva nume se impun : Dan Sorin Perjovschi, Al-Rădulescu, Solyom Lajos, Amalia Păcurar Perjovschi, Dragoș Morărescu, Dafinel Duinea, Daniel Pașca, Franz Illi, Ioan Miklos, Adrian Constantin Bouleanu, Kilyan Ștefan, O. Vînătoru, Szabo Vilmoș, Klein Erwin, etc...

O singură întrebare : cum poți să ajungi să ai un ex libris ? Te adresezi cooperativelor ce tipăresc anunțuri matrimoniale ori cărți de vizită ? Mira-m-aș, Editurilor ? Tipografiilor ? Nimeni nu știe.

...Și uite așa stau rumegîndu-mi tristețea de a fi eu iubitor de carte, păstrător de carte, vînător de carte (ba, adesea chiar scriitor de carte și n-am și eu **semnul** pe care să-l așez, cu cinstitul meu nume și cu „armele" casei mele, discret, pe una dintre foi.

GHEORGHE TOMOZEI ■

● Cartea de știință ● Cartea de filosofie ● Cartea de istorie ● Cartea de reportaj ●

nerat.

Traducerea lucrării lui Mircea Eliade a fost realizată de poetul Cezar Baltag și el și-a împlinit remarcabil sarcina asumată. Am spune că un poet era cel mai indicat pentru o astfel de traducere, întrucît simțul limbii, al nuanțelor este capital pentru înțelegerea unui text din domeniul istoriei religiilor. Autorul **Răsfringerilor** era pregătit structural pentru o astfel de tălmăcire și numai cine nu știe cît este de grea o astfel de întreprindere, va alerga să pescuiască (după cîtă așteptare !) și să arate triumfător cutare inadvertență (de pildă „Treuga Dei" nu este „răgazul lui Dumnezeu", ci „armistițiul lui Dumnezeu", adică suspendarea ostilităților ordonate și patronate de Biserică). Traducerea este o problemă nu numai de exactitate, ci de alegere a termenilor. În ce ne privește credem, de pildă, că este de preferat „justificării prin credință", „mîntuirea prin credință", întrucît în limba română (vezi **Dicționarul explicativ al limbii române s.v.**) „justificare" nu are și sensul de mîntuire pe care îl are în limba franceză ; la fel, credem că este de preferat „har" lui „grație". Într-un text ca acel al lui Mircea Eliade bogat în termeni tehnici cu care cititorul obișnuit este puțin familiarizat, traducerea trebuie să folosească la maximum termeni care îi sînt știuți acestuia. Nu vom spune „remisiunea" păcatelor ci „iertarea" lor ; „vernacular" ar fi trebuit înlocuit prin „autohton" și în cazul „operele sale (e vorba de Meister Eckhart) în latină și vernaculară" noi l-am fi tradus prin „operele sale în latină și germană" ; de asemenea în loc de „răscoalele jacqueriei" era de preferat „răscoalele țărănești".

De rectificat : detronarea lui Romulus Augustulus a avut loc în 476 nu 474 (apare de două ori) : Luther nu a fost lovit de trăznet, ci trăznetul a căzut în imediata lui apropiere etc.

Detalii care se pierd în această sinteză chemată să dureze.

Documente, documente

Corpusul național de documente medievale **Documenta Romaniae Historica** s-a îmbogățit cu un volum în seria B, **Țara Românească** (Ed. Academiei, 1983, 440 pag.) cuprinzînd documente din anii 1571—1575, editate de profesorul Ștefan Ștefănescu și cercetătoarea Olimpia Diaconescu. Volumul cuprinde 257 de documente, adăugînd 47 de documente față de volumul corespunzător din vechea colecție **Documente privind istoria României.**

Ediția, traducerea, descrierea documentelor, pe scurt ținuta științifică a volumului se înscrie valoroaselor tradiții ale școlii românești de arheografie, cei doi editori realizînd o operă științifică vrednică de cel mai cald elogiu, o operă chemată să slujească cercetărilor de medievistică. Documentele publicate oferă informații dintre cele mai variate, care permit reconstituirea aspectelor diverse ale societății medievale din Țara Românească : regimul stăpînirii funciare, demografie istorică, relații agrare, episoade din viața politică, forme ale dominației otomane, manifestări ale mentalităților colective.

Edițiile de documente se nasc dintr-o muncă răbdătoare care nu se bucură întotdeauna de recunoașterea cuvenită. În fond un izvor este o materie primă, care urmează a fi prelucrată și valorificată. Atenția se îndreaptă cu precădere spre produsul finit adică spre lucrarea de interpretare, uitîndu-se prea adesea că, fără surse, interpretarea nu ar fi posibilă.

În Institutul de istorie „N. Iorga" care asigură publicarea seriei B a colecției **Documenta Romaniae Historica**, o echipă, împrospătată cu tineri cercetători, s-a dedicat acestei activități pe care o desfășoară cu competență și abnegație. Noul volum este o ilustrare concludentă a efortului nobil de a da istoriografiei românești o bază de informație cît mai largă și ediții de texte la nivelul celor mai severe exigențe. Așteptăm cu cel mai viu interes apariția volumelor următoare.

FLORIN CONSTANTINIU ■

Compendiu

Există titluri prudente, alese parcă anume în spiritul socraticului „știu că nu știu nimic", și care încep modest cu „introducere"... Ele denumesc, totuși, cărți ce conțin idei îndrăznețe, soluții originale, sistematizări deschise, într-un cuvînt, lucrări de cele mai multe ori valoroase în domeniile respective. Cuvîntul își are soarta lui. Îl întîlnim parcă din ce în ce mai des : pe coperțile unor cărți docte, ca și pe acelea ale unor volume de largă accesibilitate. Desigur, un titlu, oricît de mult ar atrage atenția — prin prudență sau curaj —, nu poate absolvi o carte de lipsa valorii. Exagerînd, să anticipăm într-un viitor previzibil dispariția monografiei, chiar dacă nu am întîlnit-o pînă acum ca atare în titlu ? Constatăm doar cum vechea certitudine, statică, a pretențioasei cunoașteri exhaustive este înlocuită treptat cu relativitatea dinamică, deschisă spre esențe în nuanțe semnificative. Față de etern idealul monografiei sînt de apreciat „pașii mărunți" ai acestor „introduceri". În fond, o „introducere" este răspunsul actual la schimbările de tot felul, asigurînd trierea, înregistrarea și asimilarea noutăților : de la experiențe la interpretări. Ea oferă șansa lucrului perfectibil, a deschiderii către ce va să vină. Ea asigură limpezimea într-o zonă în permanentă efervescență în care specialiștii își sînt, nu de puține ori, propriile călăuze. Ea acceptă opiniile divergente, înlăturînd monotonia monologului. Ea propune sinteze comparate, ierarhizări deschise provizoriului care durează. Tot acest lung și incomplet ocol prin înțelesurile imediate ale unui cuvînt au fost prilejuite de apariția unei „Introduceri în filosofia contemporană" de Andrei Marga. Iar tot ceea ce am constatat, la modul general, că privește, să-i spunem, ascensiunea unui cuvînt, se potrivește, în particular cărții pe care o recomandăm spre citire. Desigur, ea nu este o carte de vacanță. Este o carte de informare, scrisă limpede și la zi, a mișcărilor de idei contemporane. Dacă, după memorabila afirmație hegeliană, este adevărat că „filosofia este timpul transformat în gînd", atunci și cartea de față cuprinde expresiile filosofice ale timpurilor noastre. Bine documentată — aceasta neinsemnînd pierderea în hățișurile și meandrele bibliografice — ea însumează, dacă ne este permis să ne exprimăm astfel, inventarul întrebărilor filosofice dintotdeauna. Întrebări eterne capătă alte răspunsuri în urma unor experiențe social-politice și științifice prin care a trecut și mai trece lumea contemporană. Abordare reconstitutivă, folosim formularea autorului, în ea se regăsește vechea dicotomie, în centrul căreia se află omul și problematica lui, a finitudinii și infinitudinii ființei umane. Despre om se ocupă atîtea științe. Ce i-a mai rămas filosofiei ? Doar etimologic (filos = iubitor ; sofia = înțelepciune) ea nu a părăsit tentația căutării înțelepciunii, preferînd-o pe aceea a omului. Pentru un nespecialist există o varietate dezarmantă de filosofii, de orientări, școli, curente și sisteme. Ei bine, pentru cunoașterea fie și informativă a acestora, prezenta carte este cît se poate de necesară oricărui om de cultură. Gîndirea care se gîndește pe sine este într-o permanentă mișcare. Parcă mai mult astăzi ca oricînd „productivitatea epocii noastre și-a dovedit eficiența nu numai în materie de idei științifice, ci și în privința ideilor filosofice". Există o atracție mărturisită între știință și filosofie, de pe urma căreia filosofia a căpătat un plus de precizie și de obiectivitate, iar știința, prin reflexivitate, un plus de umanizare. Din cînd în cînd sînt necesare momente de bilanț, pentru sistematizări deschise. Un asemenea moment este și cartea de față.

ADRIAN MITIȘ ■

TINERII

În fiecare an, în mai, sărbătoarea muncii se asociază, într-un simbol de o înălțătoare frumusețe, cu sărbătoarea tinereții. Elogiind munca, vorbim cu cuvinte de sărbătoare despre orele și zilele vieții noastre, trecute prin muncă, în ani și decenii de împliniri. Cu fiecare întîi de mai, bilanțul e mai rodnic, bucuria mai deplină. Cu fiecare întîi de mai în rîndurile sărbătoriților tinerii sînt mai mulți, mai puternici, mai siguri de puterea lor ; și asta se vede din privirea lor, și din pasul lor, cu fiecare an mai sigur, mai apăsat.

Ziua tineretului e ziua frumuseții vîrstei de aur, a viselor cutezătoare, a speranțelor împlinite. Să cutezi să visezi, iată o realitate mai impresionantă, chiar, decît cea mai expresivă metaforă. Iar tinerii României de azi știu să cuteze, îndrăznesc să viseze și, de necrezut, își împlinesc visele, depășindu-le adesea. E firesc, desigur, ca tinerii aceștia minunați să aibă o zi a lor, dar, fapt excepțional, devenit cotidian, tinerii noștri sînt sărbătoriți mereu, sărbătorile lor sînt numeroase, asemenea roadelor trudei minții și brațelor lor. Palate ale culturii, cetăți industriale, viaducte îndrăznețe, hidrocentrale și canale de navigație sau de irigație, toate poartă pecetea tinereții făuritorilor.

În acest an, Ziua tineretului o sărbătorim sub semnul unei aniversări dragi. De patruzeci de ani, romanticii purtători ai salopetelor albastre, brigadierii, se află în primele rînduri ale detașamentelor muncii dăruite pentru prezentul și viitorul României. De patruzeci de ani, tinerii acestei țări, cu fiecare generație, alții, în patru decenii, mereu aceeași prin dragostea cu care și-au înțeles menirea de ziditori de țară nouă, ei, tinerii brigadieri răspund prezent din toate punctele fierbinți ale marilor ctitorii contemporane.

Părinții povestesc încă despre acel Bumbești-Livezeni, în care glasurile tinere au strigat cu însufletire hei-rup, și țara întreagă a răsunat atunci de strigătul lor tînăr și încrezător, iar ei au învins toate momentele grele, descoperind, atunci, pentru întîia dată, că sînt puternici și de neînvins.

Fiii, eroi de fiecare zi ai noilor șantiere naționale ale tineretului, rescriu, cu fiece metru cub de pămînt excavat, cu fiece cărămidă așezată în zidul unei noi cetăți industriale, harta României, întinerind-o. Da, astăzi, mii de tineri muncesc pe șantierele naționale ale tineretului Dunăre—București, Combinatul minier Motru, Combinatul minier Rovinari, Amenajarea complexă a rîului Dîmbovița, Centrala electrică Drobeta Turnu-Severin ; mii de tineri pun bazele agriculturii de mîine, pe alte șantiere naționale ale tineretului : Sistemele de îmbunătățiri funciare Frunzaru-Teleorman, Frunzaru-Olt, Făurei-Jirlău, Valea Ierului, Sculeni-Țuțora-Gorban, Lucrările de combatere a eroziunii solului Cluj.

Evul aprins cîntat de poet e timpul prezent, e ziua de azi și e ziua de mîine, vibrînd în gestul febril al tînărului așezat în băncile școlii, în laboratoarele facultăților, în fața planșetei, a strungului, ori la pupitrul de comandă al unei uriașe hidrocentrale.

Evul aprins nu mai e metafora sublimă, evul aprins e realitatea de fiecare clipă, în care tineri, oamenii tineri ai acestui pămînt străvechi, învață să devină maturi la o vîrstă la care alții vorbesc despre maturitate numai la timpul viitor.

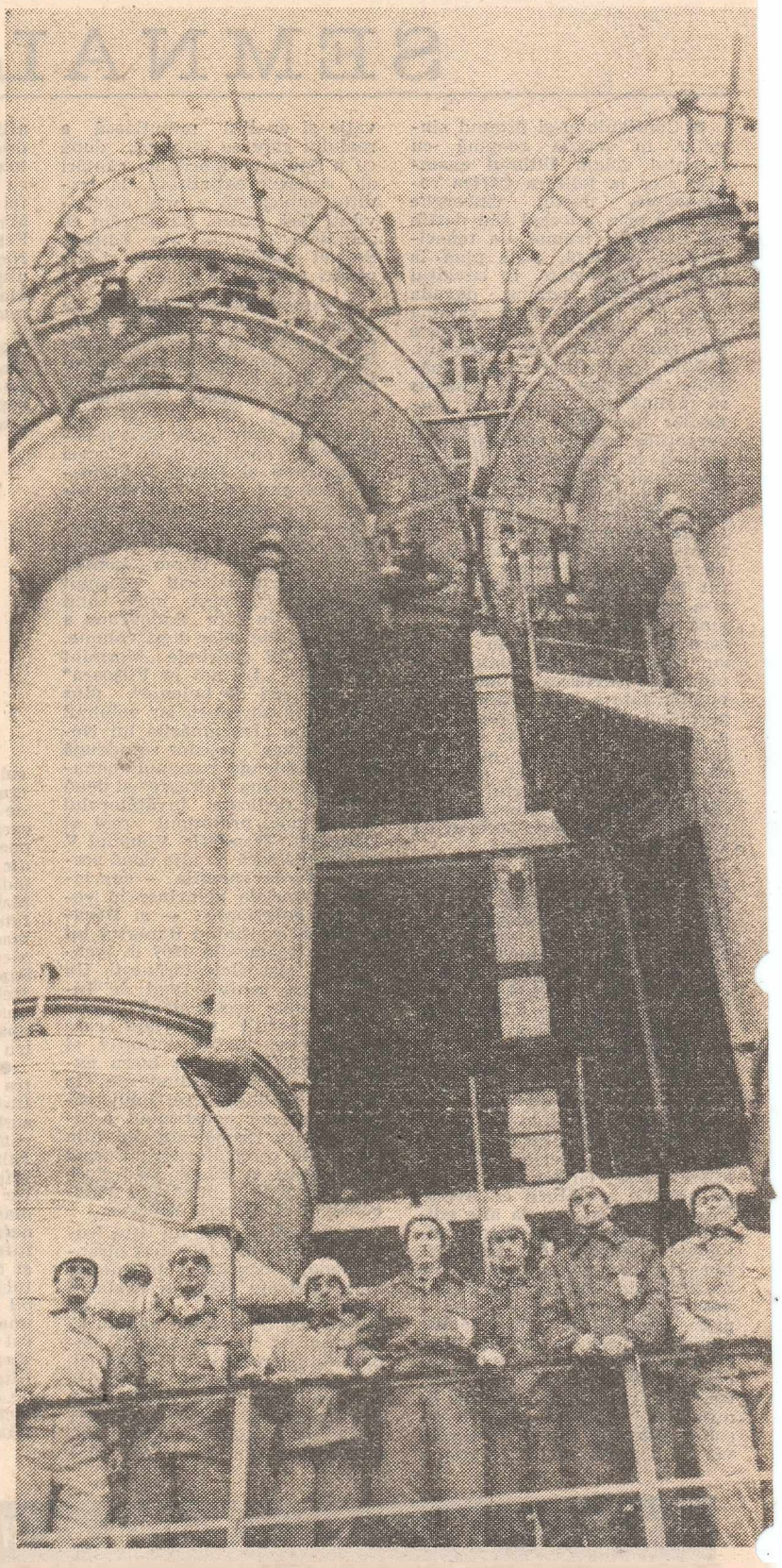
Învățămîntul modern, integrat cu cercetarea și producția este marele amfiteatru creator de valori pentru industria, agricultura, știința și cultura acestei țări. Numele a mii de tineri, cercetători, studenți, elevi, chiar, îndicînd autorii unor soluții de mare ingeniozitate științifică și tehnică, nu mai miră demult pe nimeni, căci aproape 30 000 de tineri activează în domeniul cercetării și dezvoltărilor tehnologice, alte zeci de mii sînt membri ai celor peste patru mii de cercuri tehnico-aplicative, iar în fazele de masă ale concursurilor naționale de creație tehnico-științifică participă peste 250 000 tineri. Accesul la cuceririle științei, garantat și asigurat prin lege, a generat, iată, generații de creatori, de cercetători, sute de mii de minți iscoditoare puse în slujba progresului țării.

Creatori de bunuri materiale, tinerii de azi sînt, deopotrivă, făuritori de cultură. Și oare, ce poate demonstra mai convingător gradul de civilizație al unui popor, decît participarea în masă a acestuia la crearea de valori culturale, venind să se adauge tezaurului moștenit de la bătrîni, atît de prețuit, mereu îmbogățit !

Festivalul național „Cîntarea României", amplu cadru de manifestare a talentului, oferă tinerilor o imensă tribună de etalare a virtuților artistice, devenind, la rîndu-i, prin sutele de mii de tineri participanți, prin miile de tineri laureați, un festival al bucuriei și tinereții.

Dinamica anilor pe care îi trăim, fie că vorbim despre industrie, despre agricultură, despre artă, știință sau învățămînt, are, îndrăznim să afirmăm — iar afirmația noastră are acoperire deplină în fapte — ca primă coordonată spiritul tînăr, mereu căutător. Este această neliniște, proprie tinereții, un dat fundamental al acestui popor care s-a mîndrit dintotdeauna cu tinerii săi. Tineri care sînt astăzi considerați „viitorul însuși al națiunii".

RADU PREDA ■

La Vama, în Țara de Sus, sub ninsorile timpului

Vama este una dintre acele întocmiri românești din ținutul Țării de Sus, pe străvechiul drum ce leagă Maramureșul de Moldova, de care dacă te apropii să-i înțelegi desfășurările și pulsațiile vezi ca în palmă cum liniile curgătoare ale destinului, prin îndelungi lucrări și limpeziri, în marginea clipei trecătoare, s-au închipuit într-o superbă vestire de biruință. Sub ninsorile încărunțite ale timpului, aceste linii și-au adunat forța secretă de germinație și împlinire din lacrima grea a unei istorii urgisite și tărîmul magic al datinilor strămoșești, din îmbrățișarea cînd blîndă și mîngîioasă, cînd întunecată și severă, dar totdeauna umană și frățească a măgurilor și obcinelor din preajmă, din respirările și duhul întăritor al codrului slăvit, din ochiul înflorit al dumbrăvilor și poienilor și răcoarea mereu proaspătă a apelor Moldovei și Moldoviței, care-și dau aici sărutul regăsirii într-o gîlgîire liberă, scînteietoare, din buciumele mitice sunînd cu jale și fluierele murmurînd eminescian în stîne povestea tragică a ciobanului ortoman și, nu în ultimul rînd, din truda sfîntă ce a prefăcut în valori și frumuseți asprimile pietrei și cerbicia princiară a lemnului, știut fiind faptul că prin părțile locului duritatea pămîntului nu primește sămînța grîului.

Și așa, din lacrima grea a istoriei, oamenii din Vama și-au făcut adîncimi de suflet și izvor întrematăr la rădăcinile ființei, după cum din datina străbună puterea de a rămîne ceea ce au fost și mai mult decît atît. Tot astfel, din vîrfurile cutreierate de vulturi ale măgurilor și obcinelor și-au făurit umeri tari de susținere ai semnului libertății și catarge de care au prins văile de cer, iar din respirările codrului slăvit cuib de cîntec împodobit cu frunză verde. Din ochiul înflorit al dumbrăvilor și poienilor, femeile și bărbații, cu bucuria înfiorată a mîinilor lor măiestre, au luat și răsădit culori de încîntare și vrajă pe întinsurile ștergarelor și lăicerelor, ale catrințelor, cămășilor și bunditelor, la streașini și pe pereții caselor, picurînd în fiecare gingășii cernute în lumină. Rezemîndu-și tîmplele de revărsările tînguitoare ale buciumelor și fluierelor, prin desimea brazilor și pălținiașilor de pe Măgurile Moșului și Plopului, ori de pe Dealul Frăsinelul, dar și din direcțiile Frumosului și Gurii Riului sau dinspre alte măguri și dealuri încetinate, pe unde ciobanii din timpuri vechi și pînă astăzi își poartă singurătățile de taină și măsoară cu pașii gîndului lărgimea înțelesurilor lumii, oamenii din Vama au deprins încă din începuturi să cugete asupra misterelor și legilor firii din care și-au extras înțelepciuni pentru felul lor de a se purta și a fi. Asemenea și din truda sfîntă, ei și-au făcut legea, temeiul și îndreptarul întregii lor existențe, masa pîinii și luminătorul sensurilor și adevărurilor curate ale vieții.

Purtîndu-și cu dîrzenie și demnitate sorții prin răspîntiile atîtor întîmplări, restriști și orizonturi cuceritoare, închegînd în sublimul inimilor lor numai esențe de ordin istoric, social, moral, estetic, psihologic, mitologic, cei din Vama, în lungul vremilor, au izbutit încetul cu încetul să închidă în corpul lăuntric al sinelui lor zăcăminte prețioase de umanitate și spiritualitate din care și-au durat armura unei identități distincte, inconfundabile. Încît astăzi se înfățișează lumii mîndri la chip și la port, ageri la minte, pricepuți, întreprinzători și harnici (un meseriaș din Vama este oricînd în stare să ridice singur o casă cu etaj de la talpă pînă la acoperiș), cu un dezvoltat simț al datoriei față de interesele obștii, iubitori de cîntec, dans și veselie, cu verbul muscător mai cu seamă la nunți și la hore, înclinați spre sfătoșenie și fabulos în relațiile de comunicare, însă cu vorba de fiecare dată măsurată și cu socoteală, sensibili și deschiși la înnoiri, dar și cu orgoliul de păstrători ai tradițiilor. Pentru ei nu este atît un mod de a se făli, cît o chestiune de respect, de cult față de moștenirea care i-a individualizat din obîrșii ritualul ca duminicile sau în alte zile însemnate de sărbătoare să îmbrace strălucitoarele lor costume naționale, grele de motive florale și geometrice, cu eșarfă tricoloră, să țină în mare cinste și legătură de continuitate îndeletnicirile cu care au venit din trecut precum lucrul la pădure, creșterea oilor și a vitelor, cioplitul pietrei.

Mai mult, frumusețea neasemuită a plaiurilor, care a stîrnit în 1905, în Neamul Românesc, admirația entuziastă a lui Nicolae Iorga, sevele pămîntului urcînd dinspre străbuni, însămînțarea inimilor cu boabele iubirii de casa părintească încă de la naștere, ca și mîndria că aparțin unei așezări cu o anume faimă în cuprinsul Țării de Sus au sădit la oamenii din Vama un puternic simțămînt de atașament față de locurile natale, față de zarea lumii de aici. Din Vama rar se lasă smuls cineva, iar dacă împrejurările îl obligă totuși să se strămute, această strămutare se face cu mare părere de rău și însoțită permanent de gîndul reîntoarcerii. Ceea ce se întîmplă, de regulă, chiar dacă peste ani. Căci Vama, pentru cei mai mulți dintre fiii săi, rămîne tărîmul ocrotitor al iubirilor definitive, născător de bine și frumos, spațiul mîntuirii de înstrăinare și de dorul de părinți.

Și este însuflețitor să constați cum oameni instruiți și cu dare de inimă din comună, cu înțelegere și cu dragoste, se interesează, caută să vegheze și să încurajeze, într-o dreaptă cîntărire, ca tot ceea ce este adevăr istoric, valoare folclorică și etnografică, tradiție autentică, putere de creație, purtînd pecete proprie, să nu se risipească în masa lucrurilor, să trăiască și să crească în deplinătatea continuității cu vechimea și în armonie cu vremea nouă.

Profesoara Elena Căzac, cu o stăruință și o acribie științifică demne de tot respectul, a întocmit o impunătoare și documentată monografie a comunei Vama în care trecutul acestei localități apare în toată puterea adevărului. Din cuprinsul ei, elevii și cetățenii, fie la școală, fie la muzeul etnografic sau la căminul cultural au aflat, știu, că denumirea așezării în care viețuiesc se trage din misia pe care i-a încredințat-o Alexandru cel Bun, într-un privilegiu acordat negustorilor din Liov, la 8 octombrie 1408, anume aceea de a fi punct de vamă (Vama mică) a comerțului ce se făcea pe aici cu părțile Ardealului și Ungariei sau dinspre aceste părți cu Moldova și Polonia. Tot de aici, ei cunosc acum cu cîtă îndîrjire au luptat înaintașii lor pentru a-și apăra drepturile și libertățile, cum în 1713, alături de oștile lui Mihail Racoviță, au răzbit chiar în ocina lor, trupele invadatoare în retragere precipitată. Eveniment în amintirea căruia, la Vama, din porunca domnitorului, în 1717, s-a ridicat un monument, dintr-un bloc masiv de piatră,

denumit astăzi de toată lumea de Stîlpul lui Vodă. De asemenea, s-au pătruns de cele cîte au pătimit pe timpul stăpînirii habsburgice, stăpînire care nu numai că i-a jefuit și opresat, dar s-a înverșunat și în acțiunea de a-i desnaționaliza. Politică ce nu i-a reușit deoarece vămenii, asemenea întregii românități din Bucovina, s-au ținut tari în conștiința lor națională și n-au încetat mișcarea lor de emancipare de sub dominația străină pînă nu s-au văzut uniți pentru toate veacurile cu Țara.

Dar profesoara Elena Cazac nu s-a oprit la monografia menționată mai sus. Împreună cu învățătoarea Cornelia Rosca a purces la organizarea muzeului etnografic, muzeu care se constituie astăzi într-o vie și argumentată retrospectivă venind de departe, a ocupațiilor și înclinațiilor artistice ale vămenilor.

Profesorul Ion Cernat de mai mulți ani se devotează sprijinirii artizanilor cuvîntului și meseriilor tradiționale. Prin el am cunoscut-o pe Elena Blănaru, născătoare de vers popular inspirat, pe Traian Ciocan și Toader Iosep, creatori și rostitori de strigături, pe ingeniosul Aurel Ilișoi, care deși nu are studii înalte se pricepe ca nimeni altul prin aceste părți să facă nu numai pive pentru scămosat postavurile țărănești, dar și poduri și punți. Nu cu mult timp în urmă, cu mîinile sale a construit o impresionantă punte suspendată, în lungime de peste 51 de metri, peste rîul Moldovița, care s-a dovedit rezistentă atît la calculele inginerești, cît și la trecerea oamenilor. Tot profesorul Cernat ne-a mijlocit intrarea în atelierul sculptorului popular în piatră Viorel Lucuțar și cunoașterea unora dintre lucrările sale între care cea mai reprezentativă ni s-a părut Floarea Unirii.

De peste 30 de ani, dansul popular la Vama, cu un ritm și o linie melodică aparte, are o pasionantă promotoare în persoana învățătoarei Zahara Olaș. Grație eforturilor sale, dansurile din Vama nu numai că au cucerit de fiecare dată lauri în „Cîntarea României", dar sînt tot mai des solicitate spre a fi văzute și admirate pe diferite scene din țară.

Dar Vama nu este numai trecut și tradiție, ci și prezent fierbinte transformator, proiecție generoasă în viitorime. Marile prefaceri din anii muncii și creației libere le-am întîlnit peste tot, iar despre altele ne-a dat o ideie primarul comunei, tînărul și energicul Constantin Ciocîrlan.

— Comuna Vama are 6 500 de locuitori și o producție globală anuală ce se cifrează la peste 310 milioane lei. Numărul blocurilor construite în anii din urmă, înmulțirea întreprinderilor și instituțiilor, creșterea înzestrărilor edilitar gospodărești, precum și dezvoltările din acest cincinal, ne dau dreptul să sperăm că nu peste mult timp comuna noastră va căpăta statutul de centru urban.

...La Vama, în Țara de Sus, o istorie frămîntată își deapănă amintirile, o alta, în prelungirea celei dintîi, își cadențează curgerea năvalnică sub semnele încrederii și certitudinilor.

IOAN STRUJAN ■

Despre zoologia populară

Cum se știe, stringerea și cunoașterea botanicii populare la noi a luat-o mult înaintea zoologiei ; aceasta poate din pricină că plantele l-au interesat mai timpuriu pe poporul român prin variatele lor folosințe în alimentație și în medicină.

De aceea, să nu se mire faptul că avem deja sinteze etnobotanice, ca Dicționarul lui Z. Pantu ori lui Al. Borza și sinteze, ca și cea a lui Tr. Săvulescu precum și recente cărți de botanică farmaceutică.

Avem și în zoologie, nu-i vorbă, unele capitole etnice importante (păsările lui S.M. Marian și M. Băcescu) ori peștii și pescuitul la români al lui Grigore Antipa și „Peștii așa cum îi vede țăranul român pescar" (de M. Băcescu) ; acestea ni-l arată deja pe țăranul român ca precursor al zoologiei. Dar este necesar să mai strîngem elemente de folclor zoologic, mai ales din Transilvania.

Copilăria mea, petrecută în mediul satelor și în preajma unor strîngători ai comorilor culturii populare, ca M. Lupescu și Ion Teodorescu — stîlpi ai revistei „Șezătoarea" — apoi sărăcia numelor populare constatată în cărțile de liceu sau universitare, toate aceste ne-au îndreptat pașii de naturalist și spre latura etnică a zoologiei.

Un îndemn hotărîtor pe această linie l-am avut apoi cînd, student fiind, am citit volumul „Pescăriile și pescuitul la români", 1916, al acelui mare patriot, părinte al hidrobiologiei românești, Grigore Antipa. O frază din această enciclopedie pescărească, cum as putea-o numi, mi-a stăruit mereu în minte. Citez : „este de datoria fiecărui om de știință, ori care ar fi specialitatea sa, a aduna cît mai e vreme acest bogat material" (de etnografie naturalistică n.n.), l.c. pag. 21.

Dar prea puțini naturaliști au înțeles această datorie patriotică — cunoașterea culturii noastre etnice — mai ales în domeniul științelor naturii, încît și astăzi, după aproape 100 de ani de la îndemnul lui Antipa și la peste 100 de ani de la primele culegeri de folclor zoologic (Odobescu, 1874) ; Hașdeu, (1885 ; Marian, 1882), lipsesc din manuale multe nume românești de animale.

Toată lumea știe ce-i zoologia, dar prea puțini știu ce este zoologia populară ; ori, cu multă vreme înainte de apariția cărților de zoologie cu nume științifice, sumedenie de specii animale erau bine cunoscute poporului nostru și numite de el : unele cu nume chiar poetice și foarte potrivite pentru a exprima fie o particularitate morfologică sau de comportament (cioc-întors, bot-gros, la păsări ; nisipariță, chișcar, la pești ; minunițe, vetriță, la insecte etc.) fie un obicei aparte (cireșar, vinturel). Și aceasta probabil pentru că — „este mult mai grea o lucrare conștiincioasă de etnozoologie, decît una de zoologie" sau în general de biologie în sensul larg al cuvîntului, dar și pentru prea puțina considerație pe care o acordă unii acestui tezaur al culturii noastre populare. Importanța folclorului de științele naturale, însă este multiplă.

Însăși geniala clasificare binară a lui Linné (1758) — care a pus ordine și a ușurat cunoașterea lumii vii, oferind o bază de corespondență în care se vorbea aceeași limbă pentru ființele vii în toate țările lumii (e vorba de numirea fiecărei ființe cu două nume (cel de gen și cel de specie) — se bazează în bună parte pe nomenclatura limbii populare latine, tocmai pentru că era vorba de numiri date după aspectul sau comportarea animalelor, ori după culoarea, mirosul ori folosirea plantelor.

Dar nu numai un deosebit spirit de observație din contactul nemijlocit cu plantele și cu animalele, ci și o latură afectivă aparte a poporului român o putem citi în bogata lui literatură inspirată de vietăți : povești, legende, cimilituri, proverbe etc.

Acest folclor naturalistic are și o mare valoare istorică, păstrînd în el, în nomenclatura lui mai cu seamă, elemente dacice (brudă), romane (caras) sau chiar mai vechi, indo-asiatice (la reptile de exemplu), indicînd și traiul permanent al poporului nostru pe aceste meleaguri.

Folclorul zoologic poate ajuta chiar și pe zoologul de profesie, care, căutînd să identifice cărui animal îi corespunde un nume aflat din popor, ajunge să dea peste specii necunoscute încă în fauna țării sau chiar în știință. Dau un singur exemplu ; cazul zvîrlugei numită **nisipariță** a dus la descoperirea lui **Cobitis romanica,** specie nouă pentru știință, care trăiește numai în nisipul curat al rîurilor noastre din vest, și nu pe fundul mîlos sau pietros, ca și celelalte zvîrlugi din apele noastre.

Nomenclatura populară are cert și o mare valoare lingvistică, ajutînd la aflarea originii ori rațiunii numelui dat, de către filologi.

Și în străinătate se strînge activ nomenclatura populară din domeniul științelor naturii și voi cita doar două lucări în acest sens : cartea lui R. Peterson, G. Montort și P. Halbom, publicată recent „Păsările Europei", cu nume populare din 7—8 țări. Sub tipar se află și un dicționar dialectal cu peste 40.000 de nume populare de păsări din mai toate țările europei, inclusiv din România, scris de elvețianul Michel Desfayes.

Înțelegem de ce, drept încheiere, îndemnăm și astăzi pe toți naturaliștii — mai ales pe lucrătorii din muzee — ca în deplasările lor pe teren să nu neglijeze nici latura etnică, o carte importantă de vizită a culturii poporului român.

dr. MIHAI BĂCESCU ■
membru corespondent al Academiei R.S.R.

Cursă de-o viață

De obicei, dorim să devenim altceva. Bucuros de frumusețea unui tablou sau de armonia unei simfonii, nu mi-a plăcut niciodată să mă grăbesc. Poate, de aceea, soarta m-a alergat încă din start și nu m-a lăsat cantonat în zona oamenilor cu bucurii drămuite.

Bacteriologia, cum era denumit domeniul meu la început, se prezenta ca o zonă senină, fără mari zguduituri previzibile, propice firii mele liniștite. Ne uitam la microscop, la acele ființe minuscule, le studiam proprietățile și comportamentul. Mi-a plăcut să relev profundul lor caracter dialectic : fără bacterii, care uneori omoară, echilibrul biologic al acestei planete n-ar exista — și nici viața.

În general, nespecialistul ignoră că numărul microorganismelor cu rol „pozitiv" este mult mai mare decît al celor patogene. Și tot uitîndu-mă la ele, am început să le iubesc. Erau microorganismele „mele", chiar dacă unele dintre ele, mai puțin îngăduitoare cu mine în cursul cercetărilor, m-au purtat către boală.

La un moment dat, au apărut chimiștii, cu alte metode și alte aparate diferite de cele ale bacteriologiei și, mai grav, cu formulele lor codificate, din care multe își ascundeau, pentru mine, sensul. Mi-au luat microorganismele. Am început o cursă contracronometru după domeniul meu de preocupări, devenit acum **microbiologia generală** în care chimia, cu o viteză derutantă, clădea căi metabolice peste căi metabolice pe...microorganisme. Am alergat și, chiar dacă nu l-am ajuns totdeauna, am senzația, retrospectiv privind, că am reușit măcar să descifrez contururile noului univers. Frustrațiile de a nu fi devenit gazetar sau istoric literar au fost compensate din plin de frumusețea microbiologiei „chimizate".

Dar, iată că au apărut „moleculariștii", care au transformat radical fața biologiei. Căutîndu-i fundamentele, au ajuns la molecule. Și, pe deasupra, nu au venit singuri, au adus cu ei și pe fizicieni, acești cercetători imprevizibili. În această revoluție, materialul de studiu n-a fost altul, decît tot microorganismele „mele". Din nou aveam sentimentul că mi se lua domeniul și, din nou, m-am văzut nevoit să alerg după el, într-o continuă cursă. De data aceasta, atît limbajul, cît și tehnicile folosite de „moleculariști" utilizau o chimie mult mai evoluată și mai sofisticată. Au urmat săptămîni, luni și ani în care, zilnic, m-am confruntat cu realitatea dură, precisă, a conceptelor **biologiei moleculare** moderne, pe care trebuia să le descifrez, să le înțeleg și să le transmit, pe tabla amfiteatrului de curs, generațiilor tinere de studenți.

M-am oprit și am respirat. Și atunci, au apărut mutațiile profunde ale **imunologiei** contemporane și un nou tip de imunologi, odată cu care, lucrurile anterior simple, au devenit uneori cumplit de complicate și versatile, cu restructurări fundamentale, ale unor concepte considerate ca dogme și cu un dinamism neobișnuit pînă la ora aceea. Iar am început să alerg după domeniul meu. Universul pasnic al bacteriologiei a devenit astăzi locul de încrucișare de drumuri a variate discipline, conectate profund la realitățile umane și, recent, la cele sociale. Pentru că, tot microorganismele „mele" sînt astăzi modele teoretice și experimentale pentru dezvoltarea furtunoasă a **biotehnologiei.**

Ca microbiolog „clasic", mă uit în urmă cu nostalgie, dar și cu satisfacție, la ce au ajuns microorganismele acestea, care m-au obligat la o cursă de-o viață. Mă străduiesc să relev celor dornici de cunoaștere, nobletea unui domeniu clasic și modern în același timp, atît de legat de soarta biologică a omului, iar recent, prin noua deschidere tehnologică și de soarta sa socială.

Mi-am dorit un domeniu „liniștit" și viața mi-a rezervat una din cele mai dinamice zone ale științelor naturii, silindu-mă la o cursă ce a durat mai bine de patru decenii.

Prof. dr. doc. GHEORGHE ZARNEA ■

Vitrina artelor

Muzică

„Cantata"

Un disc recent editat de Electrecord și prefațat de compozitorul **Gheorghe Dumitrescu**, subliniază printre altele : „Piesele doinite, de dor, cu ritm asimetric, ne sînt recreate cu o forță de convingere molipsitoare, dese fiind momentele de măiestrie artistică vecine cu perfecțiunea". Asemenea frumoase aprecieri, venite din partea unui mare maestru al artei lirice românești, ar măguli pe oricine ; cu atît mai mult un ansamblu artistic de amatori și, în speță, învățătoarele care formează cunoscutul cor de cameră „Cantata", interpretele L.P.-ului cu pricina și care poartă sugestivul titlu, „Dulce Românie" ; interprete pe care le-am audiat într-un concert jubiliar la Ateneul Român, plin pînă la refuz de tineri și vîrstnici entuziaști, care făceau — parcă — un corp comun cu cei de pe scenă.

Cu un deceniu în urmă, omul de inițiativă, specialistul care este profesorul **Jean Lupu**, punea bazele acestei formații avînd ca țel principal **reintegrarea** în muzică și în educația estetică a fostelor sale eleve de la Liceul pedagogic din București, devenite — între timp — cadre didactice ; iar beneficiarii acestei activități sînt tocmai copiii pe care acestea îi instruiesc, intrucît reîmprospătarea, în cadrul repetițiilor, cu aerul proaspăt al creațiilor corale, de ieri și de azi, revigorează dintr-o dată sufletul estetic al catedrei ; întru „iubirea față de frumosul vieții", cum spunea odată marele Gluck. Munca stăruitoare a permis, în timp, abordarea unui vast repertoriu, de la madrigalul renascentist și pînă la lucrări moderne, cu o scriitură contemporană ; iar în cadrul politicii repertoriale, muzica românească ocupă un loc de frunte, așa cum este și firesc. Astfel, numeroase prime audiții cu opuri create de Gheorghe Dumitrescu, Alexandru Pașcanu, Laurențiu Profeta, Liviu Comes, Radu Paladi, Doru Popovici, Irina Odăgescu, Dan Voiculescu, Felicia Donceanu, Anton Dogaru și încă mulți alții au fost datorate inimoaselor interprete ale corului „Cantata", iar compozitorii au avut numai cuvinte de laudă asupra realizărilor. Sigur, artiștii amatori au — în principal — o altă profesiune decît aceea de corist. Totuși, pasiunea pentru muzică a devenit o a doua preocupare a vieții spirituale, a fostelor eleve, astăzi învățătoare ; și astfel, activitatea ansamblului a început să se dezvolte repede, ferm și eficient. În afara concertelor susținute în București, o mulțime de case de cultură, cluburi muncitorești, uzine și fabrici din județele limitrofe au fost gazdele primitoare ale corului „Cantata". Iar rezultatele au început să apară, fiind pe măsura eforturilor depuse : de cinci ori titlul de laureat cu premiul I la Festivalul și Concursul național „Cîntarea României", ca și marele trofeu al concursului „D.G. Kiriac" (1986), pilde vii, deci, pentru atîtea alte ansambluri similare.

Concertul jubiliar s-a deschis prin 7 madrigale, în care s-a vădit omogenitatea corului ; în special „Amurg" (Luca Marenzio), „Chemare" (Thomas Morley) și „Trei lucruri minunate" (Daniel Friederici), au demonstrat acuratețe, sensibilitate și tehnică vocală. De altfel, trebuie de arătat, aproape întreaga manifestare a fost susținută „a cappella", fapt și mai cutezător dar cu atît mai lăudabil, în ceea ce privește prezentarea muzicală „nudă" a ansamblului ; prezentare în care noi nu am remarcat defecte mai importante în afara unor mici inexactități, altminteri fapt obișnuit la orice formație de gen. „Cantata" posedă voci frumoase și bine timbrate, exemplul cel mai clar constituindu-l chiar tînăra **Adina Nițescu**, solista ansamblului ; talente certe care demonstrează și prețioasa îndrumare specifică, încă de pe băncile Liceului pedagogic și care, iată, se ridică și evoluează foarte promițător.

În sfîrșit, din repertoriul românesc abordat cu acest prilej, luerarea **Irinei Odăgescu**, „La românească", prezentată în primă audiție, a pus la grea încercare atît intonația intervalică a coriștelor, cît și înțelegerea scriiturii polifonice contemporane ; examen la care ansamblul a răspuns foarte bine. Așa cum s-a întîmplat, de altfel, și cu cealaltă primă audiție „Cîntec de leagăn" de **Liviu Comes**, bun prilej întru sondarea sensibilității interpretelor. Dar și restul lucrărilor, printre care și „Frumusețe" de **Jean Lupu** (iată că dirijorul s-a prezentat și în calitate de compozitor), au exprimat o deosebită flexibilitate, corul mulîndu-se pe scriituri și concepții variate de creație ; de la compozitorii noștri înaintași și pînă la cei contemporani ; de la prelucrarea de folclor și pînă la poem !

Zece ani de activitate nu sînt nici mulți și nici puțini ; iar corul „Cantata" a demonstrat că a știut să folosească, din plin, acest deceniu cutezător și plin de izbînzi !

CLAUDIU NEGULESCU

Plastică

Tablou sau obiect de artă?

De foarte multe ori sînt considerate „obiecte de artă" lucrări ce nesocotesc tocmai clauza primă a contractului pe care orice creator îl încheie cu publicul și anume aceea că opera plastică înseamnă o concepție, dar și o întruchipare obiectuală. Cu veacuri în urmă, cînd pictorul era un artizan ținînd de o breaslă, în statutul breslei se menționa obligația acesteia de a veghea la calitatea materialelor întrebuințate de meșterii afiliați. Obiectele produse de artizanii șevaletului contau pe o seamă de secrete de fabricație transmise din tată în fiu sau comercializate ca și rețetele spițerilor, bunăoară, secrete ce priveau nu numai obținerea impresiei ci și ameliorarea condiției de obiect a tabloului, astfel ca el să dureze în timp, să poată înfrunta timpul, să nu se ruineze prea repede.

Artiștii de azi, preocupați de conștientizarea procesului creator și, îndeosebi, de afirmarea lor ca producători de bunuri spirituale, pierd adeseori din vedere faptul că investiția de spirit comportă și o investiție specifică în materiale, în regia prezentării ideii. Restauratorii de la Muzeul de Artă al României pot povesti despre grijile ce le dau cîteva din marile pînze realizate de nume mari ale artei noastre, pînze care în cursul a trei decenii de conservare în muzeu (deci într-un cadru optim) s-au deteriorat într-atît încît sînt, practic, pierdute.

Calitatea fabricației **tabloului-obiect** mărturisește, de regulă, unele treburi din intimitatea actului creator. În felul în care artistul își prezintă opera în expoziții trebuie să înțelegem și prețuirea ce și-o acordă pictorul sieși. Dacă avem răbdare să-l cercetăm cum se cuvine, fiecare tablou spune exact ce fel de pictor l-a semnat și, totodată, ce gîndește artistul despre publicul căruia i-l adresează.

Există și împrejurări în care judecata tabloului ca „obiect de artă" enunță chestiunea dezinteresului pentru, să-i spunem, tehnologie în termeni drastici.

Sînt deschise în Capitală două expoziții care semnifică, în funcție de ce-și propun fiecare, în planuri culturale diferite. Una — „Peisajul", la Căminul Artei, Etaj — voiește să arate ce gîndesc artiștii contemporani despre un gen ce reclamă continui primeniri în viziune. Alta — „Bienala de pictură și sculptură", la Sala Dalless — trebuie să ilustreze starea picturii și a sculpturii în eșantioane selectate — reprezentative, în concepția juriului ce operează selecția. Aceste manifestări pot fi comentate în mai multe chipuri, reținînd însă, în principal, elementele ce definesc noul și operele majore.

Nu e nemotivat să cercetăm, din cînd în cînd, și modul în care pictorii, mai ales, onorează aceste expoziții de referință. Adevărul e că numărul lucrărilor rău prezentate îl întrece pe al celor în condiție optimă. Faptul dovedește că juriile consideră numai interesantul imaginii, valențele artistice ale concepției nu și preocuparea pictorilor pentru tablou, ca obiect al unor alese îndemînări meșteșugărești. În destule cazuri, neglijențele în fabricație sînt atît de supărătoare încît e cazul să li se atragă atenția artiștilor respectivi asupra obligațiilor impuse de întîlnirile cu publicul, respectul pe care-l datorează acestuia. O expoziție, un spectacol de teatru sau operă sînt situații de gală ale spiritului. O ramă adecvată la un tablou te ajută să accezi mai sigur la artistic. Rama frumoasă e un fapt de civilizație, un mod de a detașa idealitatea conținută în orice imagine de contingent. Revoluționarii picturii n-au pierdut niciodată din vedere convențiile cadrului în care se petrec revoluțiile (în genul așa numitei „picturi de șevalet", bineînțeles). În expozițiile amintite sînt prezentate numai „picturi de șevalet", din care pricină observațiile critice de tipul celor cuprinse în textul nostru sînt, fără îndoială, întemeiate, motivate de o întreagă tradiție. Din păcate, și în artă exemplul rău face de multe ori autoritate. Tinerii tind să gîndească, avînd pilda neglijențelor unor vîrstnici, că modernitatea se însoțește neapărat cu un soi de distanță aristocratică față de problemele tehnice ale realizării **obiectului** de artă numit tablou. Mulți par să uite că atelierul artistului e chiar un atelier. Cunosc atelierele cîtorva mari meșteri ai șevaletului și mă emoționează mîndria cu care ei se înconjoară de scule și aparate ce fac din spațiul de creație o veritabilă făurărie, un loc ce nu numai că oferă, cu fiecare tablou ce pleacă de-acici, garanții de calitate a unui produs, numit obiect de artă, dar și importante garanții în ce privește corespondența dintre gînd și faptă.

Scriind astfel despre două expoziții importante, nu pot să nu bănui reacția unor pictori, critici și, poate, organizatori, care se pricep, desigur, mai bine să dea prioritate concepției artistice. Mă susține însă, între altele, și opinia ades exprimată a cîtorva pricepuți responsabili de galerii de artă, oameni ce comercializează **obiecte-tablouri**. Ei știu că există și un public foarte calificat să aprecieze atît meritele artistice ale unei imagini cît și realizarea tehnică propriu zisă a obiectului, un public ce ia în considerație cu toată seriozitatea factorul timp, care pretinde lucrului de artă să nu îmbătrînească, în orice caz să îmbătrînească și să se deterioreze mai încet decît cel care-l posedă.

TUDOR OCTAVIAN

Film

„Încîntare pentru copii, și nu numai..."

(Primul film de lung metraj — desen animat — produs în țara noastră)

...Săli arhipline au răsunat — și continuă să răsune — de rîsul miilor de spectatori (prichindei în majoritate, firește, dar și mulți însoțitori ai acestora, trecuți cu mult de vîrsta adolescenței), urmărind **„UIMITOARELE AVENTURI ALE MUSCHETARILOR"** — primul film de lung metraj construit în tehnica desenului animat la noi în țară, de către încercatul profesionist al genului de la studioul „ANIMAFILM" (încercat, atît ca număr de pelicule realizate, dar și ca palmares intern și internațional !), **Victor Antonescu.**

Însumînd un număr de episoade realizate între anii 1983—1986, episoade prezentate cu succes pe marile și micile ecrane ale mai multor țări (episodul „Miaulady", de pildă, a primit Mențiunea de onoare la Festivalul de la Moscova — 1985), recenta producție a studioului nostru de animație ni se înfățișează ca o parodie extrem de liberă după cunoscutul roman al lui Dumas, în care celebrii mușchetari sînt prezentați sub forma unor nostimi și întreprinzători șoricuți, în permanentă luptă cu subordonații lui Richelieu („Michelieu" — în varianta noastră, adică niște pisici arogante și viclene, veșnic agresive și necinstite, veșnic înfrînte însă în planurile lor diabolice de către micuții „spadasini" cu coadă și pofticioși la cașcaval).

Filmul realizat de Victor Antonescu (care semnează scenariul, decorurile și regia) se înscrie în formula desenului animat clasic (am spune : „super-clasic"), de tip Walt Disney ; cu precizarea că regăsim în acesta — dincolo de ritmul îndrăcit și aglomerarea de gaguri specifice „monstrului sacru" american — și binevenite, perfect încadrate ecouri din animația ceva mai modernă, ceva mai dinspre noi, de tipul Hanna și Barbera (reacțiile întîrziate ale personajelor), sau Mc. Larren (poanta absurdă — mai rar acestea din urmă).

Comicul, mai ales cel de situații, abundă ; gagurile (element-cheie în orice desen animat) se succed permanent, și nu numai în cadrul unor secvențe sau „scene", dar chiar și pe un număr restrîns de fotograme (vezi, de pildă, acela al „tăierii" șoricelului, în felii de „salam", la fiecare clipire din pleoapă a pisoiului !) ; hazul se împletește în permanență cu educativul neostentativ, „poantele" nu coboară niciodată în vulgar sau leftin, dimpotrivă.

Și deși — lucru absolut firesc la un astfel de lung metraj — există momente în care acțiunea trenează, deși — evident, împotriva voinței sale declarate — autorul nu a putut renunța complet la cele cîteva replici „vorbite" (chiar și la acestea vocile actorilor noștri distonînd neplăcut față de restul benzii sonore !), putem afirma cu deplină convingere că primul lung metraj animat de producție autohtonă este un film fermecător realizat cu un deosebit profesionalism, că poate fi transpus oricînd pe benzi desenate de către editurile de profil, că, în sfîrșit, este o încercare deloc ușoară care a fost trecută cu succes, putînd rivaliza, oricînd și oriunde — păstrîndu-ne între niște firești limite — cu „101 dalmații", „Parisul vesel" etc.

Menționăm, în mod deosebit, impecabila mișcare a personajelor realizată de animatorii (acești „mari anonimi" ai desenelor animate !) **Valentin Eliseu, Anca Dumitru, Virgil Toader, Florin Săceanu, Mihai Șurubaru** și **Valentina Baciu**, precum și numele autorilor muzicii **(Octav Firulescu)**, montajului **(Sonia Georgescu)** și sunetului **(ing. Erica Nemescu). „UIMITOARELE AVENTURI ALE MUȘCHETARILOR"** și-au început desfășurarea în lumea desenului animat românesc de lung metraj sub cel mai bun augur.

HORIA PĂTRAȘCU

Ne-am adresat regizorului VICTOR ANTONESCU, *cu rugămintea de a ne comunica — pentru interesul spectatorilor — cîteva date sintetice asupra realizării acestui film ; menționînd, pentru cei care nu au aflat încă sau nu cunosc în amănunt tehnica animației clasice (aceea de a desena personajele, în toate fazele mișcării, pe coli de celuloid (acetofoane — în termeni proprii), care se suprapun pe cite un decor fix), iată și cîteva din aceste date:*

- — În film s-au utilizat cca. 150 000 de desene (acetofoane)
- — S-au folosit, totodată, un număr de peste 200 decoruri desenate fixe.
- — De cele mai multe ori, un celuloid („desen", „acetofan"), are dimensiunea de 25/30 cm. Socotind așadar 25x30x150 000, ceea ce rezultă echivalează cu un pătrat cu latura de 106 metri, acoperit cu desene, sau o potecă lată de 30 cm. și lungă de peste *3 kilometri și jumătate* cu desene care — atenție ! — *nu se repetă niciodată !*

Balet

Momente coregrafice

După mai mulți ani de la premieră, baletele **Petrică și lupul**, basm simfonic pentru copii de Serghei Prokofiev, și **Crăiasa zăpezii**, feerie într-un act de Liana Alexandra după Hans Christian Andersen, ambele în coregrafia artistei emerite Alexa Mezincescu, continuă să se mențină cu succes pe afișele operei bucureștene, bucurîndu-se de atenția, în special, a celor mai mici spectatori. Am avut așadar curiozitatea și mi-am pus întrebarea atît de caracteristică primelor vîrste ale omului : „de ce" ? Nu vom relua aici aprecierile, făcute cu ocazia premierelor, asupra valențelor coregrafiei însă vom spune că premisa succesului actual pare să fie, după părerea mea, faptul că succesivele distribuții, cărora li s-a încredințat realizarea spectacolelor, au știut, îndrumate regizoral și coregrafic de Alexa Mezincescu, să perfecționeze tocmai elementele cele mai importante ale oricărui basm, ale oricărei feerii. Este vorba de caracterizarea personajelor.

Basmul simfonic **Petrică și lupul** trăiește tocmai prin aceasta ; fiecărui personaj al binecunoscutei întîmplări îi este asociat un anumit motiv muzical, o anumită orchestrație, o anumită ritmică. Pe scenă, Alexa Mezincescu adaugă personajului muzical o anumită „realitate", care îi este specifică. Astfel, interpretarea lui Gabriel Opincaru creează un caracter poznaș, hîtru căruia i se opune fie gravitatea bunicului (Florin Mateescu), fie „ferocitatea anemică" a lupului — la urma urmei, sîntem într-un basm pentru copii — excelent redată de Mihai Fotescu. Apar pe scenă și personaje comice — vînătorii George Chirițescu, Alexandru Caraianopol, Dumitru Ologoiu și Doru Constantin — speriați de umbra lor și de zgomotul armamentului pe care-l poartă cu deosebită băgare de seamă, cărora li se adaugă, tot în tonalitate comică, un rățoi neajutorat (Doina Bunoiu), o pisică alcătuită deopotrivă din gheare și unduiri (Silvia Dinu) și o pasăre, căreia i s-a făcut, pe linia muzicii, o coregrafie plină de nerv (Beatrice Bleonț). Totul e bine cînd se sfîrșește cu bine iar copiii vor pleca acasă învățînd să recunoască nu numai cîteva din animalele pădurii și gospodăriei ci și sunetul specific al clarinetului, cornului, flautului, viorilor.

Mai dificilă ca realizare a fost zugrăvirea personajelor în feeria **Crăiasa zăpezii**. Aici, Laurențiu Guinea a reușit excelent să redea transformările băiețelului Karl, dintr-un tovarăș de joacă într-un copil „cu inima de gheață", Mihaela Țigănuș, în rolul Gerda, fiind aceea care, la capătul a nesfîrșite peregrinări, îi readuce căldura prieteniei, sinceritatea copilăriei. Pentru aceste personaje principale, Doina Acsinte (Crăiasa), Alexandru Doruș (Prințul), Cristina Scutărașu (Prințesa), Gabriela Stănescu, Cătălin Caracaș, Doina Bunoiu (familia laponă), Lucia Ciubotaru (finlandeza), George Chirițescu (renul) contribuie la crearea acelei specifice atmosfere, jumătate realitate, jumătate ficțiune (nu trebuie lăsate deoparte costumele semnate de Elisabeta Benedek și, mai ales, decorurile lui Roland Laub). **Crăiasa zăpezii** este așadar cel mai potrivit „însoțitor" al basmului (comic) despre care am scris deja făcîndu-i pe copii să simtă — pentru ca mai tîrziu să-și pună întrebări și să gîndească — că, dincolo de lumea reală, există o fabuloasă lume a visului, a sentimentelor, a imaginației, a tărîmurilor de poveste, în care nu poți pătrunde decît purtat pe aripile prieteniei și ale dragostei.

VIOREL CREȚU

Despre viață, despre frumos

M-am gîndit mult dacă este delicat să abordez cu Borges, care are 85 de ani, problema sfîrșitului de drum. Exitul de pe scena vieții este una din cele mai nemiloase măsuri ale omului. Uriașe personalități au devenit deodată minuscule în fața morții. Și Einstein s-a pierdut în fața ei. Nu știm să murim, fiindcă nu știm să trăim. Medicina ne-a prelungit media de viață și ne-a mărit substanțial comoditățile, chiar dacă ne-a mai lăsat unele inconforturi ca gripa sau tumorile. Dar nu ne-a învățat să trăim, ci doar să supraviețuim. Sîntem înconjurați de rețete : cum să slăbim, cum să ne îngrășăm, ce ne face bine, ce să luăm, ce să nu luăm. Și am schimbat viața pe stressul modern.

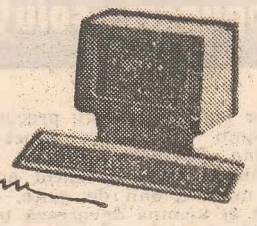
Dacă medicina nu ne-a învățat să trăim, nici filosofia nu ne-a învățat să murim. Singura carte a filosofiei cu care aș muri senin în brațe este dialogul lui Platon „Phaidon", cu condiția ca iminența sfîrșitului să-mi scurt-circuiteze cenzura realismului științific. Mă hotărăsc abrupt și-i depăn aceste gînduri lui Borges. Îmi răspunde cu o ancestrală înțelepciune orientală : „Nimeni nu e prea tînăr pentru a nu muri mîine și nimeni nu e prea bătrîn pentru a nu mai trăi un an". Rămîn surprins, pentru a cîta oară ? Îi văd seninătatea în ochii albaștrii și orbi și i-o simt, din nou ca o senzație fizică, transmisă printr-un cimp transcendental. Și mă bucur sincer de seninătatea lui. De altfel moartea, atît de frecventă în opera sa, apare totdeauna simplă, cu fatalitatea caracteristică latin-americanilor.

Printr-o totală răsturnare de perspectivă, îndrăznesc să definesc **frumosul ca o observabilă a Naturii**, așa cum este de exemplu și energia. Observabila, concept al fizicii, reprezintă o proprietate profundă a Naturii, care poate fi detectată și măsurată. Consider frumosul ca o astfel de proprietate, care există complet independent de noi și de subiectivitatea noastră. Ca orice observabilă, frumosul poate fi atunci „detectat", cînd există un instrument potrivit și chiar „măsurat". Detectorul de frumos este un **receptor specific spiritului uman.** Nu știu dacă sîntem unica specie capabilă de a recepționa frumosul. Nu cred că observabilele cu care am clădit fizica pot epuiza mai mult de o fărîmă a complexității acestui Univers și nici un fizician serios nu are o pretenție contrară. Dar cred că am fost favorizați de destin, atunci cînd, din setul „observabilelor posibile", ni s-a dat frumosul. Cred că atunci cînd receptorul de frumos este bine acordat, frumosul este automat recepționat. Întreaga subiectivitate a discuțiilor esteticii privind rolul mediului cultural, al tradiției, al educației etc... etc... se reduce atunci la o bază obiectivă : concordanța între o proprietate **intrinsecă** a Naturii și „acordul" receptorului menit s-o detecteze. Evident, dacă mergem și mai departe sugerînd chiar „măsurabilitatea" frumosului, singura scală posibilă este cea a emoțiilor. Am discutat cu mulți artiști, în diferite părți ale lumii, emoția pe care ar putea-o induce frumosul. Răspunsurile au variat, după temperamentul respectiv, american, latin, galic. Din tot ce-am adunat, citit și meditat, îndrăznesc să sugerez că frumosul induce întotdeauna o **reacție emotivă primară, unică**, pe care se grefează apoi în secundar reacția personală, subiectivă. Am găsit în limba noastră cuvîntul potrivit : frumosul induce o stare de **minunare.** În fața frumosului, întotdeauna te minunezi... și apoi, fiecare, după cultura, ambianța, educația, subiectivitatea sa etc. reacționează cu bucurie, mirare, întristare, elație și nu arareori chiar cu frică.

SORIN COMOROȘAN ■

atelier literar

Georgeta Dragomir

Poeziile Georgetei Dragomir au intrat în „Atelier" însoțite de numai două propoziții : „Mi-e teamă de computer. Vă rog să-mi răspundeți sub inițialele G.D.". Programat și pentru surîsuri, computerul s-a arătat satisfăcut, parcurgînd cu interes sporit conținutul întregului plic și i-a respectat rugămintea, deși teama nu avea temei : elaborate cu multă economie verbală și veghiate de o estetică absolut intuitivă, toate poeziile erau (sînt) frumoase și vin din același unic univers al satului românesc, adică de acolo de unde au pornit izvoarele spiritualității noastre. Frumoase, în primul rînd, prin liniștea lor, prin pacea interioară care le stăpînește, echilibrînd stări și cuvinte și vorbind tot timpul de un om sigur pe zilele și preocupările sale.

Necesare într-o astfel de situație, datele de biografie trimise ulterior au confirmat bănuielile computerului : Georgeta Dragomir a mai publicat poezie, în mod „sporadic", cum spune ea însăși, prin diverse reviste și ziare (**Familia, Albina, Agricultura Socialistă, Flamura Prahovei**, etc.), și este deținătoarea a două premii (I și II) și a titlului de laureată republicană a festivalului „Cîntarea României", edițiile V și, respectiv, VI. Dar aceste amănunte sînt mai puțin importante decît cele care țin direct de persoana sa : după terminarea studiilor liceale, a intrat cu seninătate în viață făcînd croitorie sau brodînd „minunatele ii de Breaza", fără a-și părăsi comuna de bastină, Provița de Jos, unde își crește cei trei copii (Justina, Macrina și Adrian) și unde „zilele se scurg repede la muncile din grădini, de pe ogor, din păduri, din fînețe". Și mai dedeparte : „În tot timpul liber, cînd plouă, cînd e duminică, ori noaptea tîrziu, citesc, scriu, citesc". Așadar, tot ce știe despre poezie a învățat singură și, evident, a învățat bine, cu pasiune și multă răbdare, astfel că la 35 de ani are o personalitate a sa, aproape formată.

Consideră Georgeta Dragomir că e greu, pentru „cei din categoria poeților țărani", acești neputînd concura cu „revistele de mare tiraj". Aici se înșeală : poeții adevărați nu au categorie. Sînt numai poeți.

DARIE NOVACEANU ■

Amurg

Ultima rază de soare,
creangă de lumină
pe care mai cîntă
o pasăre.

Iulie

De-atîta mireasmă
mă trezesc foșnind.
iarbă cosită.

Liniște

Din margine de cer
un car cu stele
coboară în sat.

Modestie

Nu toate hainele
au blazoane de suferință.

În sat

Umbra subțire a serii
curge alene pe drumuri în sat ;
Cirezile cerești, greoaie,
se-ntorc de la ierburi
cu ugerele pline.

La cină, mama înșiră ulcele albe
pe mese de crini.
Patul e pe prispă de fin...
Nu-mi luați de pe umeri
cămașa luminii rănită-n trandafiri.

Prin aburul lunii
mireasma iasomiei greblează
o pală de vînt.

Caut ochii tăi

Casa ta rătăcită printre salcîmi
mai are aceeași sfîntă mireasmă
și aceeași poezie foșnind pe prispa ei.

Iar m-ajung din urmă aducerile-aminte,
Toată frumusețea din grădină iar mă doare

Caut ochii tăi luminați de poezie
lunecînd încet pe-o albă cărare...

Prin lanul de grîu

Umblă cerul cu ulcioare albastre
prin lanul de grîu.
Soarele coace pîinea țării pe cîmp.

Pe-o luntre de vînt
plutesc ușor pe marea spicelor ;
cu mîna vîslesc prin roua de pe grîu.

În graba mea sparg din ulcioarele cerului
și grîul sîngerează — e timpul cînd
înflorește macii.

Nu plînge

Lasă tristețea să cadă în picuri
pe obrazul meu.
Ce dacă lucește durerea-n
lacrimile mele ?

Nu plînge !
Mută-ți la mine singurătatea !

Prin sufletul meu
melancolia umblă
ca un păstor.

Clipa de dor

A început să lovească-n mine
lipsa ta.
De mult, octombrie m-a cîștigat
singurătății.

Dinspre toamnă mă bate lacrima
tristeții
și cad peste mine ierburi de soare...

Pînă la întoarcere,
palidă mîngîiere,
clipa de dor.

În inserare

O stea licărește
într-o groapă de cer ;
Seara stă gata să cadă
în ierburi...

Eu, copacul uimit de floare,
amețesc de mireasmă.

O clipire de noapte
sfîșie cămașa luminii...

Pe-o muchie de deal,
o privighetoare
deschide
luminișul.

La Opera română

● Concertul **Duete celebre de dragoste**, programat inițial în 27 și 30 aprilie, a trebuit să fie amînat pentru luni, 2 mai (ora 18).

● Marți, 3 mai, la ora 18, **Nabucco** de Verdi. Își dau concursul : Nicolae Urdăreanu, Gabriel Năstase, Pompei Hărășteanu, Iulia Kirkosa (de la Opera Maghiară din Cluj-Napoca), Ruxandra Vlad, Paul Basacopol, Nicolae Andreescu, Cornelia Angelescu. Conducerea muzicală : Cornel Trăilescu.

● Baletul lui Ioan Tugearu, **Femeia indărătnică** (după cunoscuta comedie shakespeariană și pe fondul unui colaj muzical din lucrări de compozitori englezi), întrunește în distribuție pe Simona Șomăcescu, Șoimița Lupu, Tiberiu Almosnino, Alexandru Doruș, Gheorghe Angheluș, Gabriel Opincaru, Nicolae Deneș, Adrian Gheorghiu, Cristina Osiceanu, Cristina Opincaru, George Chiriței, Gică Matei, Dan Cioată, Viorica Ene, Florin Mateescu, Andreea Cioboată, Doina Bunoiu. Miercuri, 4 mai, ora 18.

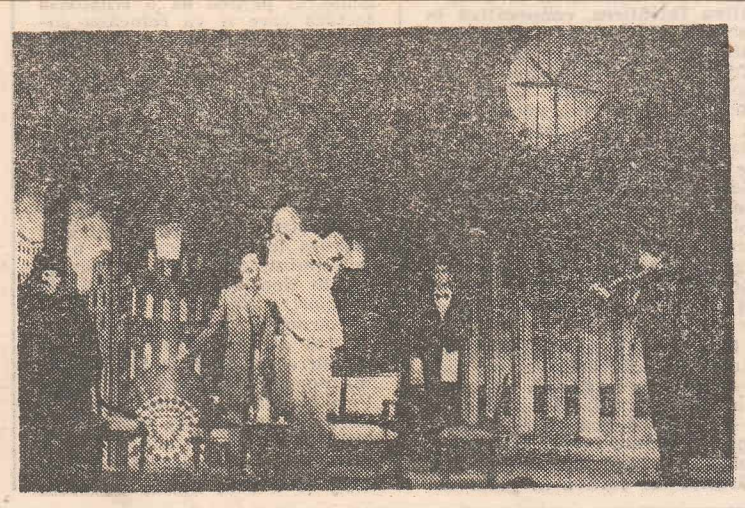
● Joi, 5 mai, ora 18 — **Carmen** de Bizet cu Lucia Cicoară Drăgan în rolul titular. Își mai dau concursul Anatol Covali, Dan Zancu, Victoria Bezetti. Dirijează Carol Litvin.

Din această săptămînă,

„O SCRISOARE PIERDUTĂ"

la Teatrul Mic

La Teatrul Mic, la începutul acestei săptămîni, a avut loc premiera unei noi montări cu **O scrisoare pierdută** de I.L. Caragiale. Teatrul Mic a ținut să se transforme într-o ambianță plină de farmec și pitoresc, unde numeroase personalități din diverse domenii de activitate au avut posibilitatea să se întîlnească și să-și dea seama — pentru a cîta oară ? — de actualitatea mereu vie a uneia din capodoperele dramaturgiei românești și universale. Cu siguranță, viziunea regizorală a lui Silviu Purcărete, creațiile unor actori ca Mihai Dinvale, Leopoldina Bălănuță, Nicolae Dinică, Marian Rilea, Sorin Medeleni, Dan Codurache, Ioan Chelaru, Gheorghe Visu, Rodica Negrea, scenografia Mariei Miu vor stîrni, în săptămînile ce urmează, multe și înfocate comentarii care vor lumina și mai mult, nu ne îndoim, noi aspecte ale acestei creații dramatice. Însăși revista noastră își propune, ca în numerele sale viitoare, să găzduiască o dezbatere pornind de la acest spectacol din care se pot trage destule învățăminte în legătură cu modul de punere în scenă a clasicilor. Pînă atunci însă, salutăm gestul Teatrului Mic de a readuce în atenția publicului, în haine de ținută artistică, originală, inegalabila piesă a lui Caragiale.

Flacăra la dispoziția dumneavoastră

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

■ **Izabela Mitrea** este mama unei eleve din clasa a VIII-a care dorește să urmeze profilul filologie-istorie. Mergînd la Liceul de filologie-istorie „Constantin Dobrogeanu Gherea" din **Ploiești**, localitatea unde domiciliază, a avut surpriza să afle că acest liceu nu are nici o clasă cu profilul anunțat pe firmă. Întrebarea este de ce acest liceu poartă un astfel de nume ?

■ **Iosif Suth** din **Cluj-Napoca**, strada Mamaia 6, ne roagă să intervenim ca în municipiu să se înființeze un atelier de reparat fermoare. Uniunea Cooperativelor Meșteșugărești a promis să rezolve problema într-un viitor oarecare, cînd vor avea

selor legume, cartofi, precum și porumb aclimatizat zonei de munte. În ultimii ani, prin aceste locuri și-au făcut apariția mari colonii de gaițe, care vara și toamna devorează totul, începînd cu căpșunii, cireșii, prunii, merii și terminînd cu porumbul nostru puțin. Am încercat să gonim gaițele cu diverse panglici colorate, cu momeală otrăvită, dar în zadar. Am cerut ajutorul Ocolului silvic, dar ni s-a răspuns că gaițele sînt considerate semimonumente ale naturii, contribuind la semiîmpădurirea mediului și vinarea lor ar fi interzisă. Atunci ne punem și noi întrepentru că zgomotele ciocanelor și mașinilor de rihtuit deranjau conducerea în numai cele 8 ore de serviciu. Proiectul blocului în cauză stabilea că spațiile respective să aibă cu totul altă destinație, însă UJCM Dolj a schimbat destinația fără a avea acordurile necesare. Exasperați, locatarii care nu se pot odihni în propria lor casă au sesizat conducerea UJCM Dolj, dar au obținut numai promisiuni și aminări pentru execuția unei eventuale izolări fonice. La sesizarea locatarilor și Uniunea Națională a Cooperativelor Meșteșugărești a păstrat tăcere. Zgomotele sînt doar în bloc. În anul care a trecut, în două rîn-

cipiului Botoșani, analizînd situația familiei **Melniciuc Costache** din **str. Marchian 64**, ținînd cont de actele prezentate și de faptul că soția este pensionară de boală, încadrată în gradul II de invaliditate a hotărît ca ambii soți să fie scutiți de contribuția în muncă pe anul 1988. De asemenea, contribuția bănească a fost recalculată.

■ La scrisoarea lui **Nicolae Prisnel** din **Ploiești**, str. Theodor Aman nr. 22B, Ministerul Muncii îi face cunoscut că este luat în evidență pentru procurarea unui autoturism Trabant adăptat din luna februarie 1981. Urmează ca dosarul să fie exa-

Scrisori comentate

Părinți...

La vîrsta cînd copiii scriu obișnuita compunere : Cum mi-am petrecut vacanța, se laudă cu tatăl lor, care, indiferent cine ar fi și cu ce s-ar ocupa, li se pare a fi cel mai minunat om din lume. Corina a rupt o foaie din caiet și, călcîndu-și pe inimă, s-a hotărît să ne scrie :

„Sîntem patru copii minori, Corina, Daniela, Ioan și Ana, care vă rugăm să ne ajutați să ne regăsim tatăl care nu vrea să știe de noi, însă noi avem nevoie de el. Avem nevoie de un sfat părintesc pentru că mama nu reușește să facă față singură la toate necazurile familiei".

Să observăm ce formulă discretă a folosit fetița pentru a spune de fapt că familia lor nu se mai descurcă cu banii.

În 20 noiembrie 1985, adică de doi ani și jumătate, Prodan Cornel din orașul Vulcan, Aleea Viitorului 15, Bl. 16, Sc. III, Et. III, ap. 16 a plecat de acasă hotește, fără să spună unde. De ce a făcut-o e limpede: vrea să-și cheltuiască banii singur. Ce mănîncă, cu ce se îmbracă, au caietele, stilourile și ghiozdanele copiii lui? Fată întrebări la care evadatul tată nu s-a ostenit să răspundă.

Copiii au încercat să-l găsească. Au scris unchilor și mătușilor din partea tatălui, dar aceștia au preferat să-l ascundă, dacă știau bineînțeles adresa lui. Ce planuri și-o fi făcut Prodan Cornel ? Că dispare cîțiva ani, pînă ce copiii vor ajunge mari și pe picioarele lor, și într-o seară va veni acasă, va suna la ușă și se va întinde obosit pe canapeaua din sufragerie, ca și cum ar fi fost pînă-n colț să-și cumpere țigări ? Nu știm.

Știm însă că el trebuie găsit. Copiii poate că nu simt atît de tare nevoia sfatului său părintesc, dar banii ce li se cuvin le sînt cu siguranță extrem de necesari. Prodan Cornel are patru copii nu să se joace cu ei de-a ascunselea, ci să-i crească sau măcar să contribuie la creșterea lor.

...și copii

Mă numesc Duminică Elena, am 70 de ani și locuiesc în comuna Trifești din județul Neamț. De la data de 19 februarie 1987 am rămas singură, soțul meu Duminică Gheorghe stingîndu-se din viață.

Am un băiat și trei fete : Duminică Constantin — inginer la C.U.G. Iași, căsătorit și cu doi copii, Buduroi Maria — contabilă la Abatorul Roman, căsătorită și cu doi copii, Anghel Elena — gospodină în comună și Chelaru Olga, muncitoare la Roman, căsătorită și ea și cu un copil.

Aș avea deci motive întemeiate să mă laud că am un stîlp la bătrînețe și încă unul solid fiindcă, modești și muncitori la cîmp cum am fost, am ținut băiatul în școli ca să trăiască mai ușor și să aibă de toate, pe Maria am ținut-o deasemenea la școală și are la rîndul ei tot ce-și poate dori un om. Celelalte două fete sînt mai omenoase și cu vorba și cu fapta, și cu

atît mai mare este durerea sufletului meu cu cît pe primii doi i-am iubit și răsfățat mai mult.

Am rămas singură într-o casă bătrînească din lut, formată dintr-o cameră, un antreu și un chiler, mai am în curte un grajd și un șopron, pe care părinții mei l-au lăsat moștenire băiatului Constantin prin testament. N-am pensie și nici vreun alt ajutor și mă descurc cu ce pot munci singură sau ce-mi mai pot da Elena și Olga. Nici nu le-am pretins vreodată copiilor mei ajutor. Bătrînețea are nevoie de puțin. Vorba bună și respectul copiilor țin și de foame și de sete. Și acum să vă dau cîteva exemple din „ajutorul" pe care înțeleg să mi-l dea Constantin și Maria.

După moartea soțului meu și a tatălui lor de altfel, Constantin s-a dus cu scandal la Consiliu cerînd să fie trecut în rolul lui nu șopronul, ci casa pentru a mă putea da afară din gospodărie. A cerut în mai multe rînduri măsurători și a adus chiar el de la P. Neamț pe cineva, după care mi-a închis accesul spre stradă. În ianuarie anul acesta, cînd mă pregăteam să fac după datină pomenire pentru bărbatul meu, Constantin și-a luat concediu, dar nu pentru a mă ajuta, așa cum poate ați fi tentați să credeți. Altele erau mingîierile și ajutorul lui : „dă-mi casa sau te string de gît", „dă-ne averea și pleacă", „nenea are dreptate, dă-i casa că-i a lui", amenințări care m-au lăsat fără grai și în parte puse în aplicare, pentru că dacă nu era de față cumătrul Chelaru Gheorghe, Constantin m-ar fi strîns într-adevăr de gît.

Și cel care se repezea cu ochii înjectați de ură asupra mea nu era altul decît băiatul mamei, înginerul, care are de toate și nu lipsa unei cocioabe o duce.

Din februarie și pînă acum, Constantin, continuînd cu amenințările la Consiliu și acasă, a venit cu fel de fel de măsurători ajungînd să-mi închidă ieșirea și în fața și în spatele curții. În gospodăria mea, în care am trăit, mi-am crescut copiii și am îmbătrînit, am ajuns să am loc numai pe prispă. Dacă mai există loc și pentru bine, dacă pentru puținul care mi-a mai rămas de dus pot sta liniștită în modesta mea gospodărie fără riscul de a fi maltratată și terorizată de doi oameni cărora cu greu le mai pot spune și oameni și mai ales copiii mei, de la Dumneavoastră aștept răspuns !.

Ce să spui în fața unei asemenea întrebări ? Să faci apel la ce și la cine ? Omenia, bunul simț și dragostea filială să n-aibă nici o legătură cu învățătura de carte ? Constantin și Maria au plecat din sat la oraș. Nu le mai pasă de ce zic și gîndesc oamenii de acolo. Altfel, satul i-ar fi ostracizat într-un fel, ar fi simțit direct și imediat disprețul oamenilor. La oraș, la locul lor de muncă, în blocul în care locuiesc sîntem convinși că au comportările cele mai normale și civilizate.

Cînd părinții le dădeau bani de internate și cămine, de haine și mîncare sau de buzunar, să fie copii în rînd cu lumea, cum ar spune Elena Duminică, li s-a cerut vreodată vreo chitanță de mînă sau li s-a pus vreo condiție alta decît să fie oameni ? S-au gîndit bunicii lui să-i lase ceva după moarte primului și singurului băiat din familie, că el poartă numele familiei în lume. Într-adevăr, îl poartă.

Dacă doar jumătate din ce scrie Elena Duminică ar fi adevărat, durerea ei ar fi la fel de vitregă.

Înainte de a tipări aceste rînduri, am vorbit cu primăria din Trifești, Elena Duminică era dusă la judecată, la Roman.

materiale, specialist și local. Tovarășul Suth propune preluarea localului uneia dintre cele trei unități desființate de curînd pe str. G. Barițiu, din centrul municipiului. Ar mai trebui ca cineva să acționeze.

■ Cîteva vești bune privind rezolvarea unor scrisori prin care se solicita sprijin privind încadrarea în muncă : **Eufrosina Negriță**, din comuna **Brastavățu-Olt**, absolventă a unui liceu cu profil de industrie alimentară a fost repartizată la Întreprinderea de prelucrare și industrializare a legumelor și fructelor Caracal, în meseria de preparator conserve ; Cererea lui **Florin Sandu** din **Galați**, str. Măslinului 1, a fost rezolvată favorabil prin încadrarea la Cooperativa Înfrățirea, cooperativă în care își desfășoară activitatea membri cooperatori cu diferite afecțiuni la membrele inferioare ; **Pop Stela Lucia**, în vîrstă de 32 de ani, necăsătorită și mamă a trei copii a primit dispoziția de repartizare pe post de infirmieră la Clinica chirurgicală I, **Cluj-Napoca** ; **Gabriela Burduv** din **Piatra Neamț**, absolventă a 10 clase a fost repartizată ca vînzător la ICSMI Piatra Neamț ; Și **Tatianei Ivan** din **Constanța** i s-a oferit un loc de muncă la ICRTI, ca sortator în depozit.

■ **A. Răoaia** și consătenii săi din **Stulpicani-Suceava** se confruntă cu o problemă mai puțin obișnuită : fiind așezat într-o zonă subcarpatică, satul nostru nu este într-o zonă agricolă. Locuitorii lui însă, prin hărnicia lor cultivă în jurul ca-

barea : să mai muncim la aceste miniculturi de pe lîngă casele noastre așteptînd ca gaițele să împădurească totul în jur ? Cum să scăpăm de aceste răpitoare, care, după numărul lor în continuă creștere au devenit o adevărată calamitate ? Ne interesează din timp o soluție, ca pînă în lunile august-septembrie să beneficiem de un ajutor în această direcție.

■ **Mariana Stratulat** din **Brăila, Cartierul Viziru III, Bl. B3, sc. II, ap. 43** are 21 de ani și din cauza unei infirmități fizice este nevoită să-și petreacă aproape tot timpul în casă. Îi roagă pe cei care au timp și dorința să-i scrie să o facă, asigurîndu-i că scrisorile lor vor constitui pentru ea o frumoasă lectură care îi va reîncălzi sufletul. Cu mulțumiri anticipate.

■ Bucuria celor 18 familii care s-au mutat în **blocul D 3 A** din **cartierul 1 Mai** din **Craiova** a fost de scurtă durată. Dacă la început, la parterul și etajul blocului funcționa un centru de calcul al Cooperației meșteșugărești ce nu afecta locatarii de la nivelele superioare, din primăvara lui 1987 locatarii n-au mai putut avea nici un pic de liniște deoarece în respectivele încăperi a fost mutat un atelier de cizmărie, producție de serie cu 140 de muncitori, mașini și unelte care produc un zgomot insuportabil, uneori în două ture și chiar și duminica. Respectivul atelier, ne mai scrie **Mihai Fotache**, funcționase mai înainte în chiar sediul **UJCM Dolj** și a fost mutat de acolo

duri UJCM Dolj s-a angajat să ia măsuri corespunzătoare, dar nu le-a luat. Și după părerea noastră, singura soluție este folosirea spațiilor respective pentru alte activități de prestații, care să nu tulbure liniștea locatarilor, așa cum de fapt a fost prevăzut în proiect.

■ Un grup de cetățeni din satul **Ponoarele**, comuna **Cărpinet-Bihor** : În urmă cu 4—5 ani, în satul Ponoarele a început o lucrare foarte folositoare, îndiguirea apei curgătoare care trece pe lîngă sat. Executant, **I.C.F. Deva, Secția Beiuș**, beneficiar fiind **Ocolul silvic Vașcău**. Au tot lucrat pînă aproape de capul satului, după care s-au mutat cu șantierul în satul vecin, Izbuc, dar au lăsat o porțiune de 500 metri neterminată. Au excavat-o, dar au uitat s-o îndiguiască. Excavarea au început-o de la un pod de beton, care a început să se surpe din cauza apei care sapă la fundațiile lui. Cînd plouă, apa iese din acest canal neîndiguit, care s-a umplut între timp cu pămînt și intră oamenilor în grădini și chiar în curți producînd pagube. De patru ani așteptăm că poate s-or întoarce, dar se pare că nu mai sînt speranțe.

■ **Consiliul popular al muni-**

minat cînd va exista posibilitatea de livrare. Întrebarea care se pune este următoarea : pentru urgentarea livrării unor autoturisme pentru handicapații fizic nu se poate adapta una din mașinile de construcție românească ? Sîntem convinși că pentru specialiștii noștri problema e lesne rezolvabilă.

■ La sesizarea lui **Viorel Coldea** din Cluj-Napoca privind unele deficiențe întîlnite la Hotelul Căciulata în perioada 7—24 iulie 1987, înșirate pe mai bine de 10 aliniate, Ministerul Turismului ne răspunde în 3 puncte, din care cel mai interesant ni se pare ultimul : „Atenționarea conducerii stațiunii Călimănești în vederea asigurării unor servicii de bună calitate care să satisfacă cerințele turiștilor în vederea preîntîmpinării unor eventuale reclamații". Grozavă atenționare !

■ Direcția de Telecomunicații a Municipiului București : În urma creării condițiilor tehnice, unitatea noastră a întocmit documentele pentru instalarea postului telefonic tov. Anghel Dumitru. (A.D. este imobilizat la pat din anul 1965 și solicită telefon din 1970).

Pagină realizată de
OPREA GEORGESCU ■

Poșta redacției

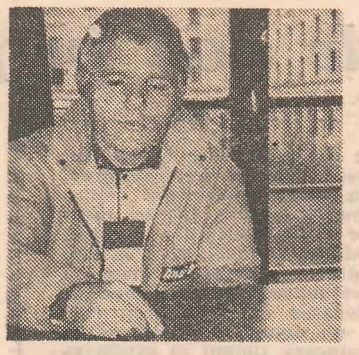
Mazilescu Nicolae — com. Vișina (Dîmbovița) : 1) Școala Vișina vă va elibera o adeverință de absolvire a 7 clase, cu care vă puteți încadra în muncă. 2) Foaia matricolă — duplicat — pentru 7 clase absolvite se va elibera la cererea unității de învățămînt unde trebuie să vă continuați studiile, conform art. 54 din Regulamentul privind regimul actelor de studii. ● **Ionescu Tudora** — Videle : Deoarece instanța v-a atribuit beneficiul contractului de închiriere, insistați la executorul judecătoresc să vă repună în drepturi. ● **Ioniță Șt. Gheorghe** — Tîrgoviște : Știți și dv. că orice învățat are și dezvățat. Deci dezvățați-vă de acel obicei și toată lumea va fi liniștită. ● **Bădescu Constantin** — satul Socu, com. Bărbătești (Gorj) : Într-adevăr, vă împiedicați „de cuvinte ca de bolovani". Scrisoarea e frumoasă, presărată cu citate și proverbe, dar nu precizați ce studii și ce calificare aveți. Dacă mai este cazul, reveniți cu date concrete pentru a vă putea ajuta. ● **Răsălău Emanoil** — București : I.C.R.A.L. Giulești, prin secția 2, va executa lucrările necesare pînă la 30 iulie. ● **Toma Petre** — București : Dv. aveați obligația să plătiți chiria de la data comunicării. ● **Sas Cornelia** — com. Vîlcele-Băi (Covasna) : Dacă ați născut și crescut 4 copii, vîrsta de pensionare se poate reduce cu 2 ani, numai dacă aveți o vechime în muncă de 25 ani (art. 18, al. 1, lit. „b" din Legea 3/1977). ● **Toma Nicolae** — Constanța : Cererea dv. din 14. XI. 1978 este aprobată, dar trebuie să mai așteptați pînă la eliberarea unui număr de apel. ● **Cosmescu Elena** — Voluntari (S.A.I.) : Aveți dreptul, conform Decretului 410/1965, la ajutor lunar în calitate de soție de militar în termen. Trimiteți soțului actele. ● **Ciobanu Preda** — București : I.C.R.A.L. „Pajura", prin S.G.L. 3 va termina pînă la sfîrșitul acestei luni reparațiile locale la terasă. ● **Panait Alexandru** — București : Nu avem cum să vă ajutăm. Încercați la anticariat sau, mai sigur, fiica dv. să împrumute cartea de la biblioteca institutului. ● **Bratu V. Stan** — satul Dumbrava, com. Ulmi (Dîmbovița) : Nimeni. Trebuia să vă continuați activitatea pînă la data specificată în decizia de pensionare. ● **Radu Alexandru** — Tulcea : În martie 1989 va intra în funcțiune centrala telefonică automată nr. 3 care va crea posibilități de rezolvare a cererii dv. ● **Crăciun Nicolae** — București : Avînd în vedere situația deosebită a familiei dv., cererea a fost luată în evidență la C.P.M.B. pentru a fi rezolvată. ● **Trohonel Petre** — Valea Sadului (Gorj) : Din 1985 încoace tot puneți cele două întrebări la care vi se tot răspunde de către Ministerul Muncii. Și acum răspunsul este același. ● **Popescu Adrian** — București : Potrivit listei nr. 5 de baremuri pentru posesorii de autovehicule care folosesc apa din conductele de alimentare a clădirii, pentru întreținerea acestora, Anexa la Hotărîrea nr. 18/17. 12. 1981 a C.P.C.P. stabilește următoarele consumuri lunare pe categorii de vehicule : mococicletă — 1 mc, autoturism — 7,5 mc, autocamion — 15 mc, autodubă, microbuz, autoutilitară — 12 mc. Baremurile se aplică numai pentru posesorii de garaje sau locuri de spălare special amenajate, efectuarea întreținerii autovehiculelor în locuri publice constituind contravenție.

REGHINA VARVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Audiențe la redacție

Minciuna *des* mințită

Da, n-avem nici o îndoială, mulți dintre dumneavoastră l-ați recunoscut imediat pe omul din fotografie. Este Dumitru Focșeneanu, celebritate în sporturile noastre de iarnă, palmaresul său de temerar al pistei de bob nutrindu-și prestigiul și strălucirea din performanțe și titluri deosebite precum ar fi acelea de vicecampion european, împreună cu Panțuru, la bob de 2 și 4 persoane în 1969, locul al doilea la Memorialul Kennedy în 1970, campion european, cu Panțuru, Pascu și Zangor în 1971, Cupa mondială a tineretului din Japonia, împreună cu Dragoș Panaitescu, în 1972 și, în sfîrșit, medalie de bronz, tot cu Panțuru, la Campionatele mondiale din 1973 din Statele Unite. Șirul ar mai fi putut continua, dar a socotit că în afară de sport are și alte treburi de făcut în viață și, gîndind că retragerea în glorie e un semn de caracter și de respect pentru tine, s-a retras. Din 1974 s-a dedicat muncii în uzină. Dumitru Focșeneanu e un destoinic maistru la Uzina mecanică din Sinaia la secția metrologie, iar pe tărîm sportiv a activat doar ca antrenor la diferite loturi.

Ne-a făcut zilele trecute o vizită la redacție. Într-o problemă personală pe care, iată, îl lăsăm să v-o spună singur și dumneavoastră.

„ Am făcut parte, cum se știe în calitate de tehnician, din lotul care a reprezentat sportul românesc la recenta Olimpiadă albă de la Calgary, din Canada. Rezultatele sînt cele cunoscute de toată lumea, nemulțumitoare și, în privința cauzelor, am opiniile mele pe care, nu ca o justificare, ci ca o cale de îmbunătățire, le-am spus și le voi mai spune dacă mi se va cere acolo unde e cazul. Bobul nostru merită, cred eu, altă situație, n-ar fi rău să intervină și presa pentru acest lucru, dar, în sfîrșit, eu nu pentru asta vă deranjez, ci pentru faptul că, în legătură cu persoana, cu prestigiul meu de sportiv și de om, participarea mea la Calgary a dat unora prilejul să-și exercite o inexplicabilă apetență pentru dezinformare și calomnie. Niște posturi de radio, între care Vocea Americii și Europa liberă, dornice probabil să-și agrementeze campania lor privind „drepturile omului" cu o bombă, au difuzat știrea că eu, Dumitru Focșeneanu, n-aș mai fi revenit în patrie după Olimpiadă, că aș fi cerut azil în Canada.

Eu n-am ascultat emisiunile respective, n-am timp în general de așa ceva, dar despre știrea neadevărată și calomnioasă mi-a spus, nu știu cîtă lume. Știrea rea circulă repede ; prieteni, rude, cunoscuți mă căutau la telefon ; dacă răspundea soția începeau s-o compătimească, vai, cum a putut să facă ei așa, era om serios, ce s-o fi întîmplat ; dacă dădeau peste mine, unii surprinși, alții nu știau cum să înceapă. „Tu ești Dumitre, vorbești serios, deci nu-i adevărat ?" „Nu, cum să fie", le răspundeam eu, pînă m-am dumirit de la ei despre ce e vorba. La început mi-a venit să rîd, gîndiți-vă că m-au sunat și niște prieteni din străinătate, noaptea pe la 3—4. După ce soția nu i-a putut convinge, m-au supus pe mine la adevărate teste, să se convingă că la telefon e vocea mea și nu a altcuiva, că ei aveau nu știu ce ziar în mînă în care scria negru pe alb că eu n-am mai venit acasă, că m-aș fi înstrăinat acolo, peste ocean. Mai apoi chestia asta a început să mă deranjeze. Adică, de ce să se vorbească despre mine în felul acesta, am fost un sportiv așa cum am fost, că n-o să-mi umflu eu niște pene pe care nu le port, cinstit și corect, cu demnitatea și onoarea lui și de ce să-și îngăduie nu știu cine să vină să mi-o terfelească în felul acesta, cu astfel de știri mincinoase pentru care, într-o lume civilizată, poți fi pedepsit chiar de lege. M-am gîndit că am frați și surori și tovarăși de muncă, că am o fată, e studentă în anul IV, zilele trecute s-a măritat, că o să am, așa nădăjduiesc, nepoți și strănepoți, m-am gîndit apoi la cîtă lume nu-mi știe telefonul ca să verifice și atunci, revoltat pur și simplu de nemernicia pusă în seama mea, m-am gîndit să fac ceva, să acționez. Calea mi-a venit repede în minte : ale cui sînt posturile de radio care m-au calomniat ? Ale Statelor Unite ale Americii. Deci, am să scriu ambasadei americane. Și am scris. M-am adresat, cred eu, în termenii cuveniți : „Domnule ambasador, nu, mi se pare am corectat, excelență, am scris, am fost de mai multe ori în Statele Unite și niciodată nu au fost discuții la adresa mea. Ziarele dumneavoastră totdeauna au scris despre performanțele mele și n-au dat știri eronate. După care, în aceiași termeni, am arătat cît sînt de mîhnit pentru minciuna pusă în circulație de posturile de radio pe care țara sa le finanțează, că mă simt lezat în demnitatea mea de om și de fost sportiv, cerînd să se facă reparațiile cuvenite. În caz că nu voi primi satisfacție, am scris în încheiere, mă voi adresa organelor internaționale de justiție să-mi cer drepturile. După un timp, după ce am expediat scrisoarea, am telefonat la ambasadă să mă interesez dacă a ajuns. Fusese primită. Am revenit apoi în mai multe rînduri, socotind că o asemenea problemă reclamă un răspuns urgent. O doamnă de la serviciul presă, nu-i știu numele, dar ajunsesem să-i recunosc vocea, mi-a spus la al treilea telefon că s-a trimis telegramă în Statele Unite și la Vocea Americii și că așteaptă răspuns, pe care o să mi-l comunice. N-am primit nimic, și după încă vreo 8 zile, am revenit din nou. De data asta mi s-a spus că au primit răspuns, că s-a dat dezmințire pe 16 seara, în emisiunea în limba română. Am zis mulțumesc, apoi, cred, sărut mîna, că era aceeași doamnă la telefon, dar mai încolo aveam să aflu că motive de mulțumire nu mi se oferiseră precum sperasem în momentul cînd am scris. Telefoanele și normale, dar și anormale — mă gîndesc la unii care mă terfeleau în fel și chip —, continuau să-mi agaseze liniștea familiei, păienjenișul de rușine țesut în jurul numelui meu de acele vorbe zvîrlite în vînt nu se destrăma. Sigur, mă gîndeam, n-or fi ascultat toți corectura făcută, poate dacă se mai reia, dacă mai trece un timp, urmele minciunii se șterg. Dar curînd, de la niște cunoștințe, aveam să aflu că-n privința dezmințirii îmi făcusem iluzii deșarte. Dezmințirea a fost, într-un fel, tot o minciună. Sau, oricum, o făcea și mai gogonată pe cea dintîi. Pentru că, ce dezmințire e aceea care zice se pare că Focșeneanu s-a întors în țară, cînd el, în persoană, de-acasă de la el, mai întîi scrie și apoi vorbește de nu știu cîte ori cu serviciul presă al ambasadei ? În ce fel și în ce măsură m-aș mai putea gîndi la corectitudine, la probitate profesională și morală în cazul unui post de radio care, pretinzînd că-și corectează minciuna, continuă să afirme : „situația antrenorului echipei olimpice de bob a României, adică a mea, despre care s-a afirmat că ar fi cerut azil politic în Canada, rămîne neclară".

Calm pînă aici, povestind alert, în fraze scurte, dar cu ușoara nuanță a vocii omului care face haz de necaz, Focșeneanu, deși continuă să ne privească pe noi, cei doi lucrători ai redacției cu care stă de vorbă, are parcă alt timbru și se adresează altor interlocutori : „Neclară, de ce, mă rog, că am venit acasă, că-mi văd de-ale mele, de uzină, de nunta fetei, de casa pe care mi-am făcut-o cu mîna mea, la nici o sută de metri de cea în care părinții ne-au crescut pe noi, cei 7 frați ? Că nu m-am gîndit niciodată să-mi las rostul și țara ? Că sînt și din cei în stare să se lepede de tot, și de mamă și de tată, nu zic nu, sînt, dar, să știe cei care m-au ponegrit și care,solicitați cuviincios să-și retragă minciuna, au înfofolit-o în cuvinte care să-i înlesnească și mai mult trecerea în lume, că eu, Dumitru Focșeneanu, muncitorul care sînt și sportivul care am fost, obținînd cu alți boberi români respect și prețuire în destule țări din această lume, nu mă voi afla între ei niciodată. În privința asta, totul este și va fi clar.

— Și noi ce-am putea face ? rostesc, din obișnuință, întrebarea pe care o punem celor ce vin la redacție și ni se adresează pentru sprijin într-o problemă sau alta și care, acum, mi se pare un fel de cale diplomatică de a-i spune lui D. Focșeneanu că chestiunea lui ne depășește. Nu putem critica felul cum i-a fost rezolvată scrisoarea trimisă ambasadei S.U.A., pentru că noi, din principiu, nu criticăm nici o ambasadă. Nici în privința respectivelor posturi de radio care l-au defăimat n-avem ce face. Pentru că, în ceea ce privește difuzarea de asemenea știri mincinoase, noi nu putem da dezmințiri în care să afirmăm că scopurile ar fi neclare. Din moment ce ele sînt, cine nu știe, întunecate.

„Ce e rău și ce e bine, Tu te-ntreabă și socoate"

A optat pentru viață

Cu ani în urmă, maistrul machetist Timofei Lisenco lucra cu multă sîrguință și talent la Atelierul de machete al Întreprinderii de Prezentare a Ministerului Industriei Alimentare.

Dar, „mîini de aur", cum era supranumit iscusitul machetist de către tovarășii săi de muncă, se topea văzînd cu ochii. Slăbea de la o zi la alta, tușea zgomotos din secundă în secundă, mergea aplecat la 90 de grade sprijinindu-se de mese, de ziduri, gîfîia, nu mai avea poftă de mîncare. Gălbejit, căpătase o înfățișare de stafie din altă lume. Șeful atelierului de machete, cunoscutul inovator Paul Nicolescu Firu, îi spune într-o zi, îngrijorat, cu milă :

— Ce-i cu d-ta, omule?! Te prăpădești ! Te rog să mergi imediat la medic. E păcat și de d-ta și impresionezi și colectivul.

Cu o privire speriată, Timofei Lisenco și-a scos halatul de lucru și s-a dus la policlinică.

Acolo, doctorul l-a consultat cu amănuntime și apoi i-a pus, cu gravitate, prima întrebare :

— Cîte țigări fumezi pe zi ?

— 40 de țigări. Pînă acum cîteva luni fumam 20 de țigări pe zi.

— Ai familie ?

— Soție și o fiică, elevă.

— Dacă nu ai milă de d-ta, de ce nu ai milă de ele ?! De ce vrei să le lași, cît de curînd, fără soț, fără tată?! Plus că atentezi cu fumul de tutun și la sănătatea lor și a colegilor de muncă. Te sinucizi cu nicotină. Din clipa aceasta te lași total de fumat ! Total !

— Nici o țigară ?!! Nu pot ! Să încerc să scad...cu timpul.

— Vezi ?! Te-ai drogat. Acum nici nu mai ai puterea să te dezbari de racila tutunului care-ți macină sănătatea.

— Dar, vă rog, nu mă comparați cu inconștienții care iau droguri.

— Și nicotina e un drog. Toți alcaloizii care se termină în **ină** : morfină, cocaină etc., ca și nicotină, sînt droguri, nocive toate. Medicul știe ce spune, are simțul răspunderii. Pe scurt, dacă vrei să mai trăiești, termină acum cu tutunul !

Sper că am fost clar și că m-ai înțeles.

— Dar nu-mi dați nici o rețetă ?! căci eu voi continua să fumez...

— Dacă dorești totuși o rețetă...poftim ! dacă spui că vei mai fuma...

Și-i întinse o hîrtiuță pe care scrisese în grabă :

„Un sicriu. Setul de pînze pentru mort. 1 kg luminări".

„Strigoiul", tușind întruna, să-și dea sufletul din el, tabagic, întrebă neplăcut surprins :

— Ce înseamnă asta ?

— Dacă vei mai fuma, nu mai lăsa toate grijile înmormîntării pe capul soției și fiicei d-tale. Scutește-le măcar cu atît. În definitiv, fiecare țigară pe care o vei mai fuma, va fi un cui pentru sicriul d-tale. Eu însă nădăjduiesc să ai înțelepciune și să optezi pentru viață, să renunți la viciu.

Îngîndurat, Timofei Lisenco s-a înapoiat la atelierul de machete și i-a arătat șefului „rețeta" ce o primise de la policlinică.

— Și acum ce ai de gînd ? - l-a întrebat șeful surizînd.

— Am voință. Nu sînt o cîrpă. Nu voi mai pune niciodată țigară în gura mea. Am terminat. Și voi sfătui rudele mele de la țară să cultive grîu pe ogorul pe care-l pîngărește acum buruiana otrăvitoare care este tutunul.

Timofei Lisenco s-a ținut de cuvînt. Nu a mai pus țigară în gură. Rezultatul ? Cele trei fotografii document vorbesc de la sine, pe concret. Fotografia nr. 1 a fost făcută în perioada cînd s-a dus la medic. Fotografia nr. 2, după un an. Fotografia nr. 3, după doi ani. Salvat. De nerecunoscut. A crescut normal în greutate, a întinerit. Astăzi este un pensionar vioi, viguros, care a învins în lupta cu tentaculele înșelătoare ale nicotinei, alegînd calea vieții sănătoase.

MIHAIL BĂDESCU

Veți fi în mod sigur, așa cum am fost și noi, plăcut impresionați de calitatea acestui articol, remarcabil prin simplitatea și eleganța stilului, prin eficiența demonstrației. Din acest motiv am dorit să aflăm cine ar putea fi autorul. Am aflat indirect din paginile unor publicații ca „Universul literar" și „Capitala", dintre cele două războaie mondiale, în care numele lui Mihail Bădescu apărea alături de ale lui Tudor Arghezi, Victor Ion Popa, Șerban Cioculescu, Mircea Eliade, Ion Biberi și ale altor condeie prestigioase. O mulțumire colegială.

Ziarele sînt ca florile

Un muncitor din Reșița poartă de mai multă vreme o nobilă și curajoasă luptă pentru un drept firesc și normal al omului de azi : dreptul la informație. Este vorba de un drept consfințit și asigurat plenar de societatea noastră, dar căruia, cum vom vedea, pe alocuri i se mai aduc neîngăduite atingeri prin comoditatea, prin lipsa de răspundere sau chiar prin reaua credință a unor funcționari al căror rost ar fi tocmai acela de a-i asigura realizarea.

Însoțită de o bogată ilustrație – din păcate, greu reproductibilă în pagina de revistă – scrisoarea muncitorului reșițean este o admirabilă pildă de opinie cetățenească. O reproducem în întregime spre atenționarea celor în drept să ia măsurile ce se impun.

„În fiecare an contractez cu poșta abonamente la 10 ziare și reviste în valoare totală de 1 186 lei. Avem o presă bună, ziariști care își petrec o bună parte din viață pe tren pentru a transmite știrile, tipografii muncesc toată noaptea, întreaga lor viață, pentru ca ziarele să fie gata înainte de ivirea zorilor, muncitorii de la transporturi o țin numai în pas alergător pentru a le trimite localităților din provincie, cumpărătorii fac cozi la chioșcurile de ziare.

Deci presa ne place, sîntem mai fericiți cînd avem pachetul de ziare la subsuoară, însă plăcerea se diluează mult fiindcă o primim cu întîrziere. În municipiul Reșița, tot a doua zi față de data înscrisă pe ziare și, uneori, de exemplu „Scînteia", „Magazinul", „România liberă" de sîmbătă, le primim luni la ora 18. Cum este posibil ca ziarele să „doarmă" o noapte la poștă și să fie duse la abonați deabia a doua zi după-masă și asta nu de ieri, de alaltăieri, sau accidental, ci de foarte mult timp și sistematic.

Începînd cu acest an am renunțat să mai fac abonament la ziarul local „Flamura" deoarece poșta îl aduce seara la ora 18, ori eu am crezut că pot să-l cumpăr dimineața de la un magazin care este în drumul meu cînd merg la lucru. Poate nu vă vine să credeți, dar abia după 20 ianuarie am reușit să cumpăr prima „Flamură" pe 1988 din cauză că magazinul a fost mai mult închis sau mai bine-zis vînzătoarele au mai mult de zece orare pe care le afișează după cum vor ele, parcă s-ar lua la întrecere cu poșta. De altfel anexez, pe spatele acestei scrisori, orarele fotografiate de mine numai în cursul lunii februarie 1988 ale magazinului „Presă-tutun" din municipiul Reșița, cu mențiunea că s-a știut că fac acest test, fiindcă l-am anunțat de trei ori pe tovarășul director al Întreprinderii comerciale mărfuri industriale de care ține acest magazin. I-am spus la telefon că voi consuma un film cu orarele acestei unități. Singurul răspuns pe care mi l-a spus a fost că «dacă e așa, o să te urmărim și noi pe dumneata», iar tovarășa Ana Csoke de la serviciul cadre al I.C.S.M.I. a venit la locul meu de muncă și mi-a spus să am grijă fiindcă sotul uneia din vînzătoare lucrează nu știu unde. Deci magazinul lucrează în două schimburi, orarele sînt făcute pe bucăți de hîrtie de către vînzătoare, după nevoile lor, nu ale publicului, asta nu le împiedică însă să-și ia și ziua liberă.

Nu interesele personale mă îndeamnă să vă scriu, ci în primul rînd interesele societății, părerea de rău că se taie pădurile pentru a se tipări ziare, iar acestea, din cauza unor incompetenți, riscă uneori să fie restituite sub formă de baloturi ca nevîndute cu toate că noi alergăm după ele. Ziarele sînt ca florile, dacă nu sînt înmînate proaspete cititorilor, mîine pot fi date chiar gratis, cu bratul, nu mai prezintă interesul scontat.

C. GÎNGU
muncitor

Pagină realizată de NICOLAE ARSENIE

Viața și opera căutătorilor de nod în papură

In virtutea dialogului deschis și permanent purtat cu oamenii muncii, primim la redacție sute și mii de scrisori conținînd propuneri interesante, obiecții sau sesizări referitoare la neajunsurile manifestate într-un domeniu sau altul, această modalitate de lucru constituind o formă esențială de acțiune practică în cadrul democrației muncitorești, revoluționare. Între acestea se află și unele scrisori regretabile, înșiruiri de neadevăruri și calomnii sau relatări de rea credință, fapte neadevărate sau anonime mustind de răutate. Asemenea scrisori sosesc și pe adresele procuraturii, ale miliției, ale instituțiilor centrale și uneori birourile de audiențe și serviciile de informații sînt asaltate de opera sau de prezența sîciitoare a căutătorilor de nod în papură. Legile noastre și principiile democrației fac din rezolvarea scrisorilor și sesizărilor oamenilor muncii o preocupare majoră în ideea unui dialog deschis și fertil spre mai bunul mers al treburilor obștii, dar între cei mulți care beneficiază de acest drept se strecoară și pricinașii, oameni care transformă un drept într-un abuz. Aceștia din urmă petiționează pentru nimicuri, semnalează greșeli închipuite, reclamă lucruri caraghioase și caută gîlceavă semenilor sau instituțiilor reușind, amarnica ispravă de a purta oamenii pe drumuri, de a le toca nervii și, mai ales, de a diminua din capacitatea de muncă a unor instituții menite să le rezolve doleanțele. Chestiune de drept, educație și civilitate, petiționarea cu orice preț, fără simțul măsurii și al răspunderii, nu numai că atentează la bunul mers al unor instituții și ruinează timpul și sănătatea unor concetățeni dar sfîrșește prin a-i transforma în veritabile victime și pe cei care; în decursul anilor, au reușit să redacteze o voluminoasă operă de sesizări și reclamații născute dintr-o inexplicabilă dar pregnantă înclinație spre gîlceavă.

La un pas de ridicol

Pricinașii par oameni în toată firea care și-au făcut un ideal măreț din pricini mărunte, devenind pe nesimțite aprigi luptători pentru cauze de nimic, demascatori violenți de lucruri neînsemnate, apărători patetici ai onoarei știrbite cu o privire, dușmani înveterați ai nedreptății comise prin sustragerea unei prune, acuzatori vehemenți ai crimelor de mahala, cum numea un judecător incidentele comico-violente născute prin cartierele mărginașe de la un bună ziua sau de la un pui de găină. Ei sînt numai ochi și urechi, pîndesc mereu și adună argumente și martori, descoperă fraude și văd ilegalități și în tremurul unei frunze, se înroșesc mai rău decît curcanul dacă îi întîmpini cu un zîmbet și cunosc mai toate prevederile legale importante, avînd un fel de cultură juridică fluierată prin cartier. Conspiră îndărătul porții și suferă adînc, făcînd din durerea lor închipuită un spectacol vesel la care pling numai ei, fluturînd cuvintele mari ale timpului ca pe niște stindarde, ca pe niște scuturi cu care se apără în nesfîrșitul lor război cu lumea. „Subsemnata Constantinescu Domnica, domiciliată în Aleea Zvoriștea, etate 39 ani, bloc A 42, sc. C, ap. 43. Reclam următoarele : Pe 17 februarie 1988, în jurul orelor 12,30, în timp ce mă aflam în fața blocului unde locuiesc, deoarece am condus pe soramea care venise la mine, în acest moment a venit numita Băcilă Iordana și a început să-mi spună că fiul meu în etate de 6 ani a aruncat cu bețe de chibrit pe scara blocului, eu am răspuns că voi lua măsuri împotriva lui, numita Băcilă Iordana a început să mă drăcuie să-mi spună că sînt o bețivă, vine tot felul de bărbați în casă, vine tot felul de mașini mici acasă cu diferiți bărbați și că nu am servici, semnez numai condica și după aceea vin acasă timp de 10—15 minute mi-a strigat tot felul de cuvinte jignitoare, a mai strigat că socrul meu e un prost și că fiica mea în etate de 15 ani e o vagaboandă și are diferiți băieți, a mai strigat vagaboandă o chem în judecată pe Băcilă Iordana pentru calomnie, injurie, insultă. Propun ca martori Dobriceanu Claudia, aceiași adresă cu a mea, ap. 42. Femeia de serviciu nu cunosc numele dar am să vin cu ea la proces și sora mea Barbălată Angela". Această situație dramatică nu s-a putut judeca pentru că părțile nu s-au mai prezentat. Au ajuns la concluzia că nu merită, s-au împăcat sau au transferat războiul pe un alt tărîm. Oricum, sfîrșitul acestei povești aduce o dovadă că există oameni care își redobîndesc cumpătul, care, după o clipă de mînie, se privesc cu detașare și se trezesc zîmbind, reușind să realizeze comicul situației pîndit insistent de ridicol sau de grotesc.

De regulă pricinașii nu își îndreaptă războiul spre un om aflat la sute, nici măcar la zeci de kilometri distanță. De regulă „inamicii" lor locuiesc foarte aproape, sînt vecini sau colegi de serviciu, oameni care au avut nenorocul să beneficieze de o locuință sau de o slujbă în apropierea acestora. Familiile Botezatu și Satran stau pe aceeași stradă Budieni din București. Una la numărul 5, cealaltă la numărul 12. Între ele s-a născut un război pe viață și pe moarte. Iată o parte din plîngerea lui Botezatu Toader adresată tribunalului împotriva vecinei sale Todora Satran : „Pe data de 17 oct. de pe la ora 7 a început a arunca cu pietre în noi și în curte, amenințîndu-ne și adresînd cele mai urite vorbe aproape pînă s-a întunecat, cînd după aceea a sfărîmat încuietorile de la poartă și a început să arunce intermitent cu pietre, sticle și bucăți de cărămidă în curte amenințînd cu moartea. În acel moment neam baricadat în casă pe întuneric și am cerut mereu telefonic sprijinul circăi de miliție 21 și am telefonat și la miliția capitalei de mai multe ori. În urma apelului nostru, pe la orele 20 au venit doi tov. milițieni și la lumina lanternelor au constatat portița sfărîmată și curtea plină cu pietre, cărămizi, după care s-au deplasat la numita și după aceea a venit în casa noastră circa o oră, a întocmit proces verbal, amendînd-o cu 1 000 lei beneficiind de prevederile ultimului decret de amnistie pe ziua de 12 XI 1987, după lăsarea întunericului a început a ne arunca cu pietre, bucăți de cărămidă amenințîndu-ne din nou cu moartea, a intrat de patru ori în curte lovindu-mă tot timpul. Mai arăt că în seara de 17 oct. 1987 cînd ne-a sfărîmat portița și tov. Milițieni erau în casa noastră circa o oră a dispărut din fața casei noastre. Ne-a dispărut un butoi de plastic de circa 35 de litri cu must, un lighean mare, una găleată și alte obiecte". Ca o prelungire a războiului din opera lui Caragiale, Teodora Satran l-a dat și ea în judecată pe vecinul ei cam în virtutea acelorași crime de mahala pe care nimeni nu le mai dezleagă niciodată, combatanții îmbătrînind dușmani sau împăcîndu-se spre bătrînețe cu o pupătură lacrimogenă. Dacă în creierul uman există o zonă în care se petrec procesele psihice care declanșează violența, atunci pe undeva pe aproape trebuie căutată și cea care dictează procesele din care se nasc anonimele și reclamațiile, pîra și delațiunea. Cînd te aștepți mai puțin te trezești cu oameni care își pierd măsura, fără să-și dea seama ce se petrece cu ei, cărora le sare țandăra din te miri ce, cărora li se pune o pată și fac o fixație și, în loc să realizeze cum se întărîtă singuri, încep să trăiască o adevărată voluptate a scrisului și a minciunii asumate ca adevăr revoltător. Încep să aplice tehnica multiplului exemplar, adică să scrie la indigo aceeași plîngere în 5—6 exemplare și s-o expedieze pe adresa mai multor instituții în speranța că una sau alta mușcă din momeală și îi vor veni de hac învederatului infractor sau periculosului criminal și care, de fapt, nu e decît un om obișnuit, tracasat și el de ce se întîmplă cu el.

Insulte sau alintări plictisitoare ?

Nu suferința petiționarului de profesie transformată într-o adevărată voluptate e de natură să impresioneze. Pînă la urmă nici hîrtiile, anchetele și timpul pierdut de oameni și instituții pentru a dovedi că tot subiectul discuției este o aiureală, ci modul de a trăi al pricinașului. Toate zilele lui curg spre aceeași țintă imaginară, toate eforturile lui se concentrează în acest război donquijotesc, toate bucuriile simple sînt lăsate la o parte spre a da prioritate pregătirii pentru asaltul hotărîtor împotriva unui obstacol care nu există, a unui zid pe care vrea să-l dărîme și viața lui trece cu sentimentul nedreptății. Își neglijează gospodăria, slujba, familia iar sufletul lui începe să semene cu o smochină zbîrcită și uscată de o ură naivă și neobosită. Nimeni nu mai are cum să-l convingă că e păcat să nu se bucure și să nu-și vadă de viață, atîta vreme cît nu mai are una de rezervă. Năiță Mincă locuiește în aceeași casă cu Dănilă Verstiac, în Șoseaua Giurgiului, nr. 122, bl. 5, ap. 119. Viața a făcut ca acești doi oameni în vîrstă să-și împartă dependințele. Puteau fi chiar prieteni. Le folosea pentru că se puteau ajuta și înțelege spre a trece mai ușor prin învolburatele de dureri ape ale bătrîneții. Dar printr-o stranie sau banală împrejurare, au ajuns să se urască de moarte. Dănilă Verstiac scrie în plîngerea sa adresată tribunalului „Năiță Mincă care la data de 18 06 și 20 06 1987 a comis infracțiunea de amenințare cu moartea, cît și de insultă, fapte pedepsite de codul penal. Deși acest înrăit infractor care este etichetat ca avînd cazierul juridic pătat fiind sancționat cu mustrare cu avertisment și 1 500 lei reprezentînd măsură de influențare obștească a fost dat în judecată pentru neplata energiei electrice. La comisie și după judecată a decis să mă aștepte la rondul din parcul G. Coșbuc cît și în apartament, cu scopul de a recurge la amenințări cu moartea, inclusiv insulte grosolane. În acest sens pot arăta că învinuitul s-a dedat la urmărirea mea cu un obiect cotondent în ideea de a mă ucide. De asemenea a făcut afirmații de natură insultătoare care au tangență cu expresii de natură de tipul borfaș, bou, timpit, prost. Toate aceste fapte au fost comise în prezența martorului Enache Nicolae care mă aștepta în parc în scopul de a mă proteja de eventuale violențe care ar putea să le comită învinuitul." La plîngerea lui Verstiac, Năiță Mincă a depus și el o întîmpinare : „La acțiunea formulată de reclamantul Verstiac Dănilă domiciliat la aceeași adresă solicit să dispuneți respingerea acțiunii reclamantului ca fiind netemeinică și nelegală. Motive : amenințarea cu moartea și insultele proferate la adresa domniei sale au devenit alintări plictisitoare, nu s-a comis și nu se comite așa ceva... Verstiac Dănilă, ajutat de diferiți tineri mă amenință, mă insultă, a făcut chiar și o tentativă de omucidere împotriva mea caută să mă intimideze ca singur să părăsesc locuința. Menționez că din luna august 1985 reclamantul Verstiac Dănilă a schimbat yalla de la intrare în apartament, eu fiind ne-voit să o internez pe mama la azil unde a decedat ulterior iar eu să mă adăpostesc pe la prieteni și rude". Această poveste cu episoade tragice se încheie cu un adevăr trist povestit nu de un martor, ci de Năiță Mincă : „Între mine și reclamant au avut loc o suită de procese (circa 40) cele mai multe pe motive imaginare", mărturisire lucidă, care te face să te gîndești la cîte înghețate, cîte filme și cîte prăjituri și-ar fi putut plăti acești bătrîni cu banii cheltuiți pe 40 de procese născute din „motive imaginare".

Există și o frăție pe brînză?

Cîte procese poate declanșa un porc ? Recordul n-a fost încă stabilit. Oricum, un purceluș crescut, tăiat și mîncat a declanșat un lung proces între trei frați și acesta a atras după sine un altul de calomnie. Iată ce declară primul frate, Sebastian Enache : „Sînt posesorul a două scroafe care în luna august 1986 au fătat, dintre purcei i-am dat numitului Popescu Eugen un purcel cu bani, purcel pe care l-a luat acasă. În același timp i-am promis și fratelui meu Enache Constantin că-i voi da de pomană și lui un purceluș. După o săptămînă am fost la cumnatul meu Popescu Eugen și i-am spus să vie să ia purcelușul fratelui meu, așa a și făcut. Între timp la o ceartă între mine și fratele meu acesta a plecat de la mine că se duce la miliție serv. circulație și depune o declarație mincinoasă că aș fi bolnav. Mi se ridică carnetul de conducere. Văzînd cîtă răutate este în sufletul lui, eu îmi retrag promisiunea (pomana) și nu-i mai dau nici un porc". Purcelușul a declanșat cearta și tot purcelușul devenit porc a declanșat procesul. Sebastian Enache, bolnav cronic de diabet, pirît de fratele său, a rămas fără carnetul de conducere. Încercînd să și-l recapete, Sebastian Enache a legat evoluția bolii sale de 15 ani de drumurile pentru redobîndirea permisului de conducere. Sora celor doi scrie o scrisoare unuia din frați, scrisoare în care scapă cuvinte mai aspre și-l acuză că din cauza reclamației i-a fost ridicat permisul de conducere și, umblînd după el, i-a degerat piciorul și asta a dus la pierderea lui (amputarea fiind cauzată, de fapt, de evoluția diabetului). În urma acestei scrisori citită și de concubina fratelui (deci de două persoane) a fost constituită infracțiunea de calomnie. Adică ea a scris cum că el ar fi făcut și ar fi zis și asta ar fi dus la... și astfel s-a mai născut un proces. Sora replică și ea într-o întîmpinare „O calomnie care mi-o aduce Enache Constantin în această acțiune spunînd că eu fabric rachiu de zahăr cu nesocotirea flagrantă a decretului 51/1969. Tovarășe președinte, în fapt, Enache Constantin, fratele meu mă cheamă în judecată din răzbunare, deoarece nu s-a terminat un proces la Judecătoria 4 din Tribunalul mare București și sînt chemată din nou în două procese la aceeași judecătorie a sectorului 4 dar acțiuni diferite față de cele de la comisia de împăciuire. Îl rog pe acest frate al meu dacă se poate considera frate, să mă lase în pace cu procesele lui deoarece eu sînt suferindă cu nervii".

Dacă unui vecin care nu-l înghite pe celălalt și-i pune la cale tot felul de șicane, nu poți să-i ceri nici să-l iubească, nici să-l respecte pe belicosul său adversar, unor frați le poți pretinde dacă nu umor, măcar dragoste și dacă nu dragoste, atunci măcar considerație. Dar pricinașul nu mai are frați. El n-are nici tată și nici mamă. În lipsa unei ținte, pricinașul ideal ar fi în stare să se dea singur în judecată.

Dușmanul imaginar

Există și oameni pe care orice contact cu semenii îl agasează. Orice semn venit din partea acestora e socotit ca fiind o agresiune. Unii sînt oameni cu nervii la pămînt. Sînt în stare să sape o groapă ca un vecin să nu mai parcheze mașina în dreptul ferestrei și să o accelereze dimineața, au inițiative de mare respirație, propunînd ca după ora 22 nici un locatar să nu mai tragă apa la toaletă sau se judecă pentru o pată banală apărută pe tavan. Pînă la urmă, te cuprinde o bucurie teribilă numai la gîndul că n-ai avut ghinionul să locuiești lîngă un asemenea om care să-ți mănînce zilele și să-ți amărască viața. Pricinașii sînt mai complecși decît un personaj, oameni care-și consideră viața mai mult un roman trăit pe seama altora, deși resorturile lor psihice țin mai mult de tratamente medicale decît de critica literară. Ce nu știu pricinașii e faptul că de la un bizdic se naște o neînțelegere și de la neînțelegere pînă la un proces nu mai este decît puțin și de la un proces se ajunge la mai multe și, după ce șirul obositor al judecăților se termină într-o bună zi, el rămîn cu fixația, cu plăcerea și încep să reclame și să scrie diferitelor instituții, uitînd și cui au reclamat, dar continuînd cu stăruință să scrie, să reclame, să atragă atenția, să demaște și să sesizeze, de la un simplu bizdic ajungînd la un capitol de medicină. Mihaela M. din strada Ion Tudor, bl. Titan 8, et. IX, ap. 97 bombardează instituțiile cu scrisori vehemente împotriva „bandei" care conduce blocul „prin nenumărate asasinate, zeci de locatari au fost asasinați fără nici o vină, excrocați și li sau luat camerele și mobilierul care lea fost vîndut împreună cu contractele de locuință". Zeci, poate chiar sute de scrisori au fost expediate miliției sau procuraturii și fiecare a fost citită (în cele din urmă și cititul acestora este un chin al descifrării textelor aproape ilizibile) și înregistrată, poate că unii chiar s-au păcălit deplasîndu-se pînă la fața locului spre a descoperi doar o teribilă eroare a înțelegerii vieții din jur. Lucian G. din București, str. Aleea Codrii Neamțului nr. 6, nu reclamă pe nimeni, dar scrie în disperare și cere „începerea urmăririi penale în vederea descoperirii autorului mai multor fapte a căror victimă sînt. Mi se violează domiciliul, se pătrunde în încăperile apartamentului, folosindu-se probabil chei potrivite, întrucît încuietorile nu prezintă urme de violență vizibile. Constat de asemenea dispariția unor bunuri, chiar și bani. De mai multe ori cînd mă întorceam acasă vedeam trecînd pe lîngă mine persoane necunoscute din direcția apartamentului meu. Atît televizorul cît și aparatul de radio mi le strică și cînd le repar, avarierea lor se repetă. Bunurile de uz casnic cum ar fi farfuriile, cănile, paharele, cratițele mi le ciobesc. În aceste condiții aproape că nu mai am curajul să rămîn în locuință, fiindu-mi frică. Pe cale de consecință se impune a se interveni urgent în vederea normalizării acestor acte de vandalism". Un altul, Cristian C. din strada Patrioților nr. 4 nu mai reclamă nimic. Cristian C e revoltat de propria sa condiție : „Toată viața am fost un caz, o pîine bună de mîncat pentru unii, un caz cu erată mereu pus pe rol și nerezolvat, sînt pe punctul (dacă voi mai trăi) să fiu dat în primire drept moștenire de familie celor ce se ocupă de cazuri, ce trăiesc din cazuri". Logica reclamagiului, a pricinașului, a delatorului este perfectă, convingătoare chiar. Atîta doar că undeva, aproape invizibil, firul judecății se rupe și, pînă descoperi asta, îți ies peri albi. Și dacă ai izbutit, cînd încerci să-i explici e ca și cum te-ai porni și tu împotriva morilor de vînt ca să le iei aerul. Sînt pricinași care bat drumurile în slujba cauzei lor iluzorii și apoi tot ei recunosc că și-au ruinat sănătatea pe drumuri, dar, în loc să accepte acest adevăr trist, încep o nouă campanie în care cer, pe lîngă toate celelalte, și o recompensă constînd într-un autoturism. Sînt femei care reclamă că viața locatarilor este amenințată de gazele toxice provenite dintr-un apartament unde se lucrează cu acizi periculoși și în urma acestor reclamații au loc testări, cercetări, se iau probe de aer și se fac mai multe percheziții care dovedesc că în apartamentul respectiv nu se folosește nici un acid, dar, pînă la clarificarea situației, omul ajunge cu nervii la limita suportabilului și e gata să dea bir cu fugiții. Sînt pricinași care, doar în ultimii 2 ani, s-au judecat în 7 procese din cauza unui amărît de gard care îi desparte pentru criminala vină că unul a plantat viță de vie prea aproape și umbra întreține umezeala iar umezeala provoacă distrugerea gardului.

Din lipsa măsurii, pricinașul își face o meserie din războiul pentru o cauză măruntă sau de nimic și intră într-un rol din care nu mai iese niciodată, devenind dintr-un cetățean cu drepturi un pacient cu obsesii.

CORNEL NISTORESCU ■

À la carte

Dumitru Burtea și Octavian Burtea nu sînt rude, dar de cîtva timp sînt în relații strînse. Se văd, programat, și discută, programat, despre condimentele obținute din plante și rădăcini. Dumitru Burtea, directorul coordonator al O.N.T.-ului „Carpați" Brașov, maestru al artei culinare, președintele Consiliului Asociației Bucătarilor și Cofetarilor din România, și inginerul Octavian Burtea de la Institutul de Cercetări pentru valorificarea și industrializarea fructelor și legumelor din București, caută rețete noi. De ce, s-au întrebat ei, sosurile picante, atît de importante pentru bucătăria românească, cele mai multe să fie de proveniență străină ? Roșiile, ardeiul gras, cimbrul, usturoiul, tarhonul, busuiocul, sînt la îndemînă, în orice cantități. Se căuta doar omul cu imaginație culinară și cu interes pentru noutatea stîrnită de o asemenea preocupare, și s-a găsit în persoana inginerului Octavian Burtea.

Celălalt Burtea, mereu inovează. Deși, acum director coordonator, pentru el bucătăria a rămas aceeași artă culinară. Îmi povestește cum într-o seară, invitînd la Poiana Brașov o reprezentantă a unei importante firme de turism, cu greu a decis-o să guste un preparat din pește proaspăt. Ca multe femei susținea că linia siluetei este în pericol dacă mănîncă ceva seara. Comanda a fost adusă, clienta a golit farfuria, absolut încîntată, nu și Dumitru Burtea. A doua zi, a fost convocat întregul personal al restaurantului, arătîndu-și nemulțumirea.

— Greșise cu ceva bucătarul ?

— Nepermis de mult pentru un specialist, insesizabil pentru consumator. Invitata mea nu a remarcat, dar nu admit nici o încălcare de la rețetă. Trebuie să ai un trecut de bucătar, într-adevăr, ca să observi că peștele nu a fost perfect dezosat. Numai că dacă bucătarul, care știa că mă pricep, cel puțin cît el, și-a permis să se prezinte așa în fața mea, ce se întîmplă atunci cînd e servit un client neavizat ? !

— La sfîrșitul mesei îi mai și mulțumim pentru efortul său !

...Întregul personal din restaurantele Poienei Brașov și Brașovului are un tremur, ca la examen, ori de cîte ori directorul coordonator ia loc la o masă. Dumitru Burtea a fost pînă în 1959 unul dintre neîntrecuții bucătari, apoi s-a specializat doi ani la Paris. Lucrarea sa de diplomă, la absolvirea cursurilor superioare a tratat un subiect din munca de fiecare zi : „Strategia de diversificare a serviciilor în Poiana Brașov". Acum bate la ușă doctoratul. Cîte o dată lipsa timpului îl sperie pe Dumitru Burtea, dar jumătate din teză este scrisă pe baza unei aprofundate specializări din ultimii 30 de ani. În biroul său este o hartă a lumii cu stațiunile internaționale și cele 53 de criterii care stabilesc gradul de competitivitate. Prin eforturile continue de diversificare a ocupării timpului liber al turiștilor : echitație, drumeții, stîne turistice cu amestec direct la mulsul oilor, terenuri de tenis, **discoteci, înot în piscine alpine**, serviciul hotelier de clasă înaltă, meniuri îmbietoare pentru toate gusturile, stațiunea Poiana Brașov intră în competiție directă cu Megève, Chamonix, Cortina d'Ampezzo, Zakopane. Fără îndoială că ambiția directorului coordonator e să audă toți turiștii declarînd că în România, la Poiana Brașov, s-au simțit mai bine, s-au odihnit mai deplin și au avut condiții mai plăcute de existență, de drumeție decît la Megève.

O.N.T. Brașov deține a treia oară consecutiv locul I pentru calitatea serviciilor, iar printre trofeele profesionale, speră să aducă, și în acest an, cîteva medalii de la Olimpiada bucătarilor și cofetarilor de la Frankfurt. Echipa română se pregătește asiduu, de la gustul bucatelor și prăjiturilor, la aspectul lor, după aceeași lege universală a armoniei dintre fond și formă. Gustul mîncărurilor, strategia prezentării lor, sînt indiscutabil decisive, dar alegerea farfuriilor, a tacîmurilor influențează aproape tot atît decizia juriului.

Profesioniștii genului, vor intra în „alchimia" tigăilor și a grătarelor, fiecare bucătărie națională dorind să arate de ce este capabilă. Misiunea lui Dumitru Burtea, membru în juriul Olimpiadei de la Frankfurt, nu va fi deloc ușoară. Papilele gustative vor trebui să fie în formă pentru că va trebui să cîntărească valorile intrinsece a 30 de bucătării de prestigiu. Speranța de reeditare a succeselor din 1984, cînd echipa României a fost medaliată cu aur, este atît de vie, încît eforturile sînt înzecite. Fiecare întîlnire internațională cere un alt prag profesional.

— Niște sarmale fierte în oală de lut, la foc mic, cred că v-ar detașa din pornire !

— Le vom servi între colegii bucătari. „În concurs, însă, intră aspicuri care se decorează de parcă ar fi grădini suspendate, se fac combinații de sosuri în culorile paletei, unui pictor. Prăjiturile ajung la construcții ca în arhitectură. Discutăm și tratăm banalul subiect alimentar așa cum este de fapt el — artă culinară.

— De ce întîlnim atît de puține bucătărese șefe ? De ce această părere, încă răspîndită, că un bărbat gătește mai gustos, mai bine, că prezența lui este mai necesară în bucătărie ?

— O prejudecată perpetuată în timp. Cehii, italienii, au „spart" gheața, femeile sînt la conducerea bucătăriilor lor. La noi, bucătarul șef se ocupă cu calculatorul, cu prețurile, cu gramajul. Vrem să revedem atribuția lui și femeia să fie centrul, cum este și acasă.

— Acum bucătarul șef este un responsabil cu cheile, important, dar nu întotdeauna artistul culinar.

— Mai sînt cîțiva deosebiți dar nu atîția cît ar fi necesar. Este un gol între generații, pe care încercăm să-l acoperim recrutînd tineri bucătari, grataragii, patiseri. Nu este o meserie ușoară, tinerii nu se înghesuie. Trebuie să stai toată viața în bucătărie și mai ales să nu te plafonezi.

— Ne puteți ajuta cu un sfat, cum să evităm monotonia, repetiția, la noi acasă, unde domnim absolut ?

— Bucătăria rațională, diversă, nu este dată doar pentru marile restaurante. Mai ales acasă, o femeie inventivă schimbă dozajele, folosește mai mult cuptorul decît prăjitul, introduce în rețete acele condimente naturale ca busuiocul, pătrunjelul, mărarul, recurge la salatele de sezon cu care îmbogățește meniul, și asigură și cantitatea de vitamine. În stațiunile de odihnă și tratament recomandăm o strînsă colaborare între bucătar și medic pentru stabilirea meniurilor de cruțare, cu puțină sare, cu multe legume și fructe. Nu voi fi niciodată de acord, în timpul verii, să servim într-un mare restaurant, de la mare, ciolan pe fasole. Cu atît mai ușor mi se pare să respectăm cîteva cerințe fundamentale, cînd gătim pentru mica noastră familie.

— Este o sărbătoare cînd „oficiați" pentru soția și copilul dumneavoastră ?

— Așa se pare, pentru că am timp liber foarte puțin. Soția mea are și ea o profesiune grea. Este medic, așa că încerc să o ajut cînd avem cîțiva invitați la o aniversare, la un sfîrșit de săptămînă.

— Mai aveți dexteritatea de altă dată ?

— Nu se uită nimic. În profesiunea mea sînt mereu la curent cu inovațiile din lumea largă, nu de puține ori sînt chiar cu un pas înainte. Există o întreagă literatură a artei hoteliere și a bunei serviri din restaurante. Nu oricine, și oricum, știe să-l facă pe un client să se simtă în largul lui, să-i trezească dorința să revină în aceleași locuri. Este o știință și, în egală măsură, o artă. Fără să le învățăm continuu, fără să ne perfecționăm prin schimburi permanente, nu putem face un turism evoluat, nu putem spune că ne-am ales un drum în viață pe măsura aspirațiilor.

— Nu cred că vă îndoiți de alegere, tovarășe Burtea ?

— Sînt îndrăgostit de profesiunea mea. Ea cere enormă disponibilitate sufletească și să fim mereu în stare să alergăm în întîmpinarea dorințelor celorlalți.

Zeci de reviste și publicații, de dată recentă, sînt adnotate, de Dumitru Burtea. Fiecare profesiune are tainele ei, sursele de înnoire, de perfecționare. Nu numai la atletism se cucerește centimetrul cu centimetrul.

Dumitru și Octavian Burtea, printr-o coincidență de nume, își pun în comun forțele ca să ne facă viața mai plăcută.

Brazii sînt, din an în an mai frumoși, mai viguroși la Poiana Brașov. Dacă strălucește soarele, dacă veghează și Dumitru Burtea avem un complet program „à la carte".

CARMEN DUMITRESCU ■

La rece despre băuturile răcoritoare (IV)

Coordonatorul propune

Am fi dorit ca în finalul acestei investigații privind băuturile răcoritoare să vă aducem mult așteptata veste că în vară „problema" nu va mai exista, că vom avea la dispoziție concentrate, sucuri și băuturi de cea mai bună calitate, aceeași, indiferent în ce colț al țării vor fi produse ele.

Cum există, am arătat deja, un coordonator național al activității de producere a băuturilor răcoritoare, ne-am adresat, firesc, conducerii acestui trust. Concluzia discuțiilor purtate aici cu ing. **Ștefan Opriș**, director tehnic și ing. **Constantin Băbiceanu**, șeful programului sucuri, este aceea că, din păcate, calitatea trustului de coordonator național al producției de băuturi răcoritoare — care, în mod firesc, pentru a fi eficientă ar trebui să includă și dreptul de control și îndrumare directă — se manifestă real numai în cadrul restrîns al unităților din subordinea sa. În privința celorlalți producători de băuturi răcoritoare, nominalizați prin planul de stat — competența trustului se rezumă, în principal, la **oferirea de acte normative.** Aceste acte, elaborate în colaborare cu ICPVILF (cu care trustul lucrează pe bază de contract, institutul aflîndu-se în subordinea Ministerului Agriculturii), dacă ar fi riguros respectate, ar reglementa unitar activitatea tuturor unităților producătoare.

Trustul se ocupă, de asemenea, de **asigurarea concentratelor,** care cuprind toate elementele ce individualizează băutura. În aceste condiții, pe baza rețetei unice, producătorul nu are decît de respectat cantitățile de concentrat, zahăr și CO_2 prevăzute de rețete.

În sfîrșit, trebuie amintită **realizarea de utilaje.** Au fost create, omologate și produse deja module de diferite capacități. Vom aminti aici numai modulele de 500 sticle/oră, create în special pentru unitățile rurale (a fost avut în vedere, ni s-a spus, în primul rînd CENTROCOOP-ul), dotate cu instalații de spălare, de umplere cu sirop cupaj, de preparare a sifonului, de umplere și capsulare a buteliilor, module al căror preț se amortizează în numai două luni de funcționare.

Coordonații dispun

Toate bune și frumoase, atît de bune și frumoase, încît te întrebi, firesc, de ce persistă încă probleme în privința calității băuturilor răcoritoare, din moment ce există acte normative, concentrate și utilaje special create. Pentru că **simpla lor existență nu ajută la nimic atîta vreme cît ele sînt ignorate sau incorect folosite ;** și, din păcate, vizitele noastre și ale specialiștilor — atunci cînd li s-a permis — în unele unități producătoare, au demonstrat ca ades se întîmplă încă așa.

Să vedem, însă, ce șansă de a-și valorifica eforturile are trustul coordonator. În privința actelor normative, dreptul de control asupra aplicării lor corecte revine exclusiv ministerelor tutelare. În această situație, nu este cazul să ne mai mirăm de cele relatate de ing. Constantin Băbiceanu : „Dacă producția de concentrate este acum sub controlul nostru, treaba se încurcă la diluție. Căci atunci **cînd în loc de o tonă de băutură producătorul scoate, din aceeași cantitate de concentrat, două tone, nici nu mai poate fi vorba de calitate. Știm că asemenea situații nu sînt rare, că în multe locuri igiena nu e respectată, totuși nu putem face nimic. Reprezentanții noștri nu sînt primiți în unități ce nu se află în subordinea noastră directă."** „Anul trecut, din dorința de a putea interveni direct, de a-și exercita, cu alte cuvinte, calitatea de coordonator, specialiștii trustului (împreună cu cercetători de la ICPVILF) au solicitat sprijinul inspectoratelor județene pentru controlul calității, împreună cu care au controlat unități producătoare din țară. S-a dispus atunci, de către comisia de control, prin procese verbale, închiderea unor unități. Cum **unitățile respective au fost redeschise fără ca vreun membru al comisiei** (reprezentant al trustului sau ICPVILF) **să participe la constatarea îndepărtării cauzelor ce au dus la închiderea lor,** nimeni nu știe în ce măsură indicațiile obligatorii — a căror îndeplinire condiționa redeschiderea unităților — au fost îndeplinite.

În sfîrșit, utilajele ! „Linia de 500 sticle/oră, instalată deja la Chiajna și în alte cîteva unități ale T.P.C.S. își demonstrează deplin calitățile. Ea poate fi urmărită oricînd, în funcție de reprezentanții celor interesați s-o achiziționeze, cărora, ne spune ing. Ștefan Opriș, sîntem bucuroși să le oferim toate informațiile ca și sprijinul necesar". Urmează, deci, ca CENTROCOOP-ul să accepte să achiziționeze asemenea module. În această privință, însă, trustul nu mai poate face nimic.

După cum lesne poate vedea și cititorul, ne învîrtim continuu între realități și deziderate ; realitatea eforturilor concrete ale T.P.C.S. (direct răspunzător de realizarea Programului național de băuturi răcoritoare) și dezideratul ca normele elaborate de acesta să fie respectate nu numai de unitățile proprii, ci și de producătorii — foarte numeroși, dealtfel, — în cazul cărora competența T.P.C.S. se rezumă la a propune. O stare de lucruri a cărei perpetuare va face ca „problema" băuturilor răcoritoare să aibă viață lungă. E cazul să-i fie scurtată. Iar asta nu se poate realiza prin jocul dintre propuneri și deziderate, ci prin acordarea unui statut ferm (nu numai de coordonare teoretică) care să asigure drept de control și îndrumare practică Trustului pentru producerea conservelor și sucurilor, coordonatorul național al acestei activități.

ROXANA MANOLESCU ■

Cantină fără linguri și furculițe

Nu demult am primit la redacție un telefon. Un tînăr ne anunța că și-a însoțit prietena (locatară a unuia din căminele I.F.T.F.S.) la masa de prînz în cantina Apusului. S-a așezat la masă și din cauza mirosului i s-a făcut rău. Am fi pus totul pe seama unei glume dacă peste două zile nu ne-ar fi sunat altcineva care să ne atragă atenția asupra mizeriei și dezordinii care domnesc la cantina Apusului din cartierul Militari. Înainte de a intra pe porțile acestei instituții, am făcut o vizită locatarilor din cele două cămine ale I.F.T.F.S. Iată cîteva păreri ale abonaților : „Mîncarea este fără gust, gătită neîngrijit. Are un miros care îți taie pofta. De ani de zile trenează aici o situație intolerabilă. Mizerie, dezordine, lene. Stai un sfert de oră în fața ghișeului ca să se îndure o bucătăreasă să te servească". (Dan Grecu, rectificator, I.R.E.M.O.A.S.). „Într-o seară ne-au dat brînză mucegăită. În ultima săptămînă, la masa de seară ne-au dat doar pește fiert cu orez și ceai. Farfuriile sînt murdare. Nu ne dau nici tacîmuri. Trebuie să venim cu ele de acasă. Printre mese circulă rozătoare iar de sus ne cad murdării de la păsări. Mi s-a întîmplat să-mi cadă chiar și în farfurie. Am înghițit în sec și am plecat" (Mocanu Vasile, electrician, CET Vest), „Toți locatarii căminului se plîng de calitatea mesei și de curățenia în cantină. E o problemă cunoscută. Mulți s-au plîns la diferite foruri. Au fost mai multe intervenții din partea reprezentanților Consiliului popular al sectorului 6, dar efectele au fost modeste" (Lucian Cruceanu, administratorul căminului).

Întîi de toate trebuie spus că această cantină este construită abia cu cinci ani în urmă și a fost dotată cu toate cele necesare. E spațioasă, modernă, și, privită din afară, pare a fi o unitate între atîtea alte zeci pe care le-am văzut, bine administrate, îngrijite, cu atmosferă primitoare și cu meniuri variate. Am pătruns deci în sala de mese și ne-am așezat la rînd. Un grup de femei sporovăiau sub privirile unei surate care intra din cînd în cînd cu capul într-o cană de ciorbă. Am așteptat cîteva minute apoi una a catadicsit să ne dea de mîncare. O ciorbă chioară, macaroane cu o bucată de grăsime și cîțiva biscuiți. Lingură, furculiță, cuțit ? „Ce, nu știați că trebuie să vă aduceți !". Am spus că nu. O bucătăreasă mînca dintr-o farfurie direct cu mîna. Privind peste tejghea, am descoperit în toată bucătăria doar o lingură. O folosea un bucătar. L-am rugat frumos să o împrumute. A trecut-o printr-un cazan cu apă și gata, era bună de folosit în schimbul doi. Pe mese era o mizerie cum nu ne-a fost dat să vedem în nici o altă cantină din țară. Nu aveai unde să așezi o farfurie. Nu debarasa nimeni. De șters și măturat, ce să mai vorbim. Am întrebat de administratorul cantinei. Ni s-a spus că e plecat. La toate apelurile de a curăța mesele, o femeie ne-a răspuns că se face, abia au plecat abonații și dacă ținem la o masă curată să trecem în cealaltă parte. În cealaltă parte mesele erau goale, dar unsuroase. Cît privește fețele de masă și tacîmurile, aici nu se vede că au fost inventate. După insistențe, am aflat că administratorul nu este plecat, ci se află chiar în biroul său. I-am comunicat că mesele sînt murdare. A spus că vor fi curățate. Am spus că nu sînt tacîmuri. A spus să cer la cineva din bucătărie. Am spus că și bucătarii mîncau cu mîna. A întrebat unde lucrez, la FIROS ? Am spus da ! Atunci mai bine să nu mîncați o săptămînă, pentru că sîntem în zugrăvire și igienizare. Ne-a dat o femeie care să ne ajute în rezolvarea chestiunilor arzătoare. În bucătărie se umbla printr-un sos de resturi iar pe mesele de gătit stăpînea mizeria. Prin diferite locuri, mîncare ascunsă. Pe o ușă, urmele unei mîini murdare de mîncare, ștearsă direct pe suprafața vopsită. Cînd i-am spus respectivei femei care ne însoțea, om al muncii pe postul de tehnolog culinar al cantinei că bucătăresele mănîncă din farfurii fără tacîmuri, ea a replicat tăios, ce, o să le dezvăț eu să mănînce așa cum le plăcea lor la țară ? Uluitor mi s-a părut faptul că în momentul în care am reclamat mizeria și dezordinea, bucătăresele, femeile de serviciu și tehnologul cantinei au sărit ca arse, încercînd să justifice în toate chipurile situația existentă. Mai mult, o șefă de sală era de-a dreptul scandalizată de pretenția noastră de a găsi o masă curată. Am revenit la administrator. În preajma biroului său o aglomerație de oameni cu pungi, sacoșe, chiar farfurii. Administratorul n-are nume. Are peste 100 de kilograme și pare să fie din categoria oamenilor care se gîndesc mai mult la viața și la casa lor decît la semenii de pe urma cărora își iau leafa. Cînd l-am întrebat cum se numește a spus :

— Administratorul șef al cantinei Apusului.

— Și mai cum ?

— Atît !

— Dar dînsa ?

— Tehnologul culinar al cantinei !

— Și mai cum ?

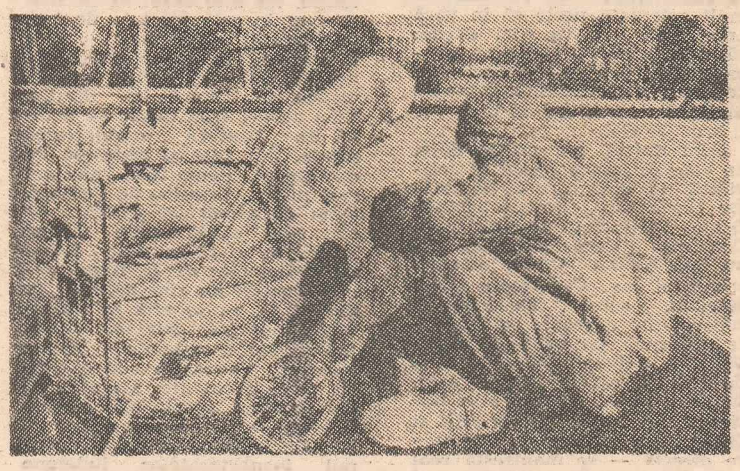
— Nu vă interesează !

Un singur lucru e limpede. Servirea mesei în această cantină reprezintă un risc medical pentru toți abonații. Gradul de civilizație existent aici e departe de norma minimă. Spiritul gospodăresc, răspunderea și seriozitatea au fiert la cazan și și-au dat duhul. Numai intervenția forurilor diriguitoare (cantina aparține Întreprinderii de administrare și gospodărire spații și cantine București) și a sanepidului pot curma această stare de lucruri. Pentru că indiferent de explicații, situația de la cantina Apusului ține de forul tutelar, de organele sanitare și include chestiuni care sînt mai degrabă de competența serviciului economic al miliției.

CORNEL NISTORESCU ■

„Popoarele sărbătoresc a muncii sfîntă sărbătoare

1 Mai

Un monument ridicat de o organizație caritabilă nu departe de Casa Albă (sediul guvernului S.U.A.) pentru a atrage atenția asupra fenomenului de masă al celor fără adăpost

Și de ziua muncii ei caută de lucru

În condițiile menținerii ritmurilor lente de creștere economică, pe ansamblul țărilor capitaliste numărul celor care nu au asigurată realizarea dreptului fundamental la muncă este în continuă creștere, depășind în prezent 31 de milioane persoane. Și în acest an în fruntea listei de priorități a sindicatelor din numeroase state occidentale se află acțiunile pentru crearea de locuri de muncă, împotriva concedierilor, împotriva aruncării pe umerii oamenilor muncii a principalei poveri a crizei economice pe care o cunosc la ora actuală țările capitaliste dezvoltate. Și previziunile pentru perioada următoare sînt întunecate. Astfel, într-o prognoză a institutului american de cercetări „Conference Board", se apreciază că în Statele Unite, pînă la sfîrșitul anului, numărul locurilor de muncă nou create va scădea la jumătate față de 1987. Se estimează că la sfîrșitul lui 1988, șomajul va afecta 6,3 la sută din forța activă de muncă a țării, față de 6 la sută la sfîrșitul anului trecut. Uniunea Sindicatelor Vest-Germane (D.G.B.) estimează că anul acesta numărul șomerilor din R.F. Germania va spori cu cel puțin 100 000 de persoane, declara Michael Geuenich, membru al Prezidiului D.G.B.

Chiar și președintele Oficiului federal pentru problemele muncii din R.F. Germania, Heinrich Franke, estima că numărul șomerilor din această țară va depăși, și în anii '90 nivelul de două milioane. În prezent peste 650 000 de șomeri vest-germani nu au un loc de muncă de peste un an, iar 320 000 se află în această situație chiar de peste doi ani. Anual în Franța sînt suprimate aproximativ 100 000 de locuri de muncă și peste 3,5 milioane de francezi sînt privați de posibilitatea de a-și exercita dreptul la muncă, arăta ziarul „L'Humanité". Potrivit unei prognoze privind perspectivele dezvoltării Austriei în următorii cinci ani, dată publicității la Viena, este de așteptat o creștere anuală de 7 la sută a ratei șomajului. Aceasta înseamnă că anual alți 200 000 de oameni se vor vedea puși în situația de a trebui să-și caute un loc de muncă. Prezentăm în continuare cîteva aspecte edificatoare în ce privește situația dificilă existentă în prezent pe piața muncii în lumea capitalului :

● Potrivit studiilor efectuate de experți ai Organizației pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (O.E.C.D.), în cele 24 de state occidentale membre, numărul actual al șomerilor înregistrați oficial se ridică la 20 milioane și va continua să crească. Efectele de lungă durată ale crizelor structurale permanente, în special, în domeniile extracției cărbunelui și industriei siderurgice, vor duce la dispariția a sute de mii de locuri de muncă.

● În Belgia, la sfîrșitul anului trecut, numărul șomerilor era de 422 000, din care 25 la sută sînt în vîrstă de sub 25 de ani. Persoanele care nu au un loc de muncă de peste trei ani reprezintă 41 la sută din totalul șomerilor, situînd Belgia printre țările O.E.C.D. cu cele mai ridicate rate ale șomajului.

● Asociațiile industriașilor din Marea Britanie au apreciat că în 1988 creșterea economică va fi inferioară cu 1—2 la sută și au avansat perspectiva concedierii a 30 000 de oameni ai muncii.

● În Italia, la sfîrșitul anului trecut, s-au înregistrat 2,8 milioane șomeri, cu o rată a neocupării forței de muncă de circa 12 la sută, nivel record pentru ultimii șapte ani, în sudul țării, ajungîndu-se chiar la 20 la sută. Șomajul în rîndul femeilor este de 18 la sută, deși numai o treime dintre ele fac parte din forța de muncă activă a Italiei. De asemenea, peste 1,2 milioane de tineri sînt în căutarea primului lor loc de muncă.

● În luna ianuarie, numărul șomerilor din Canada a crescut cu 136 000, totalizînd 1 161 000 de persoane, respectiv 8,1 la sută din forța de muncă activă a țării.

● Publicația „International Herald Tribune" releva că în ultimii ani în Marea Britanie s-au înregistrat mai multe zile de șomaj decît în cele patru decenii precedente. După anul 1979, cînd la putere a venit un guvern conservator, șomajul s-a triplat în Marea Britanie, rata acestuia situîndu-se la 13 la sută din forța de muncă a țării. Și aici șomajul își recrutează cel mai mare număr de victime din rîndurile tineretului, arăta publicația citată.

● Numărul șomerilor înregistrați oficial în Spania era, la sfîrșitul anului trecut, de aproape trei milioane, ceea ce reprezintă 21 la sută din totalul populației active, releva un raport al Institutului național pentru problemele forței de muncă de la Madrid. Spania deține, în această privință, un record în Piața comună. Categoriile cele mai afectate de șomaj sînt tinerii și femeile.

Sînt doar cîteva aspecte ale unei situații cu profunde implicații asupra unor cercuri largi de oameni ai muncii, tot mai mulți șomeri îngroșînd rîndurile săracilor, al celor fără adăpost. Prezentăm în continuare extrase din presa occidentală caret surprind această situație dramatică a milioane de oameni din lumea capitalului.

„Die Presse" : Săracii din S.U.A.

„Îi întîlnești peste tot, în fața intrărilor la metrou, în parcuri, pe străzile cartierului cu magazine și birouri, în apropierea Capitoliului sau a Casei Albe. «Aveți mărunt ?», întreabă ei și întind mîna. Unii au renunțat să mai vorbească, stau nemișcați, ținînd în mînă o bucată de carton pe care scrie : «Îmi este foame și sînt fără adăpost», iar privirea li se pierde în gol.

Statisticile privind persoanele fără adăpost din S.U.A. oscilează între 350 000 și 3 milioane de persoane ; prima cifră apare în documentele organelor guvernamentale, iar cea de-a doua în estimările organizațiilor care încearcă să lupte împotriva mizeriei. Devin tot mai mulți cei nevoiți să-și petreacă viața, zi și noapte, pe stradă. Cîteva milioane de persoane, deși reușesc să-și plătească chiria sînt nevoite să-și procure de mîncare de la organizațiile caritabile. Administrațiile orașelor înființează tot mai multe azile, dar cu toate acestea sînt prea puține. Cei ajunși în mizerie preferă «dormitorul lor mobil», un maldăr de ziare, cartoane și cîrpe. 40 la sută dintre cei fără adăpost sînt bolnavi psihic. Alcoolismul și toxicodependența agravează adesea situația.

În anii trecuți, șomajul a împins tot mai mulți oameni pe stradă : cine nu lucrează nu are bani, cine nu are bani, nu are locuință. Această soartă este împărtășită de tot mai multe familii întregi. Astfel, în 1986, numărul familiilor fără adăpost a crescut cu peste 500 la sută. «Trebuie să avem în vedere o rezolvare de perspectivă și, în același timp, cuprinzătoare a acestei probleme», declară Mitch Snyder. Fost expert financiar cu renume în New York, Snyder este unul din militanții angajați în favoarea celor fără adăpost, care luptă pentru a atrage atenția politicienilor asupra acestei situații inadmisibile. Iarna trecută a reușit să convingă pe unii membri ai Congresului, precum și cîțiva actori să petreacă o noapte în aer liber, pentru a înțelege mai bine situația grea a celor fără adăpost".

„L'Humanité" : Protest împotriva lipsei de locuri de muncă

„Sute de mii de britanici și-au dat mîna, la 3 mai 1987, pentru a protesta împotriva șomajului. Lanțul lor viu s-a întins de la Liverpool la Londra, prin toată Anglia industrială pusă la grea încercare de politica pe care guvernul Thatcher o duce din 1979. Un mare număr, circa 350 000 de participanți, erau muncitori care își pierduseră locul de muncă. Această mulțime înșiruită de-a lungul uzinelor închise, al puțurilor de mină dezafectate, al orașelor muncitorești în mizerie dorea să atragă atenția autorităților.

Trei milioane de britanici — 11,2 la sută din populația activă — fără loc de muncă nu impresionează cu nimic pe primul ministru și pe partizanii libertății totale a capitalului, grupați în jurul său : creșterea profiturilor, unele indicii permițîndu-le să declare că lucrurile merg mai bine decît pe vremea cînd mergeau mai prost, incapacitatea adversarilor laburiști de a propune o altă politică, ținînd loc de politică socială pentru guvernul Thatcher... De la venirea la putere a conservatorilor, în 1979, «degresarea» întreprinderilor și-a urmat cursul. Peste un milion de slujbe au fost suprimate în primii doi ani. Hemoragia a continuat apoi într-un ritm mai slab, dar susținut.

Aceste reduceri masive au afectat Scoția, nordul Angliei, Țara Galilor și Irlanda de Nord, unde trăiește mai mult de jumătate din populație. Industria manufacturieră a pierdut, în șapte ani, mai mult de un sfert din mîna sa de lucru. Chiar și electronica a fost lovită dur. În acest timp, locurile de muncă create, cu care se laudă cei de la putere, privesc în majoritate sectorul serviciilor, sînt mai prost plătite decît locurile de muncă suprimate și sînt localizate în bazinul Tamisei și în regiunea londoneză. Rezultatul este din ce în ce mai mult o țară tăiată în două, care muncește în sud și este șomeră în nord, amenințată să devină o «societate-bidonville». Numărul săracilor a crescut în zece ani. Patru milioane de locuințe sînt considerate insalubre".

Comentariul săptămînii

Muncă, pace, speranță

Hotărîrea ca ziua muncii să fie marcată primăvara, la începutul lunii mai, cînd viața se află în plină expansiune, cînd în emisfera noastră se produc explozii vegetale iar inimile bat mai năvalnic, a fost luată, fără îndoială, pornindu-se de la legătura de nedesfăcut dintre natură și muncă : rodnicia Pămîntului nu se poate împlini decît ca urmare a trudei omului. În cei aproape o sută de ani de cînd se serbează, 1 Mai a rămas o zi de slăvire a muncii și de luptă pentru drepturile celor ce muncesc. Dar, în fiecare etapă dată, marcarea întîiului de mai a dobîndit și semnificații noi, specifice momentului. Așa cum se întîmplă și acum, în 1988.

Firește, și anul acesta 1 Mai este, înainte de toate, prilej de elogiere a tuturor celor care, cu rîvnă, cu osteneală, cu pricepere și cu modestie pun în mișcare toate resorturile și mecanismele făuririi de bunuri materiale și spirituale și țin pe umerii lor, precum Atlas în vechime, globul întreg. Din truda și din sudoarea lor se clădesc și prezentul, și viitorul.

Însă fructele celei mai de seamă însușiri a ființei umane, ale muncii, sînt amenințate, ca și omenirea în ansamblul ei, de spectrul războiului, al distrugerii, întrucît în lume s-au acumulat uriașe arsenale ale morții, mai ales nucleare. Iată de ce 1 Mai 1988 se sărbătorește sub semnul eforturilor pentru salvgardarea vieții, pentru înlăturarea primejdiei atomice, a primejdiei unui război distrugător. În această privință, în anul care a trecut de la întîiul mai precedent s-au ivit unele semne dătătoare de speranțe, în primul rînd încheierea Tratatului sovieto-american cu privire la rachetele nucleare intermediare din Europa. Dar acest eveniment de importanță istorică reprezintă doar un prim pas pe calea dezarmării, fiind necesar să se acționeze în continuare cu hotărîre pentru realizarea de noi acorduri în direcția reducerii cu 50 la sută a arsenalelor nucleare, pentru oprirea și interzicerea experiențelor nucleare, pentru renunțarea la militarizarea Cosmosului, pentru interzicerea armelor chimice și a altor arme de distugere în masă, pentru reducerea substanțială a armamentelor și a forțelor militare convenționale. Se impun de asemenea, eforturi pentru stingerea focarelor de încordare și război existente în prezent în lume, pentru soluționarea pe calea tratativelor a situației din Orientul Mijlociu, Afganistan, Kampuchia, Africa australă, a conflictului armat dintre Iran și Irak. Sînt, totodată, de stringentă urgență eradicarea subdezvoltării, făurirea unei noi ordini economice mondiale.

1 Mai 1988 este, așa cum a fixat-o tradiția aproape seculară, și ziua de luptă a oamenilor muncii din țările capitalului pentru drepturile lor economice și politice, împotriva șomajului, a discriminărilor de orice fel, a rasismului, a lipsei de locuințe, a inechității sociale. Presa informează în fiecare zi despre numeroase acțiuni muncitorești din țările dezvoltate, despre greve, demonstrații și alte forme de protest social, de manifestare a solidarității celor ce muncesc de pe toate meridianele.

Și, tot potrivit tradiției, întîiul de anul acesta mai este, pentru toți truditorii Pămîntului, și un moment al speranței în zile mai bune, al speranței că rațiunea va triumfa asupra calculelor și strategiilor antipopulare de orice fel, că oamenii se vor putea bucura, în pace și liniște, de roadele muncii lor, pe o planetă a păcii, prosperității, fericirii.

ION D. GOIA

În imaginea de mai sus este prezentată situația șomerilor pe termen lung (care nu au de lucru de peste un an). La 100 de persoane fără slujbă din țara respectivă 68 de belgieni, 56 de danezi, 42 francezi sau italieni, 40 de britanici, 33 vest-germani, 15 japonezi etc. nu au reușit să găsească de peste un an loc de muncă.

„Le Monde" : Lipsa drepturilor economice

„Fără o locuință decentă, fără un loc de muncă, fără resurse și uneori chiar fără posibilitatea de a avea un adăpost cît de mic, familiile cele mai sărace din Franța sînt lipsite și de alte drepturi, mai ales de a menține coeziunea familiei și la sănătate.

Din cauza sărăciei părinților, copiii lor pot fi privați de drepturile lor elementare. Din această cauză este compromis dreptul copiilor la instruire. Studiile statistice confirmă clar această stare de lucruri. În pofida numeroaselor eforturi pentru democratizarea învățămîntului, eșecul școlar rămîne, fără excepție, urmarea condițiilor social-economice ale familiilor respective.

Lipsa drepturilor economice, sociale și culturale paralizează viața de grup, de colectivitate. Cînd locuiești în condiții precare sau cînd ești condamnat să rătăcești dintr-un loc în altul nu mai ai posibilitatea să legi prietenii adevărate. Familiile care trăiesc din fondurile asistenței publice sau private nu mai au nici dispoziția, nici posibilitățile materiale de a se lega între ele sau de a întreține relații cu familii mai favorizate. Părinții școlarilor care au rezultate proaste la școală nu mai îndrăznesc să intre în organizațiile de părinți. O parte importantă a populației franceze nu-și face niciodată auzită vocea în consultările oficiale.

Grupaj realizat de
ION VIRGIL

Perenul în cotidian

Am arătat altă dată că, din păcate, sfîrșitul celui de-al doilea război mondial n-a însemnat, așa cum se spera, inaugurarea unei ere de pace, înțelegere și securitate, atît pe continentul nostru, cît și în restul lumii. Interese, ambiții, calcule și planuri de tot felul, politice, economice și militare, au făcut ca imediat după terminarea conflagrației, în relațiile internaționale să se instaleze pentru o lungă perioadă betonul armat al războiului rece. Însă cerințele concrete ale convietuirii statelor și popoarelor — îndeosebi în Europa, continentul cu cea mai complexă problematică, locul de unde au pornit cele două încleștări mondiale ale secolului nostru — au făcut ca spre sfîrșitul anilor '50 și mai ales în deceniul următor să se realizeze pași importanți în direcția destinderii și înțelegerii în Europa. Normalizarea relațiilor dintre țările continentului nu mai putea fi oprită și ea a început să se realizeze pas cu pas. În mod firesc, ideea securității europene, mult dezbătută și în perioada interbelică, a renăscut. Așa s-a ajuns la momentul Helsinki 1975 și la procesul care i-a urmat. Este bine cunoscut și larg apreciat în toată lumea faptul că la nașterea și la dezvoltarea acestui proces România și-a adus și își aduce o contribuție de excepțională valoare. Despre toate acestea scrie Radu Bogdan în lucrarea sa „România și procesul securității europene. De la Helsinki la Viena", tipărită recent la Editura Politică.

Ziarist externist de solidă formație și, în această calitate, participant direct la multe din evenimentele înfățișate în carte, Radu Bogdan ne poartă, cu un condei alert, prin toate meandrele efortului politic, cu izbînzile și eșecurile lui, îndreptat spre făurirea unei Europe a păcii și înțelegerii : acțiuni, demersuri și contacte diplomatice prealabile, bilaterale și multilaterale, întîlniri ale experților, reuniuni pregătitoare la diferite niveluri, desfășurarea sedințelor plenare, adoptarea documentelor finale etc. Autorul îl introduce pe cititor în intimitatea „culiselor", a convorbirilor, contactelor și consultărilor neoficiale, de „coridor", a „pauzelor pentru cafea", în întreaga „bucătărie" a elaborării unui text care să întrunească finalmente consensul general — acțiuni în reușita cărora condiția sine qua non o reprezintă concesiile reciproce. În mod firesc — avînd în vedere că e vorba de inițiative și evenimente internaționale care nu s-au încheiat, ci continuă și vor continua încă o vreme, pînă ce țelul propus, înfăptuirea securității europene, va fi atins — expunerea este făcută cronologic. Cele 5 capitole mari ale cărții înfățișează tot atîtea reuniuni general-europene : Helsinki, Belgrad, Madrid, Viena, precum și Conferința de la Stockholm în problemele încrederii și dezarmării. Cu privire la fiecare din forurile menționate, la procesul securității europene în ansamblu, se dau informații esențiale și se spun lucruri de substanță, evidențiindu-se în permanență concepția, eforturile, demersurile și rolul României, ale președintelui Nicolae Ceaușescu.

Acum, în ceea ce privește securitatea europeană, la ordinea zilei este cea de-a treia reuniune post-Helsinki, care se desfășoară la Viena, și despre care am scris în mai multe rînduri. Apărută în martie 1988, adică în luna cînd cea de-a cincea rundă a conferinței din capitala austriacă avea să ia o „pauză tehnică" pînă la jumătatea lui aprilie, cartea de care ne ocupăm este în fond o pledoarie pentru încheierea cu rezultate pozitive a reuniunii amintite. Cu alte cuvinte, prin lucrarea „România și procesul securității europene. De la Helsinki la Viena", Radu Bogdan, publicist călit în focul cotidianului, care își sincronizează frazele cu bătăile teleimprimatorului, nu se mulțumește doar să informeze și să susțină o idee, așa cum se întîmplă de regulă, cînd e vorba de cărți, ci se străduiește, la fel ca printr-un articol „la zi", să impulsioneze, atît cît poate s-o facă ziaristul, ca emitent de opinie calificată, un eveniment aflat în plină desfășurare. Avem de-a face, fără îndoială, cu un caz fericit de inoculare a perenului în cotidian.

ION D. GOIA ■

S-a stins o stea

În anul 1977 Patrick Bissell a făcut saltul de la component al corpului de balet la acela de prim-solist al companiei A.B.T. (American Ballet Theatre). Aceasta s-a datorat calităților sale remarcabile. Dar... Bissell nu era îndrăgostit numai de balet ci și de „pasiunea" pentru cocaină. Despre viciul său cunoșteau mai multe persoane. Astfel Gelsey Kirkland, o fostă parteneră, în cartea sa cu caracter autobiografic „Dancing on My Grave" (Dansînd pe mormîntul meu), apărută în anul 1986, l-a considerat pe Bissell autorul moral al faptului că ea s-a apucat de droguri.

Balerinul american a fost încă din perioada școlii ceea ce se numește un copil-problemă pe care nu-l interesa nimic altceva decît baletul. Cu toate acestea el a fost respins la admiterea în două școli de balet, considerîndu-se că nu avea autodisciplina necesară unui travaliu zilnic și de rutină. A.B.T. i-a oferit șansa vieții ; aceea de a fi prim-solist, dar pe parcursul anilor el a dat mari bătăi de cap conducerii companiei datorită consumului de droguri. Deși a fost ajutat material (nefiind concediat), moral, ajungîndu-se pînă la a se colecta fondurile necesare pentru internarea la Betty Ford Center, pentru o cură de dezintoxicare, Bissell nu a avut tăria să renunțe la droguri. Urmarea ? La numai 30 de ani, la vîrsta maturității artistice, el a fost găsit mort în apartamentul său, datorită unei doze prea mari de cocaină. O stea s-a stins după ce, din păcate, doar a pîlpîit.

DAN DANUȚ DORU ■

RADU BUIA-RUB ■

Universul muzicii

Noi veniți în muzica ușoară

● PORTRET — Dintre interpreții italieni, alături de Toto Cutugno, cel care are la ora actuală cea mai mare cotă la bursa succesului este, fără îndoială, EROS RAMAZOTTI. Ultimul său LP, „In certi momenti", s-a instalat de mult timp în vîrful clasamentelor, iar noul cîntec „Senza perdici di vista" se anunță deja un mare succes de top. Eros s-a născut la Roma, la 28 oct. 1963. Ca orice „italiano verro", are muzica și fotbalul în sînge. Secretele succesului : simplitate, sensibilitate, temperament.

● Completăm galeria vedetelor muzicii ușoare italiene, prezentîndu-vă cîteva noutăți lansate cu ocazia festivalului de la San Remo : TOTO CUTUGNO — Emozioni, MARCELLA — Dopo la tempesta, MASSIMO RANIERI — Perdere l'amore, ANNA OXA — Quando nasce un amore, FAUSTO LEALI — Mi manchi, FIORDALISO — Per noi, FIORELLA MANOIA — Le notti di magio, FLAVIA FORTUNATO — Unna bella canzone, LOREDANA BERTE — Io.

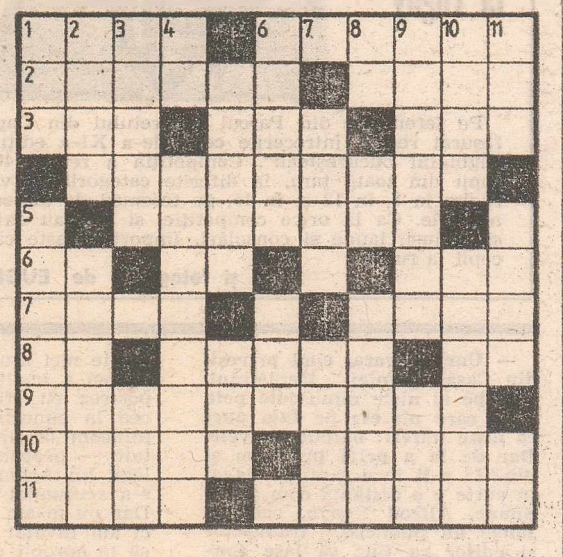
● În Franța, după ce prințesa Stephanie de Monaco a fost atîta timp în centrul atenției, probîndu-și talentul în sport, film, modă, muzică, fiind considerată un adevărat fenomen, un alt copil-minune captează atenția specialiștilor, nu numai datorită numelui, ci, se pare, și talentului : ANTHONY DELON. Deși tatăl l-a inițiat în arta actoriei, tînărul Anthony a preferat muzica, și iată-l lansat de curînd în topurile franceze cu cîntecul „Qu'elle revienne". Este născut la 30 septembrie 1964 în Los Angeles, actualmente stabilit la Paris. Proiecte de viitor : un album în colaborare cu Serge Gainsburg.

● Alte două exemple de copii cuminți, care nu și-au dezamăgit părinții, dovedind că investițiile morale și... materiale au fost cu folos : DAVID HALLIDAY (21 de ani) lansat în filmul „He's my Girl" și acum proaspăt intrat în clasamentele muzicale cu albumul „True Cool". SHARI BELAFONTE (29 de ani) aflată la al doilea succes de top anul acesta, „I want to be needed", cîntec realizat în duet cu fostul component al grupului „Smokie", Chris Norman.

● SEMNAL — O plăcută surpriză în pleiada noilor veniți în muzica ușoară de la noi : GINA PÎNZARU. S-a născut la 9 ian. 1969. A studiat 8 ani vioara la Liceul de muzică. A debutat în anul 1985 pe scena „Cîntării României". Premiul de debut, la festivalul de la Călărași 1987, premiul tinereții la festivalul de la Focșani, locul III la festivalul „Nufărul — 1987", impresionînd de fiecare dată asistența prin voce dar și prin înfățișare. Piesele ei de rezistență : „Toată viața mea" și „Cineva te iubește".

MIRCEA ZANE ■

Familială

ORIZONTAL: 1) Temă foarte familiară la marea majoritate a maeștrilor cuvîntului scris — Răsfățata unei familii. 2) Trăsătură fundamentală a virtuților familiilor și poporului nostru, care reiese și din întîmpinarea oaspeților cu pîine și sare, cu o ploscă de vin și cu tradiționalul „Bine ați venit !" — Prima verigă în constituirea unei viitoare familii. 3) Asigură încă de la început o hrană ideală pentru orice nou membru de familie — Localitate în R. P. Chineză — Localitate în Norvegia. 4) Pas hotărîtor în viața de familie. 5) Obiect de distracție și educație pentru copii. 6) În cadă ! — Rudă colaterală ! — Suflu bronhic. 7) Fericiții protagoniști ai unei vieți de familie — Mîndrețele caselor noastre. 8) Motiv final ! — Monument funerar comemorativ al eroilor unui neam — Lăcaș periferic ! 9) Ruda din Vaslui sau cea din Hunedoara (sg.). 10) Întreține cu cheltuială un obraz subțire (reg.) — Nimic mai mult. 11) Vulcan în Sicilia — Văr de gradul întîi.

VERTICAL: 1) Unchiul unor copii din zilele noastre, bunicul celor menționați de cronicari — Nucleu social. 2) Om de prim ajutor în orice împrejurare — Nedorita despărțire pe care cinematografia ne-a prezentat-o în stil italian. 3) Familia, căsnicia sau gospodăria într-un cuvînt — Localitate în R.P. Ungară. 4) Prezent la toate aniversările — Alintata fraților mai mari. 5) Patria legendarului Ulise — Ued în Algeria. 6) Formă preistorică de organizare familială pe baze ceva mai largi — Descendenții tuturor speciilor și familiilor. 7) Rudă prin alianță — Arțar (reg.). 8) Mijlocelul unei copile ! — În primele... rînduri ! — Acele vestite rude din familia Jderilor, atît de magistral prezentate de marele nostru povestitor Mihail Sadoveanu. 9) Acțiune de mare noblețe sufletească, menită să îmbogățească familiile lipsite de copii sau cu copii puțini — Riu în U.R.S.S. 10) Sora mai mare de la țară — Sportivă. 11) E tot acela — Preferatul miresei — Inimă de vară !

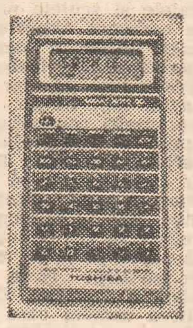
Dicționar : TAN, FLA, RAL, CUN, SLI, AȚAR, TIM.

I. PĂTRAȘCU ■

Dezlegarea careului „Feeria nopții"

FERNIC ; DEDA ; AMAN ; ALADIN ; RIU ; GREN ; MI ; UN ; AI ; M ; AA ; REMBRANDT ; S ; ISANOS ; ARAB ; CI ; VLADUTA ; DU ; HEINE ; IR ; I ; ORA ; T ; ETC ; STEINBECK ; E ; COSBUC ; LUNA.

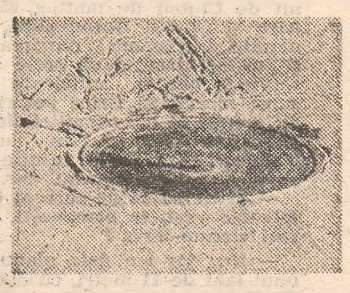
Calculator agendă

Calculatorul de buzunar din imagine, ce măsoară 68x8x137 milimetri, pe lîngă operațiile ce le face, ca orice aparat de acest gen, memorează pînă la 30 numere diferite, fiecare a opt cifre și 30 nume. Astfel se pot înregistra diferite numere de telefon, ce pot fi utilizate la nevoie, ca și cum s-ar folosi o veritabilă agendă. Posibilitățile acestei originale agende sînt și mai mari, ea putînd reține tarife, date de aniversare, conturi la bancă, orare de trenuri și avioane. Cu pilele electrice de care dispune firma japoneză Toshiba, realizatoarea calculatorului, afirmă că aparatul poate funcționa 9 000 de ore.

Platformă de foraj pe gheață

Furtunile violente și mai ales săcurile puternice, produse de blocurile enorme de gheață, îngreunează mult forajele de prospectare și extracție a petrolului de pe platoul continental al mărilor septentrionale. În aceste regiuni construcția și instalarea echipamentelor de foraj marin necesită sute de tone de metal și beton. Pentru ușurarea muncii petroliștilor din aceste zone Institutul Arctic și Antarctic al Academiei de Științe a U.R.S.S. a propus crearea unor platforme de gheață, special construite pentru instalațiile de foraj. Executată într-un doc special, prin înghețarea apei cu ajutorul unor tuburi refrigeratoare, platforma dispune de orificii speciale pentru echipamentul de foraj. În vederea creșterii

soliditătii gheții, la fabricare, în ea se adaugă rumeguș de lemn, după care blocul este învelit în plăci, pentru a se diminua contactul lui cu marea. Platforma astfel executată, așa cum se vede și în imagine, este remorcată pînă la locul de foraj și ancorată solid.

BREVIAR

Fibre optice lichide

Așa cum firul de metal este conducător de electricitate, firul de sticlă este conducător de lumină atunci cînd este tratat corespunzător, prin straturi succesive, foarte subțiri, din materiale speciale, transpa-

rente, așezate în lungul fibrei. Aceste straturi modifică indicele de refracție, astfel că o rază de lumină circulînd pe ax nu mai poate scăpa prin pereți. Deși fibrele de sticlă sînt ușor de fabricat, tratarea suprafeței lor ridică foarte mult prețul de cost. După multe încercări, laboratorul Bell din S.U.A. a reușit să pună la punct o nouă fibră optică. Este vorba de un tub capilar din cuarț umplut cu un lichid special, se pare cu ceva asemănător tetracloretilenei. El este realizat plecîndu-se de la un tub de cuarț cu dimensiunea de 6 milimetri în exterior și 4 milimetri în interior. Imaginea a prins un moment din timpul experiențelor.

AUREL DIANU ■

„Urma alege. Adică Olimpiada!"

— Cu ce ocazie în Norvegia, tovarăşe Gothe ?

— De unde ştiţi ?! A fost un concurs „Grand Prix" la care Tamara Costache a cîştigat ambele probe de sprint, 50 şi 100 m liber. La fete n-a fost concurenţă prea mare. Dar la băieţi, celălalt reprezentant al nostru, Ionuţ Muşat, nu s-a calificat în finală tocmai datorită participării foarte valoroase.

— Ce timpi a scos Tamara ?

— 56,03 la „sută" şi 25,61 la 50 m.

— Ultimul e cam marc, faţă de 24,98...

— Vă referiţi la noul record mondial — bănuiam că de-asta mă căutaţi...

— Păi, ce să mai lungim vorba. Aştept să-l comentaţi.

— Tamara a întîlnit-o de două ori în acest an pe Wenyi Yang, la Bonn şi Paris, şi de fiecare dată a învins-o, chiar cu uşurinţă aş zice. Iar în clasamentele mondiale pe anul trecut, Tamara era pe primul loc — cu 25,37 — iar sportiva chineză pe 5 — cu 25,75.

— Totuşi, acum a doborît recordul Tamarei cu 3 zecimi.

— Nu e concludent pentru ce ne interesează pe noi.

— Adică ?

— Olimpiada. E cam devreme să ai un vîrf de formă acum, în condiţiile în care sezonul de nataţie e mai lung în acest an cu o lună şi jumătate. De aceea, în perioada asta, nu forţăm pregătirea prin concursuri. Vrem să avem o piramidă de efort cu bază cît mai mare, pe care s-o îngustăm treptat, spre vîrful de formă care trebuie să fie în 25 septembrie, cînd se va disputa proba de 50 m liber.

— Această coborîre a recordului sub 25 de secunde a însemnat trecerea unui prag psihologic ?

— N-aş zice ; fetele nu prea au complexe cu „pragurile" astea. La nataţie, 2 zecimi sînt imperceptibile, iar patru zecimi, de pildă, pot fi scoase cu un braţ mai tare în oricare moment al cursei.

— Tovarăşe Gothe, vă convine sau nu — vă întreb dacă Tamara are resurse să bată şi acest record mondial, cum a făcut cîndva de vreo patru ori.

— Acuma, nu.

— Ce-nseamnă „acuma" ?

— Adică în momentul de faţă nu pot să vă spun că „da. — Tamara — va bate-şi-acest-record-mondial !". Dar, după ceea ce gîndesc eu despre apropiatul septembrie olimpic, pot să spun că vom încerca să cîştigăm clar. La Olimpiadă vor fi cel puţin 3—4 sportive de valoare egală şi va învinge aceea care va rezista mai bine tensiunii psihologice. Noi vom „candida" la podium cu două sportive — mă refer, desigur, la probele de sprint.

— A doua e Livia Copariu ?

— Exact. Vine tare din urmă, este foarte talentată, dar nu e suficient de puternică. De aceea ne interesează aşa de mult „încărcarea bateriilor", cum se zice. Vom mai participa doar la „Cupa Belgiei", în mai, şi la balcaniada din august. În rest — pregătire.

— „Grand Prix"-ul ce-a fost ?

— Veni, vidi, vici. Joi seara am plecat şi azi (luni — n.n.) ne-am întors în Bucureşti.

— Şi la Ploieşti cu ce-aţi ajuns ?

— Cu autostopul. Ne-a luat o furgonetă cînd tocmai începuse ploaia.

Vin copiii la rugby

Pe terenurile din Parcul Tineretului din Capitală s-au desfăşurat recent întrecerile celei de-a XI-a ediţii a „Primăverii rugbiului bucureştean". Competiţia a reunit 48 de echipe de copii din toată ţara, la diferite categorii de vîrstă. S-a jucat rugby în 8, în 12 şi în 15, pe terenuri de dimensiuni reduse şi normale. Ca la orice competiţie, şi aici au existat învingători şi învinşi, laude şi consolări. Important este că, iată, mai vin copii la rugby!

Text şi fotografie de EUGEN NEGREA

Retragerea lui Neşu

— În acest retur nu v-am găsit pe nici o listă de arbitri.

— Explicabil, întrucît am renunţat la arbitraj.

— Iarăşi ?

— De data asta definitiv.

— Din ce cauză ?

— Cauzele sînt mai multe şi mai profunde.

— Atunci, care fu ocazia ?

— Ocazia mi-a dat-o neseriozitatea, conducerii federaţiei sau a C.N.E.F.S. — nu ştiu care dintre ele. În iarnă fusesem invitat să arbitrez la turneul de juniori din Israel la care participa şi o reprezentativă a noastră. Am fost anunţat prin C.J.E.F.S. Bihor de acest lucru, cerîndu-mi-se să trimit actele pentru paşaport. M-am prezentat la Bucureşti în preziua plecării, unde am aflat de la Gigi Staicu, interesat în acea plecare, că eu nu mai fac parte din delegaţia aprobată la C.N.E.F.S. Nimeni nu mi-a dat nici-o explicaţie. Am mai cerut-o cu ocazia cursului de arbitri, din iarnă, dar nici atunci nu mi s-a spus clar despre ce e vorba. Mi-am făcut bagajele şi-am plecat acasă.

— A fost o supărare pe moment, deci.

— Da, dar venită pe fondul unei autoanalize pe care mi-o făcusem mai de multă vreme.

— Şi la ce concluzii aţi ajuns?

— Cele care sînt de ordinul evidenţei şi care ţin de condiţia arbitrului — omul cel mai expus din întregul nostru fotbal. Despre asta nu s-a scos nici un cuvînt la plenara federaţiei, de parcă arbitrajul nostru merge perfect. Dar eu zic să nu ne batem cuie în talpă, pentru că nu putem face nimic... Un singur amănunt vă dau : recent ni s-au imputat la serviciu toate scoaterile din producţie din ultimii doi ani.

— Sportul şi plăcerea mai cer şi sacrificii...

— Pot să fac sport, chiar de plăcere, cu copiii, în parc.

— Sînteţi chiar aşa supărat ?

— Mai bine aş spune că sînt un neacomodat cu ceea ce trebuie să facă şi să suporte un arbitru. Primul simptom l-am avut acum patru ani, cînd am renunţat prima oară.

— Ce pătiserăţi ?

— Am constatat lucruri ce mi se păreau ciudate — observatori care-mi sugerau cine trebuie să cîştige, conducători de echipe care mă anunţau că peste vreo două luni îi voi arbitra la jocul cutare ş.a.m.d.

Cine-i puternic, joacă!

Steaua ceruse amînarea jocului cu Flacăra Moreni. Printre motivele invocate : faptul că se pregătise numai în nocturnă pentru jocul de la Lisabona, la ora obişnuită a etapei jucătorii căpătînd deprinderea odihnei. (Dar un posibil cuplaj pe „23 August" România — Polonia, olimpici, şi, în continuare şi-n nocturnă, Steaua — Sportul studenţesc n-a putut fi realizat ; aşa încît la „olimpici" au asistat, cum zelos anunţa crainicul de pe „Steaua", 3 000 de spectatori, iar la amintitul joc de campionat, desfăşurat simultan, erau aproape 30 000).

Solicitarea acestei amînări a fost lăsată, de-astă dată, de conducerea C.N.E.F.S. la latitudinea biroului federaţiei de fotbal. Acesta s-a putut întruni în majoritate abia simbătă, în preziua etapei. După dezbateri uşor de imaginat, s-a aprobat mai întîi procedura votului : secret şi în scris. Urmarea : forul colectiv de conducere al F.R.F. a hotărît disputarea jocului. Şi Steaua s-a dus la Moreni. Unde a învins fără drept de apel, pulverizînd ea însăşi, prin joc şi rezultat, întregul edificiu al propriilor motive invocate anterior în favoarea amînării.

„Povestea" poate avea mai multe interpretări, dar, în orice caz, o singură morală : cine-i bun, e bun şi la 12 noaptea ! Înţelegînd asta, vom recunoaşte, măcar acum, că etapele d'aia au fost programate — pentru a fi jucate la timpul lor, şi nu amînate. Valoarea se călească focul competiţiei, şi nu la căldurica circumstanţelor favorizante.

Reluare cu încetinitorul

Parînd pe lîngă plopii din Plopeni

● **Cum a fost jocul pe care l-aţi arbitrat la Plopeni, tovarăşe Vasile Angheloiu ?** ● Nu mai vreau să-mi amintesc, am scris totul în foaie ● **Vă întreb pentru că n-aţi depus-o încă** ● În minutul 77, fundaşul dreapta de la Plopeni, Crîngaşu, prinde un şut de la vreo 30 de metri şi marchează în poarta Constanţei ● **Fratele lui Decu ?** ● Da, dar parcă nu-s fraţi, Decu era alt om... ● **Mai departe** ● În minutul 88, extrema stîngă a Metalului trimite mingea în propria poartă şi scorul devine egal ● **Mă interesează detalii la faza asta** ● Fusese o lovitură liberă de la vreo 35 de metri pentru Constanţa. Mingea a fost trimisă în careul celor de la Plopeni, unde a preluat-o Luncă, numărul 11, care, în loc să degajeze, şi-a băgat mingea în poartă. Atunci toţi s-au repezit la mine ● **Toţi ?** ● Corectă observaţia : nu toţi, o parte. Mă acuzau, în fond, că de ce am validat eu autogolul ! Imediat după reluarea jocului de la centru, Crîngaşu comite un fault foarte dur ; acord lovitură liberă pentru Constanţa ; atunci Crîngaşu încearcă să mă lovească cu pumnul ; nu reuşeşte, pentru că-i parez lovitura. ● **V-a lovit sau nu v-a lovit ?** ● Nu, pentru că am parat. Mai vine şi numărul 3, Niţă, care încearcă să dea şi el în mine, dar nu reuşeşte, pentru că l-am parat şi pe el ! Acord cartonaşul roşu lui Crîngaşu şi indic trei minute, termen pentru scoaterea lui de pe teren şi pentru potolirea spiritelor. Dar lumea era liniştită, aşa încît jocul s-a reluat în acelaşi minut. S-a mai jucat un minut şi ceva şi am fluierat sfîrşitul ● **Atîta tot ?** ● Mai dădusem nişte cartonaşe galbene lui Crîngaşu, Argăseală şi Ion Andrei, iar în min. 56 l-am trimis în tribune pe secundul gazdelor, Grunberg, pentru înjurături şi instigarea propriilor jucători la lovirea adversarilor ● **Ce zicea ?** ● Îmi este ruşine să reproduc cuvintele lui ● **Aţi scăpat teafăr ?** ● La ieşire, în tunel, Crîngaşu a încercat să mă lovească din nou, cu piciorul. Dar şi-acum am parat ! Pe de altă parte, organizarea a fost ireproşabilă, unul din conducătorii gazdelor venind chiar la cabina noastră să ne dea asigurări că vor lua măsuri pe plan local împotriva celor vinovaţi de asemenea manifestări care n-au ce căuta pe terenul de sport ● **De ce n-aţi întrerupt jocul după ce a vrut să vă lovească ?** ● Regulamentul permite asta numai dacă arbitrul e rănit sau lovit violent. Or, eu am parat tot ! ● **V-aţi „antrenat", bag seamă !** ● Să ştiţi că meseria m-a ajutat să mă apăr de huligani, altfel rămîneam fără dinţi, pentru că în faţă au vrut să mă lovească ! ● **Dar ce meserie aveţi ?** ● N-are importanţă ! Îmi pun serios întrebarea dacă mai merită să rămîn în arbitraj — prea umilitoae sînt situaţiile în care sîntem puşi. Şi, practic, pentru ce ? Că unii, care nu „doreau" autogolul, m-au făcut vinovat că l-am validat ? Şi că ceilalţi, care „doreau" autogolul, au vrut să scoată castanele din foc cu mîna mea, să creadă lumea că ei nici usturoi n-au mîncat, nici gura nu le miroase ? ● **Aţi arbitrat trei echipe, înţeleg** ● Exact. N-am mai văzut o echipă-gazdă ruptă în două, fiecare parte pornind spre cîte-o poartă, după cum aveau mingea...

Grupaj realizat de OCTAVIAN ŞTIREANU

Un navigator

— Uneori, vara, cînd priveşti din Casa Scînteii Herăstrăul, vezi pe el nişte minuscule pete albe, care plutesc pe faţa apei ca nişte nuferi: bărcile cu vele. Dar de la a privi pe geam şi pînă la a-ţi face şantier naval în curte e o distanţă cam mare. Spune, Alfred Neagu, cum ajunge un publicist, traducător şi editor ca tine să lase condeiul şi să apuce fierăstrăul şi rindeaua ca să-şi construiască o barcă ?

— Boală. Morbus acvaticul. Au suferit mulţi de ea. Eu, am luat-o de mic. Fiind în convalescenţă, am citit primul roman din viaţa mea: **20 000 leghe sub mări.** Atunci s-a produs inocularea. Pe la 12 ani am mai citit: şi **Toate pînzele sus** şi fandacsia a fost gata. Cînd am terminat clasa a VII-a, cum era pe atunci, m-am înscris cu de la mine putere la liceul de marină şi, după o furtună, prima din familie, am fost aruncat pe tărmul unui liceu obişnuit, şi mi-am amînat visul pînă la bacalaureat. Atunci am avut o discuţie cu tata şi, în loc să mă îndrept spre mare, am luat-o pe uscat, spre filologie, dar în capul meu băteau alizeele. În clipa în care am avut diploma universitară în mînă nu m-am oprit decît la Constanţa, la poarta Institutului de marină care se înfiinţase nu de mult, fiind mare nevoie de ofiţeri pe puntea numeroaselor nave româneşti, iar eu mă şi vedeam printre ei. M-am înscris cu sufletul la gură, după care tot în fugă m-am întors să-mi fac stagiul militar. Încă şi acum, după mai bine de douăzeci şi cinci de ani de la evenimente, mă mai întîlnesc cu foşti colegi care-şi amintesc ca de-o trăsnaie cum învăţam eu trigonometrie şi geometrie pe cînd făceam de planton. Dar n-a fost să fie nici atunci, pentru că o adresă a institutului, pe care o păstrez cu sfinţenie, îmi aducea la cunoştinţă că nu îndeplineam condiţii de navigabilitate — probabil contraveneam legii lui Arhimede. Şi visul mi s-a scufundat pentru alţi ani. Dar nu m-am supărat pe mare, ci am învăţat că de ea trebuie să te apropii ca de o iubită, cu sfială şi.. să nu te laşi tras la mal ! Ca gazetar am mai păcătuit cu cîte un articol despre marinari, despre delfini, sau rechini, ca editor am publicat manuscrisele unor comandanţi sau ofiţeri de marină, ale unor iubitori ai mării, iar ca traducător, am făcut ce-am făcut şi am ajuns iar la mare cu Slocum **(Navigînd de unul singur în jurul lumii)**, Dana **(Doi ani pe mare)**, Hemingway **(Insulele lui Thomas Hudson)**, tălmăcind chiar şi o antologie a naufragiului (ce vrei, în asta sînt expert, şi convingerea mea fermă e că întîi a existat naufragiul şi apoi navigaţia, vechea dilemă cu oul şi găina), jurnalul de bord al lui Jack London, **(Croaziera navei Snark)**, şi intenţionez să-i abordez şi pe Alain Gerbault, Tabarly şi alţii. Nu scapă marea de mine ! Iar una dintre cele mai fericite zile din viaţa mea a fost aceea în care la mine în curte, str. Ghiocei nr. 7 A, a poposit Radu Tudoran ca să vadă cuterul la care am lucrat cîţiva ani. Deci ceea ce pentru alţii e o trăznaie, pentru mine e o pasiune de o viaţă.

— Cum se construieşte un iaht ?!

— Cu răbdare. Pleci de la ideea că toate sînt împotriva ta, lemnul nu se curbează şi crapă, ciocanul preferă să cadă pe degete decît pe capul cuiului, nevăsta nu se bucură de fel că nu mai ieşi din barcă să vezi ce se mai întîmplă prin casă, prietenii te întîmpină cu un zîmbet şi le citeşti întrebarea în ochi, adică ce mai face ştii tu... aia ! (barca), de parcă ar fi lucru de ruşine, de cum te vede, şeful te ispiteşte binevoitor, interesîndu-se dacă în afară de... aia (barca) te mai ocupi şi de altceva, şi numai copiii te înţeleg şi le place să alerge pe punte şi să-şi înşire păpuşile pe cuşetele din cabină. Şi trebuie să te împaci cu gîndul că toate astea vor dura cîţiva ani.

— Şi cu barca ce-ai făcut ?

— Am terminat-o în vara trecută şi, cînd pe fruntea mea nu se uscase încă vopseaua cu care am dat-o, iar pe puntea ei nu se zvîntaseră broboanele mele de sudoare (o barcă înghite mai multă sudoare decît vopsea), am urcat-o pe un camion, şi am ajuns cu ea la Oltenita. De acolo a început croaziera „de miere", coborînd Dunărea pînă la Cernavodă — un drum de neuitat — apoi tranzitînd noaptea cu un convoi de barje Canalul Dunăre — Marea Neagră, pentru ca, după 24 de ore de nesomn, să mă trezesc în legănatul valurilor la Agigea, unde ne-a luat în primire o coadă de furtună, exact ce ne trebuia ca să intrăm în portul Tomis din Constanţa **ca la raliu,** cu balustradele aproape în apă, spre mirarea privitorilor, cele două fete ale mele care şi-au împrumutat numele bărcii — **Domniţa Ralu** — soţia şi o mulţime de oameni ai nisipurilor, în chiloţi de baie, care nu pricepeau de ce cei trei bărboşi — eram trei iahtmeni în echipaj — zîmbesc aşa de strîmb (eram obosiţi, uzi, frînţi, rupţi), însă răzbisem în numai două zile şi jumătate de la Oltenita la Constanţa, o mică performanţă.

În ultima vreme s-au creat cu adevărat condiţii pentru dezvoltarea sportului cu vele. Sprijinul cluburilor de specialitate, al unor întreprinderi — vezi isprava celor de pe pluta **Dacia 2050** — ale cărei aventuri au fost publicate de editura la care lucrez — al Ministerului Transporturilor care organizează examene de specialitate pentru obţinerea brevetelor de timonier, secund şi skiper de croazieră (eu nu sînt decît timonier), a creat posibilitatea însuşirii cunoştinţelor necesare, a construirii unor ambarcaţii corespunzătoare, pe scurt a făcut din croaziera cu vele un sport care renaşte. Eu am fost sprijinit de Clubul de iahting Electrica şi Clubul Aeronautica, animate de oameni remarcabili şi inimoşi care, după orele de serviciu, găsesc suficiente resurse morale şi fizice pentru a da o fugă la baza nautică de la Herăstrău sau pe alte lacuri bucureştene ca să le insufle tinerilor din entuziasmul lor.

— Şi cu barca pe care ai terminat-o vrei, te pomeneşti, să faci circum-terra ?

— Nu, dar am gata planurile unui iaht de 11 metri, cu detalii de forme la scara 1/1, a cărui construcţie sper s-o încep curînd, pentru un echipaj de patru, cinci oameni. Planurile sînt făcute de Mircea Dumitriu, maestru al sportului la iahting, antrenor, mulţi ani campion la vele care are şi calitatea de a fi un constructor de excepţie. Trebuie să ştii că de unul singur nu se poate construi o ambarcaţie de dimensiunile astea. Am strîns în ani de zile materialele şi sculele necesare, başca oarecare experienţă. Am un caiet întreg în care-mi notez mereu ce mai trebuie şi bifez ce s-a rezolvat, dar prea puţine pagini sînt bifate. Am găsit mai mulţi comandanţi de cursă lungă — Petre Gheorghiu, Ion Jercan, Gheorghe Raiciu, care ar fi interesaţi să preia conducerea unei astfel de expediţii, apoi mai sînt numeroşi veliştii şi alţi amatori dornici să participe la ea, dar ar trebui să participe şi la construcţie. Lista e deschisă. E nevoie de cîţiva oameni care să ştie dulgherie, strungărie, navigaţie, croitorie — ştii velele trebuiesc cusute — medicină, de şase ani studiez şi practic în familie homeopatia, gastronomie, pescuit, să ştie să recepţioneze şi să transmită mesaje radio, tfc, limbi străine, şi încă vreo cîteva zeci de lucruri. Probleme. Sper în sprijinul C.N.E.F.S.-ului, al Ministerului Transporturilor, fără de care vom deveni naufragiaţi înainte de a ajunge navigatori. Şi în asistenţa unor prieteni care să vină să bată alături de mine cuie, cîteva zeci de mii de cuie. Şi sper că voi avea răbdarea şi tăria să duc pînă la capăt măcar prima parte a proiectului, construcţia velierului. Şi tot schimbînd ciocanul cu condeiul, în următorii ani sper să fac şi barca şi să scriu o carte frumoasă despre sportul cu vele, despre mare.

— Apropo, cum se va numi iahtul pe care vrei să-l construieşti ?

— Ana. Numele mamei mele.

ION ANDRONE

Civilizația sportului

A sosit poștașul

Ene Tudor, Drumul Taberei 54, București : *„Sînt nelipsit de la meciurile de fotbal din anul 1947. Nici acum nu absentez de la partidele importante de pe stadioanele bucureștene. Ce mă determină să vă scriu aceste rînduri ? Cu ocazia unui meci, ca de obicei, am mers la stadion să cumpăr biletul de intrare de care aveam nevoie. La ora 7 dimineața eram acolo. O masă de oameni la toate casele unde se presupunea că se vor vinde bilete. Mai într-o parte, focuri, ceea ce însemna că unii veniseră înainte de zori acolo. Pe la ora 11,30 a început vînzarea care nu a durat mai mult de 2 ore. Lume multă, îngrămădeală mare, bărbați și femei de toate vîrstele. Nu am apucat bilet. De altfel nu știu dacă și-au procurat 10 la sută din cei prezenți. S-a lansat zvonul că se vor mai vinde și a doua zi. De astă dată, la ora 6 eram în fața stadionului. Lume și mai multă. Au apărut și bișnițarii care vindeau la preț dublu. Optimiștii, printre care și eu, așteptau disciplinați la rînd. Am stat pînă la ora 14. Din fericire pentru mine, din interior a ieșit un fost coleg de liceu care mi-a spus că nu se mai vind bilete, altfel așteptam pînă seara. În ziua meciului, am „pendulat" prin fața stadionului. Bișnițarii măriseră prețul și unde apărea unul dintre ei, amatorii de bilete se îmbulzeau. Dar nici unul nu-i lua la întrebări pe bruneții „vînzători" de bilete. Am tras cu urechea la dialogul dintre doi tuciurii. „Ai luat ceva, mă ?". „Vreo 10.000", i s-a răspuns. „Da, dar tu ai fost și cu nevasta". Cred că nu exagerau cu nimic. Aș avea multe întrebări. Mă limitez însă la una singură : de ce nu s-a pus un afiș din patru cuvinte „nu mai sînt bilete" ca să nu mai așteptăm degeaba ? Vă rugăm, nu treceți cu vederea aceste situații. Orice adevăr, chiar dacă este dureros, tot adevăr rămîne."*

Stimate corespondent, ne străduim să-i convingem pe spectatorii civilizați să-i pună la punct pe recalcitranții dinlăuntrul stadioanelor, să curețe tribunele de „uscături". De „petele negre" din afara stadioanelor trebuie să se ocupe altcineva. Aveți dreptate, e dureros că mai există asemenea oameni printre noi. Dar la fel de dureros este că nimeni nu le zice nimic, nimeni nu-i ia de guler să-i conducă acolo unde le este locul. Și scene de genul celor descrise de dumneavoastră nu se petrec numai la fotbal, ci și la baschet sau handbal (vezi sala Floreasca în zilele marilor derbiuri).

Bogdan Burileanu, Șos, Berceni 3, București : *În campionatele noastre de fotbal, „trîntelile" au ajuns să depășească orice închipuire, sfidînd cea mai elementară urmă de fair play. Este limpede că acest lucru reprezintă cauza esențială a vidării de forță și valoare a unor competiții ajunse identice, în acest plan, cu cele de hochei, baschet sau volei în care există numai două echipe care înăuntru joacă ceva (adică obișnuitul) iar „afară" sînt surprinse că se joacă altceva și capotează jenant. „Fenomenul Steaua" are și el o limită firească, prevestind reculul național. Dar, aceste date atît de cunoscute ale problemei (precum secretul lui „Poli și Nelu", vorba unui fotbalist-student) sînt trecute sub o tăcere așa zis „diplomatică". Necazul va fi cu privire la evoluția de perspectivă a fenomenului pe care nu numai eu o prevăd ca fiind dezastruoasă. În altă ordine de idei, intenția de schimbare a sistemului competițional, atît de evidentă în ultima vreme, dar tergiversată și blocată de fiecare dată prin prisma unor anumite interese, nu-și va atinge scopul (creșterea valorii campionatelor) dacă nu se va începe cu impulținarea echipelor „fantoșă", a acelor formații de care fug chiar și propriii spectatori, echipe a căror unică motivație de existență este servirea unor interese contabile de genul „îmi dai mie două puncte acum, pe care le primești înapoi peste trei etape, plus un jucător la vară de la cea de-a nu știu cîta echipă implicată în combinație". Este necesară, zău, puțină decență care își cere dreptul legitim la a fi exprimată și apărată !"*

Stimate tovarășe Burileanu, problemele abordate de dumneavoastră sînt mult mai complexe, de fapt mai încîlcite, iar noi, sperăm, suficient de lucizi pentru a ne da seama cît se poate întinde un condei pe această temă. Sigur că dacă presa s-ar apleca mai insistent (deși poate că nu acesta este termenul cel mai nimerit) asupra acestor aspecte — și cîte sînt !... — poate că din fotbalul de performanță ar mai dispărea unele preocupări oculte.

Să încheiem însă într-o notă mai „veselă". Gluma noastră de 1 aprilie a primit o replică promptă din partea lui Stelian Ionescu — membru al cenaclului de satiră și umor „Anton Pann" din Brașov : „Flacăra ne anunță chiar de ziua păcălelilor, unele măsuri foarte serioase ale federației de fotbal :

Mereu s-au întrecut cu gluma,
că una spun și alta fac pe dos,
dar, cine știe ?, poate că acuma,
vor lua această glumă-n serios !"

CRISTIAN ȚOPESCU ■

ȘAH
cu Margareta Mureșan

Din nou campioană !

Divizia A a campionatului republican pentru echipe mixte (6 seniori, 2 senioare, un junior și o junioară) s-a încheiat la Predeal fără ca vechea deținătoare a titlului să fie obligată să cedeze prețiosul trofeu cîștigat și anul trecut. Excelenta formație „Politehnica" București a aliniat de-a lungul celor XI runde următorul lot de jucători : Mihail Ghinda, Mihai Marin, Valentin Stoica, Dragoș Dumitrache, Traian Stanciu, Ștefan Baciu, Olivar Minescu, Elisabeta Polihroniade, Gabriela Stanciu, Eugenia Ghinda, George Grigore, Nadejda Mitescu și Andrei Istrătescu. Luptînd cu multă dăruire și ambiție membrii formației s-au străduit să realizeze cele mai bune performanțe zi cu zi încercînd escaladarea clasamentelor individuale. Este meritul lor indiscutabil de-a fi reușit să cucerească titlul de campioană a României încă înainte de disputarea ultimei runde.

Echipa „Politehnica" București pornea drept principala favorită, cu toate că lotul său a suferit pierderi importante prin transferări sau indisponibilități de joc. Încă din start era bine cunoscută concurența strînsă cu puternica formație a Întreprinderii de Transporturi București, deținătoare a celui mai omogen lot de sportivi. Se aștepta o rivalitate cot la cot cu desprindere decisivă prin meci direct. Că nu a mai fost așa, este o simplă întîmplare : „Metalul" București a dispus în prima rundă cu 5,5 : 4,5 de jucătorii de la I.T.B. Astfel, campionatul s-a transformat într-o lungă cursă de urmărire a „Politehnicii" București. Trena impusă de formația bucureșteană a fost ținută timp de patru runde de ambițioșii jucători de la „Calculatorul" București, care doreau, parcă, să amintească de valoarea lor deosebită de acum cîțiva ani, cînd cuceriseră în mod surprinzător titlul.

Gîndul de-a scăpa de retrogradare nu l-a avut niciodată chipa „A.E.M."-Timișoara cînd și-a făcut planurile de bătălie. Rezultatele anterioare erau grăitoare prin prezența formației printre fruntașele campionatelor. Totuși, anul acesta, a pornit cu stîngul în luptă, suferind două înfrîngeri aspre în fața „Calculatorului" și „I.T.B."-ului Timișorenii intraseră, pe moment, în postura „lanternei roșii" a clasamentului în situație similară echipelor „Oțelul" Galați, C.S.M. — „Electrometal" Cluj-Napoca, „Voința" Rîmnicu Vîlcea și, chiar, „Universitatea" București, formațiile implicate clar în lupta de evitare a retrogradării. Timișorenii au reușit să se mobilizeze cîștigînd trei meciuri și să urce în clasament, dar nu atît de sus cît cealaltă formație din orașul de pe Bega, „Electromotor" Timișoara, care a surprins plăcut prin evoluția sa constant bună.

Deși rezultatele tehnice ale echipelor „Politehnica" Iași, „Mecanica fină" și „Metalul" (ambele din București) nu sînt grăitoare, jocul practicat de acestea a impresionat prin incisivitate, răsturnînd pronosticurile hîrtiei, ținînd piept unor formații valoroase. Din divizia A au retrogradat trei echipe : C.S.M.-Electrometal Cluj-Napoca, „Voința" Rîmnicu Vîlcea și Oțelul Galați.

Clasamentul final al campionatului național pentru echipe mixte este următorul : 1. „Politehnica București 28 p., 2. ITB 26 p., 3. E.M.T. 26 p., 4. A.E.M. 24 p., 5. Calculatorul 20 p., 6. Politehnica Iași 18 p., 7. Mecanică fină București 18 p., 8. Universitatea București 12 p., 9. Metalul București 11 p., 10. Voința Rm. Vîlcea 4 p., 11. Oțelul Galați 3 p., 12. C.S.M. Cluj-Napoca 3 p. Celelalte titluri puse în joc au revenit la masculin formației I.T.B., la feminin echipei E.M.T. și la juniori aceleiași asociații din Timișoara.

MARGARETA MUREȘAN ■

Toată lumea face sport

● Dintre cele șase finaliste din acest an ale cupelor europene la fotbal, doar două — Benfica Lisabona și Ajax Amsterdam — au mai atins această fază a competițiilor. Benfica, revenită în finală după exact 20 de ani (în 1968 pierdea, cu 1—4, la Londra, în fața lui Manchester United), își datorează succesul oportunității vîrfului Rui Aguas (28 de ani), nimeni altul decît fiul lui Jose Aguas, căpitanul echipei lusitane în 1961 și 1962, anii în care Benfica și-a înscris numele în palmaresul „Cupei campionilor europeni" prin cele două victorii finale ● Portughezii îl vor întîlni, totuși, în finală și pe Roland Koeman, libero-ul lui PSV Eindhoven, a cărui suspendare a fost redusă de U.E.F.A. de la trei la o singură etapă ! Clemență inexplicabilă... ● În schimb, forul fotbalistic european a respins apelul clubului italian Hellas Verona, prin care acesta cerea anularea suspendării pe un an dictată împotriva fundașului Silvano Fontolan, găsit victorii la un control antidoping după meciul Verona-Werder Bremen, din sferturile de finală ale „Cupei U.E.F.A.". A fost menținută și amenda de 50 000 franci elvețieni. Astfel, Fontolan devine primul caz de dopaj în istoria cupelor europene ● O expediție de alpiniști francezi a încheput escaladarea vîrfului himalayan K 2 (8 610 m), al doilea ca înălțime după Everest, intenționînd să finalizeze tentativa la 14 iulie, ziua națională a Franței. Simbolic, în acea zi cei 5 alpiniști din Grenoble vor fixa pe vîrf o placă avînd înserată Declarația universală a drepturilor omului, celebrul document al revoluției franceze de la 1789 ● Grecul Kanellos Kanelopoulos a reușit un nou record mondial de distanță cu un avion cu pedale, străbătînd 118 km, între Creta și Santorini, în 3h și 54'. Ajutat de vînt, „avionul cu motor uman" a realizat și un nou record de viteză, performanțele de pînă acum ale acestor aparate nedepășind 25 km pe oră ● Numirea argentinianului Eduardo Lujan Manera, prieten și fost coechipier al lui Carlos Bilardo, la Estudiantes La Plata, în funcția de director tehnic al reprezentativei de fotbal a Paraguayului a fost întîmpinată cu un val de proteste la Asuncion. Presa din această țară amintește că la cele patru prezențe ale Paraguayului la turneul final al campionatului mondial, echipa a fost pregătită exclusiv de antrenori locali, în timp ce absolut toate rateurile s-au produs sub conducerea unor tehnicieni străini — un italian, un brazilian și trei uruguayeni ! În actualele preliminarii, Paraguayul va întîlni Columbia și Ecuadorul, cîștigătoarea grupei a doua sud-americană) urmînd să joace un meci de baraj cu învingătoarea zonei Oceania-Israel ● După o perioadă destul de lungă de inactivitate, jucătoarea de tenis Martina Navratilova și-a făcut o reintrare spectaculoasă, cîștigînd două turnee consecutive din cadrul circuitului „Virginia Slims". A doua tinerețe a fostei jucătoare numărul 1 a lumii se datorează, apreciază comentatorii, schimbării antrenorului, în prezent de pregătirea Martinei ocupîndu-se Tim Guillikson (36 ani), încă jucător activ, cu numai un an în urmă, fost component al echipei de „Cupa Davis" a S.U.A. ● Se pare că George Foreman nu glumește. Fostul campion mondial al tuturor categoriilor (după victoria de la Kinshasa, din 1974, asupra lui Muhammad Ali) continuă, la 40 de ani, (împliniți în această lună), seria succeselor după o absență de 10 ani din ring.

LUCIAN OPREA ■

Cronica șoselei

Pe o străduță liniștită

Cînd mașina a urcat cu roțile din dreapta pe insula dreptunghiulară destinată pietonilor, omul cu părul complet alb, gîrbovit, îmbrăcat într-un pardesiu de culoare oliv, purtînd patina vremii, a împins instinctiv pe micul nepot în spatele său. Gestul lipsit de bruscheță, dar făcut cu fermitate și-a atins scopul dorit de bătrîn. Să-l pună la adăpost pe micuț, cu riscul de a fi lovit el, în eventualitatea că Trabantul ar fi continuat să ruleze pe aceeași traiectorie, și, în același timp, să nu-l sperie pe omuleț cu o mișcare de om cuprins de panică. Bunicul dotat cu un pătrunzător spirit de observație, a sesizat în ciuda timpului ce nu a depășit cîteva fracțiuni de secundă chipul îngrozit al omului de la volan, surprins probabil de apariția obstacolului în vreme ce era întors spre pasagerul din dreapta cu care discuta. Șoferul a reușit totuși datorită reflexului prompt să readucă autoturismul pitic pe fîșia de asfalt carosabilă. „Dacă își continua mersul pe refugiu trimitea precis cîțiva dintre noi la spital sau aci, nu departe, și omul avînd în mînă un cuțaraș de lemn așa cum poartă ceferiștii, indică cu brațul liber spre țintirimul aflat nu departe. Aștia sînt un pericol public dom-le".

Bunicul privi atunci mai atent spre cel ce făcuse remarca referitoare la șoferul Trabantului. „E cam de vîrsta mea, aprecia el". Își făcuse un obicei din a privi cu atenție la oameni și a le aprecia etatea.

Cea mai mare satisfacție o încerca atunci cînd intrînd în vorbă cu necunoscutul, acesta își spunea vîrsta, și cifra declarată corespundea ori era pe aproape de cea evaluată în gînd de el. Devenise prudent cu asemenea „verificări" înfrîngîndu-și euriozitatea de cînd un semen chestionat prea direct îl repezise „Vezi-ți domnule de treabă, ce te interesează pe dumneata cîți ani am eu ?".

Bîiguind tot felul de scuze, bunicul, de altfel un om în general plin de tact și delicatețe se retrase rușinat. Bunicul cu nepotul încă sub impulsul emoției se urcară în tramvai. Piciul încercă să-i spună ceva bătrînului, însă zgomotul îi împiedica vorbele să ajungă la urechile vîrstnicului său însoțitor. Renunță. Condițiile pentru conversație se restabilră cînd bunicul cu omulețul de mînă ajunseră în parculețul din cartierul unde locuiau. „De ce nenea ăla cu mașina s-a urcat pe bordură și venea spre noi ? Dacă lovea vreun om, ce pățea după aia ? „De ce locurile astea se numesc refugii și nu stații de tramvai ?" Șuvoiul de întrebări curgea fără încetare, nedînd bunicului răgaz să deschidă gura. „Dacă mă ții așa ca o mitralieră care trage într-una n-am să-ți pot răspunde și nu pierde din vedere că la o anumită vîrstă omul începe să mai și uite. Nici nu mai știu despre ce era vorba în prima ta întrebare. Trecînd de la una la alta așa cum e caracteristic copiilor, piciul ceru bătrînului să-i spună ce era o mitralieră, apoi îl bombardă cu alte și alte subiecte. Decalajul între întrebările pustiului și răspunsurile bunicului sporea în proporție geometrică. E de ajuns însă ca ceva neobișnuit să apară în cîmpul vizual al copilului ca atenția lui să se concentreze asupra acelui ceva uitînd de preocupările lui avute cu cîteva secunde mai înainte. Urmau să treacă de cealaltă parte a străzii. Nu-i despărțea de intrarea în curtea casei ascunsă de verdeață decît lățimea drumului și a trotuarului îngust.

Codruț, nepotelul zări în apropierea porții vecinilor Tekelița cu cei trei pui ai ei. Cățelușa își transporta în bot odraslele ce abia cu cîteva zile în urmă făcură ochi, de pe presul din dreptul ușii înalte de un alb imaculat, în iarba grasă a micii grădini. „Bunicule, bunicule, uite-o pe Lady cu „sobolanii" ei. Știi ce caraghioși sînt ? Mai ales cînd înfometați se grăbesc să servească lăpticul. Să vezi cum îi mai spală mămica lor. cum le strălucește părul. Mi-a spus Dănuț că Tekelița lor e de rasă pură, are chiar și pedigree. Micul Codruț nu mai așteptă opinia bunicului asupra purității rasei cățelușei de culoare maron deschis și o zbughi din mîna bătrînului spre locul din apropierea gardului metalic unde Lady își depusese la soare puișorii ca niște șoricei. Mai avea doar cîțiva pași pînă la bordură, cînd motocicleta ivită ca din pămînt îl lovi în plin pe băietel. Aidoma unui cascador filmat cu încetinitorul, trupul lui Codruț făcu un salt de o jumătate de cerc căzînd pe trotuar. Motociclistul devie de pe traseul inițial și pătrunse cu IJ-ul său în micul gard de sîrmă împletită ce înconjura parculețul. „Copilul va scăpa însă probabil cu o infirmitate. Nu vă pot preciza cît de gravă va fi aceasta". Doctorul, cum e și firesc nu putea fi în seara accidentului prea decis. Mustrări de conștiință și frămîntări pe toată linia. Bunicul își șterge din cînd în cînd cîte o lacrimă, reprosîndu-și lipsa de atenție și grijă față de copil. Deși nu o spun părinții lui Codruț nu-și iartă că au continuat să-i încredințeze bunicului copilul în ciuda dificultăților de mers și de respirație ale bătrînului ce sporeau parcă de la o zi la alta.

Motociclistul un om de vreo 40 de ani tată a patru copii e copleșit de nefericita întîmplare. „Dacă nu zăboveam la poarta fabricii, de unde vorbă cu alde Ștefan și Lică, treceam pe străduța asta unde mașinile sînt o raritate cu jumătate de oră mai devreme și nu mi se întîmpla nimic. Cînd mă uit la copilul ăsta cum se chinuie cu gipsul și tijele lui, mă înfior. Gîndul mă duce la Ștefănită al meu. E de aceeași vîrstă cu băiețelul pe care l-am accidentat".

VICTOR BEDA ■

Călător la marginea Europei

Bom dia, Lisboa, bună ziua, Lisabona, plouă peste aeroportul tău pe care tocmai am aterizat, plouă peste casele tale risipite pe șapte coline la poalele cărora am zărit din avion magnificul estuar al lui Tojo. E o ploaie caldă, generoasă, care pare că vrea să-ți arate bunăvoința, care parcă vrea să te împrietenească de la început cu locurile și cu oamenii de pe aceste meleaguri. În aer se simte însă o amăgire, aburii se învălătucesc insinuant iar vegetația luxuriantă care te înconjoară te face să te crezi într-o uriașă seră a cărei ambianță este permanent controlată. Bom dia, Lisboa, spui și salutul acesta e și pentru cei care au ținut să întîmpine la aeroport echipa **Steaua**, ai cărei jucători, antrenori sînt imediat asaltați de ziariști, de fotoreporteri sau pur și simplu de amatori de autografe. Hagi ? te întreabă un puști. I-l arăți, tocmai se urcă într-unul din cele două autocare luxoase puse la dispoziția delegației noastre. Numero uno ? mai adaugă băiețandrul care poate noaptea se visează un nou Eusebio. Da, e numărul unu, îi răspunzi și imediat îți dorești ca și peste două zile Hagi să fie cel mai bun dintre steliști dar și de pe teren. Între timp autocarele s-au pus în mișcare. Încerci să descoperi în labirintul de străzi înguste pe care șoferii le străbat cu o dexteritate demnă de invidiat vreun semn al marii confruntări fotbalistice care va avea loc miercuri. Însă locuitorii Lisabonei, în aparență, nu se gîndesc decît la problemele lor cotidiene. Își fac imperturbabili cumpărăturile la Amoreiras, magazinul construit de un arhitect cu multă fantezie, se plimbă la adăpostul umbrelelor prin Jardim da Estrella, beau cîte un păhărel de vinho do Porto în taverne care n-au mai mult de patru-cinci mese și în care cîte un bătrînel cu o chitară, indiferent la ce se petrece în jurul său, îngînă mai mult pentru sine însuși, fado-uri pline de nostalgie. Plouă peste Lisabona, plouă în această uriașă seră în care din aburi se încheagă fantasme, plouă peste statuia marelui scriitor portughez Camões, cel care utiliza cuvîntul fado în înțelesul său latin, acela de fatum, de destin. Fiecare își are deci fado-ul lui, mai apuci să-ți spui și te lași cucerit de noi și noi imagini care se succed cu o repeziciune surprinzătoare, ca într-un caleidoscop minuit de cineva nerăbdător **să** culeagă mereu alte impresii. Iată Alfama, cel mai vechi și mai pitoresc dintre vechile cartiere ale orașului, de un deosebit interes arhitectural, cu multe hoteluri din alte epoci și inconjurate de un nimb de mister, situate într-un dedal de străzi din care poți ieși numai cu ajutorul unui ghid competent. Regreți o clipă că nu e luna iunie ca să vezi cum se desfășoară acele serbări populare în timpul cărora la fiecare intersecție dai de un bal multicolor. Dar nu e timp de regrete, cineva îți spune despre un tîrg care se ține în fiecare marți și sîmbătă la Campo de Santa Clara unde se găsește ca într-un bazar totul, de la o jucărioară de plastic pînă la un obiect de artă de o excepțională valoare. Plouă peste Lisabona, dar focilor din Aquarium Vasco da Gama n-are de ce să le pese, sînt la adăpost în bazinele cu o apă aflată la o temperatură ce le convine de minune. Trec tramvaie miniaturale, colorate, cu multe reclame pe ele, avînd un singur vagon și care atacă, vitejește, pante de o înclinare ce te lasă perplex. Pe zidurile caselor sînt desenate embleme și sînt scrise lozinci care te avertizează că lumea în care ai poposit are probleme grave de rezolvat și se străduiește să găsească soluțiile cele mai bune. În balcoane, în multe balcoane, rufele puse la uscat sînt ude din nou din pricina ploii. În piețe se răsfață sub picăturile calde fructe exotice, al căror dulce parfum se întrepătrunde cu mirosuri iuți de pește. Și așa îți aduci aminte de Oceanul Atlantic care e numai la o azvîrlitură de băț și de falnicul șir de navigatori portughezi care au străbătut cu o îndrăzneală demnă de toată admirația apele cele mai mari ale planetei. Dar nu descoperi nici o urmă de trufie în comportamentul locuitorilor, nici o formă exacerbată de orgoliu din pricina unei istorii glorioase.

Nici măcar în ziarele **și** revistele lor consacrate meciului cu **Steaua** de la București sau în cele premergătoare doar cu cîteva zile celui de la Lisabona. **A Bola** — jurnal de todos os desportes din 7 aprilie are pe prima pagină o fotografie semnată Nuno Ferrari și care îl prezintă pe portughezi în atac și pe Gică Popescu încercînd să-i deposedeze de balon. Alte cîteva pagini în care revine cu insistență sloganul „Relançar o Benfica European" sînt pline de amănunte despre prima manșă a intîlnirilor **Steaua — Benfica** din semifinalele CEE. Aceste pagini cuprind fraze elogioase despre Capitala României, despre prefacerile ei arhitectonice. După o vastă introducere în ambianța unde a avut loc meciul de pe Ghencea, ziarul are cuvîntul de laudă — și pe bună dreptate — pentru tactica adoptată de antrenorul lusitan Toni, ascultat fără crîcnire de către elevii săi, vede în „anihilarea" lui Hagi una din cheile reușitei portugheze de a obține un egal la București și îl socotește pe Lăcătuș „unico jogador verdadeiramente perigroso." La fel, în **A bola magazino** din 11 aprilie, șapte pagini cu fotografii analizează jocul de la București. Iar în **A bola** din 18 aprilie, gazetarii se arată destul de severi cu Benfica; deși aceasta a dispus cu 5—1 de Sporting de Espinho.

Nu mai plouă peste Lisabona, dar aburii continuă să iasă din pămînt, so aud păsări nevăzute în copacii încărcați de frunze și flori și în continuare e cevă care nu te lasă în pace în orașul acesta fastuos, în care fiecare clădire e altfel, iar toate laolaltă sînt de un farmec nespus. La 25 de kilometri se află Estoril, pe unde și-a plimbat pașii și Blaga și unde se ridică un mare cazino. Nu departe e și punctul cel mai vestic al continentului european și cine ajunge acolo primește o diplomă care vezi de drum și nu ții să intre în vorbă cu orice preț, iar dacă ești de prin alte părți, toți aflîndu-ne noi într-o țară latină, dacă îți se adresează îți vorbesc în engleză. Nici măcar uriașul Estadio da Luz cu care faci cunoștință marți la ora 21 nu îți se pare o răbufnire a unei vanități necontrolate. Da, e vorba de un stadion de 120 000 de locuri, dar care e o capodoperă de rafinament, de un bun gust ce desfide grandomania găunoasă. Sub lumina blîndă a reflectoarelor, Estadio da Luz pare o uriașă farfurie zburătoare gata să pornească într-un zbor galactic. Atunci de unde impresia gazetarului de la **France Footbal** care în 15 martie afirma: „Stadionul da Luz rămîne un veritabil simbol, o teroare pentru toți adversarii Benficăi". Teroare ? Cei cîțiva suporteri ai **Benficăi**, în majoritate copii, care asistă la antrenamentul echipei noastre și vor cu orice chip să-i enerveze pe jucătorii **Stelei** nu reușesc să metamorfozeze stadionul într-o „Boca do inferno". Nici miercuri la ora 21 Estadio da Luz nu seamănă cu „niște locuri rele" chiar dacă e înțesat iar în afara lui alte mii de spectatori așteaptă un miraculos bilet în plus. Ai o clipă viziunea deplasării universului spre roșu și alb, culorile **Benficăi**, pe care le descoperi pretutindeni, pe fanioane, pe steaguri, pe fulare, pe stemele din jur. Iar meciul începe și se desfășoară fără mari probleme pentru Michel Vautrot, arbitrul întîlnirii. Portughezii se reped inițial în trombă, apoi își schimbă tactica și-i invită pe steliști la atac, în speranța că ei se vor lăsa descoperiți în apărare, dar nada e prea vizibilă și ai noștri se feresc de ea. Din nou portughezii atacă furibund, rareori însă dur, cu excepția lui Alvaro care dealtfel și primește un cartonaș galben. Ai noștri rezistă admirabil, se apără cu mult calm și chiar încearcă să se îndrepte periculos spre poarta lui Silvino. Dar nu după multă vreme au o cădere din care vor ieși cu greu, prea tîrziu și ineficient. Două gafe în apărare pe care steliștii le comit înseamnă 2—0 pentru lusitani în minutul 33. Jocul însă nu e încheiat. În special după pauză **Steaua** încearcă să-și aducă aminte de ceea ce a impus-o în atenția Europei. Dar jocul ei nu mai are aceeași cursivitate, limpezime și finețe de odinioară. Iar ca adversari se află elevii bine instruiți ai lui Toni care și-au înțeles fiecare misiunea și o execută în general fără greșeală. O clipă îți revine în minte imaginea Lisabonei, oraș misterios, primitor dar și impenetrabil, unde sînt bulevarde largi, cu clădiri moderne, numai beton și sticlă, dar se află și un hățiș de străzi cu case vechi, printre care oricînd te poți rătăci. La fel e și pe Estadio da Luz : cine posedă mai bine știința de a se avînta pe culoarele largi dintre jucători, dar are și violența de a se descurca în păienjenișul unor acțiuni încîlcite obține victoria. Fluierul final al partidei dezlănțuie bucuria năvalnică a unui public care, cu mici excepții, a ținut să demonstreze că într-o arenă sportivă te poți comporta ca și în teatru. Spectatorii îi aplaudă frenetic pe învingători, dar au o manifestare caldă și pentru cei învinși. Așa trec orele nopții și mii de suporteri rămîn încă în jurul stadionului ca să mai comenteze desfășurarea partidei și să-i salute pe protagoniști. Bon noïde, Lisboa, noapte bună Lisabona, ai cîștigat pe merit. Dar, poate, ne vom mai întîlni noi.

GEORGE ARION

VREMEA cum a fost cum va fi

IOSEFINA MIHA

Ne apropiem calendaristic de finele unei luni aprilie capricioase, bogată în evenimente meteorologice. Astfel, prima răcire mai însemnată a vremii din zilele de 10—11.IV a fost resimțită mai mult în jumătatea de nord a țării, unde precipitațiile au fost și sub formă de lapoviță și ninsoare. A urmat apoi, doar după cîteva zile, un interval lung, între 14—18.IV în care o altă pătrundere de aer rece s-a generalizat la nivelul întregii țări. A nins în multe zone (în Moldova a nins viscolit, două zile consecutiv), s-a depus strat de zăpadă în Moldova, Transilvania și Bărăgan și... s-au depășit recorduri (în sens negativ) la valorile maxime diurne. Nebulozitatea accentuată nu a permis un regim radiativ însemnat astfel că valorile minime, aflate sub cele climatice normale, nu au modificat recordurile existente. Și... ultima pătrundere rece a lunii aprilie, cea din zilele de 24—26.IV, a adus din nou iarna în unele zone din țară... dar pentru scurt timp. Regimul termic a fost foarte scăzut, și la valorile maxime, dar de data aceasta mai ales la valorile minime. Astfel în noaptea de 25 aprilie, temperatura a coborît pînă la —11,9°C la Miercurea Ciuc. Cea mai coborîtă minimă a stației, pentru această zi, era de —3,1°C. Temperatura maximă la București — Filaret, de 6,0°C, din aceeași zi de 25 aprilie, a fost cea mai coborîtă, din ultima sută de ani, următoarea valoare fiind de 9.1°C în 1933.

O caracterizare a lunii mai, prin prisma datelor climatice, o relevă drept una din lunile cu grad mare de instabilitate atmosferică, după luna iunie. Este perioada în care apar mișcările convective puternice ce duc la formarea norilor de tip Cumulonimbus (acei nori negri, amenințători, ce apar mai ales în cursul zilelor de vară... cîteodată ca din senin). Acest tip de nori au o mare dezvoltare pe verticală, avînd vîrful uneori la peste 10 km. La o asemenea înălțime, temperatura la vîrful norului poate atinge valori de —50°C. Vîrful acestora este alb strălucitor și uneori are formă de nicovală.

Din astfel de nori se produc averse de ploaie, descărcări electrice, vijelii și deseori căderi de grindină. Fenomenele sînt violente dar de scurtă durată și se produc în cursul după amiezelor. Înainte cu puțin timp de furtună și, în timpul ei, temperatura aerului marchează uneori scăderi spectaculoase. În momentul descătușării stihiilor vremii sub norii Cumulonimbus apar niște nori franjurați, atîrnînd pînă la 200—400 m deasupra solului, numiți Stratus fractus panus (panus = de timp rău).

Istoria de peste o sută de ani de observații meteorologice pe teritoriul țării noastre ne oferă, stimați cititori, nenumărate situații deosebite. Am ales pentru acest număr o sugestivă relatare cuprinsă în Buletinul Meteorologic din 1 Mai 1928 : *„...la Cluj, după o zi călduroasă, la ora 14 temperatura fiind de 24°C, iată că deodată către orele 17, cerul începe să se acopere din direcție estică cu nori. Cumulonimbus amenințători. O furtună puternică însoțită de o mare vijelie, ploaie torențială și grindină de mărimea nucii se dezlănțuie deasupra orașului, zeci de copaci au fost trăzniți și dezrădăcinați iar numeroase case dezvelite. Firele telegrafice și telefonice au fost deranjate. Grindina a sfărîmat geamurile aproape tuturor edificiilor din oraș. Numai la Universitate au fost sparte aproape 300 de geamuri. Cartierele joase ale orașului, Mico și Gării au fost inundate. Recolta de poame, cereale și legume din jurul Clujului a fost compromisă".*

Iată deci, în numai cîteva ore, dezlănțuirea naturii a produs pagube însemnate.

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 28.IV.–4.V. 1988

Zona geografică	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul.	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpie	19÷23	6÷10	9÷12	34,0	Drobeta Tr. Severin 1920	-3.8	Satu Mare 1984
Deal și podiș	16÷21	4÷9	9÷17	31,9	Sibiu 1947	-3,7	Cluj Napoca 1932
Depresiuni	15÷19	2÷5	12÷13	25,7	Miercurea Ciuc 1977	-6,5	Miercurea Ciuc 1984
Vf. Omu	2÷3	-6÷-4	23	10,5	1986	-15,0	1984
Litoral	16÷17	8÷10	4÷8	29,0	Constanța 1907	0.3	Constanța 1915

Revenind în actualitate... „după atîta frig și ceață", vorba lui Topîrceanu, ploaie, burniță și dimineți cu brumă, ușor în ultimele zile, vremea s-a încălzit. Cu toate acestea, regimul termic a rămas sub cel normal climatic al perioadei.

Procesul de încălzire al vremii va continua lent și la începutul următorului interval, cu excepția regiunilor estice, unde va rămîne încă rece pentru această perioadă a anului. Cerul va fi variabil, noros în regiunile estice și cele de sud-vest unde izolat și trecător va ploua slab sau va burnița. Sfîrșitul de săptămînă nu va aduce schimbări spectaculoase în evoluția vremii. Pe un fond termic apropiat de cel climatic normal al perioadei, cu valori maxime diurne cuprinse între 12° și 22°, izolat mai ridicate în regiunile vestice, iar cele minime nocturne între 2° și 12°, pe alocuri, mai ales în sudul țării, trecător va ploua.

În ultimele zile ale intervalului sînt de așteptat ploi locale în vest, odată cu o pătrundere de aer cald. Astfel temperaturile minime vor fi cuprinse între 5° și 15° iar valorile maxime între 16° și 25°. Dar cum va fi la munte la sfîrșitul acestei săptămîni ? Stratul de zăpadă se menține doar la altitudini mari. Miercuri, acesta avea grosimi de 24 cm la Vlădeasa, 44 cm — Semenic, 52 cm — Cuntu, 14 cm — Paring, 18 cm — Păltiniș, 112 cm la Vf. Omu, 89 cm — Babele, 150 cm — Ceahlău, 83 cm — Rarău. La Sinaia cota 1500 și Poiana Brașov zăpada s-a topit.

Pe litoral, cerul va fi temporar noros, favorabil ploii slabe trecătoare. Temperaturile maxime vor avea valori cuprinse între 10° și 16°. Temperatura apei mării 8°—9°.

Flacăra. Redacția · București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10 ; 17 50 20, interioare : **Actualitatea politică :** 25 60 ; **Publiciști-comentatori :** 25 60 ; **Reportaj economie :** 17 00 ; **Știință :** 21 28 ; **Cultură-învățămînt :** 14 57 ; **Probleme moral-cetățănești :** 14 53 ; **Sport :** 17 00 ; **Scrisori-audiențe :** 25 42 ; **Foto :** 25 28 ; **Secretariat de redacție :** 21 23 ; **Secretariat redactor șef :** 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei: 3 lei

41505